

Ч. 4 (147)

Р. XXXIII

Авангард

ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ

ЗДОБУДЕШ
УКРАЇНСЬКУ
ДЕРЖАВУ
АБО
ЗГИНЕШ
У БОРОТЬБІ
ЗА НЕЇ

О

1929

У

—

Н

1979

Авангард

ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ

ВАНГАРД Ч. 4 /147/ ЛИПЕНЬ--СЕРПЕНЬ 1979

ДВОМІСЯЧНИК, ВИДАЄ
ЦЕНТРАЛЬНА УПРАВА СУМ

VANGUARD - bi-monthly

Official Press Organ of the Ukrainian
Youth Association in Exile

AVANTGARDE - bimestriel

Revue de jeunes éditée par le
Comité Central de l'Union de la
jeunesse ukrainienne en exil

АДРЕСА АДМІНІСТРАЦІЇ:

«AVANTGARDE»
72 Bld Charlemagne
1040 Bruxelles
tel: 734. 04. 82

КРАЙОВІ ПРЕДСТАВНИЦТВА

Вел. Британія:

KU SUM

«Tarasivka»

Old Cliff House

Weston-on-Trent, Derby's

Австралія

Mr. J. Kutnyj

7 Dale street

Maribyrnong 3032, Vic.

Аргентина

V. Zastavnyj

Joler 5039

Buenos-Aires

Редагує колегія. Головний Редактор — Роман Зварич
Члени: О. Рожка, Б. Потапенко, А. Лозинський, А. Прядка, І. Зварич
Графічне оформлення: Графік Яків Гніздовський
Редакційне листування й матеріали
надсилати на адресу Редакції:

«AVANTGARDE» 136 2nd Ave, New York NY, USA 10003

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ НА 1979 РІК

КРАЇНИ	ОДНЕ ЧИСЛО:		РІЧНО:	
ЗСА	дол.	2.50	дол.	14.00
КАНАДА	дол.	2.50	дол.	14.00
ВЕЛ. БРИТАНІЯ	ф.ст.	1.00	ф.ст.	5.50
АВСТРАЛІЯ	австр. дол.	2.25	дол.	12.50
БЕЛЬГІЯ	бфр.	70.00	бфр.	400.00
ФРАНЦІЯ	ффр.	10.00	ффр.	55.00
НІМЕЧЧИНА	н.м.	5.00	н.м.	28.00
АВСТРІЯ	ш.л.	30.00	ш.л.	165.00
АРГЕНТИНА	песо	600.00	песо	3000.00
БРАЗИЛІЯ	круз.	20.00	круз.	110.00

БУТИ ЧИ НЕ БУТИ

В житті кожної нації бувають такі “моменти”, коли ціле суспільство, його властивий, органічно-сплетений дух, є поставлені на тонкому, але вирішальному перехресті історії, на якому стоїть ясне питання — “бути чи не бути?” Такі “моменти” бувають рідко в житті нації. Вони вирішальні тим, що скоро, майже непомітно перетворюються у вирішальні іспити зрілості та життєздатності. В таких переломових, епохальних “моментях”, нація мусить виявити свою удосконаленість, доказати своє завершення, як незмінне, безповоротне, власно-підметне духове єство, конкретне втілене в йому властивій біологічній субстанції. Історичні події, що ферментуються на передодні таких “моментів”, чутливо доторкаючи підсвідомих граней само-творчості нації, — це її свідомство життя. Залежно від рішучого опанування цього “моменту” рушійно-захисними силами нації, решта світу буде її оцінювати в дальшому історичному розвитку.

В такій добі, потрібні люди сильних характерів, волевої динаміки та, головню, люди глибокої візії, спроможні пізнати такі переломові “моменти”, і які є настільки прозорими та відважними, щоби рішучо вхопити в руки цей рідкісний “момент” і поставити його на грані, де нарід охрецується кров’ю своїх найкращих синів-лицарів на повноцінний, нічим незамінний “предмет сам в собі” /Гегель/. Коли б нація зуміла вродити та виростити, із глибин свого ідейно й духово творчого лона, таких далеко-зорих Прометіїв, залізних лицарів, нездоланих апостолів Великої Ідеї, що проповідують свою Віру гнівним, безжалісним мечем на ворога, тоді така нація, тим самим, себе само-увічніює, на віки захищаючи моральну чистоту її духовно плодючого джерела. Майбутні покоління такої нації будуть завжди морально насичуватися, духовно відживлюватися чистою солодкою водою цього джерела, в часах радості, і в часах смутку. До речі, якщо нація не спроможна піднятися до цієї грані, боязливо відвертається від самого питання — “бути чи не бути”, залишаючись по-рабськи прикованою до мізерного рівня об’єкту волі іншої пануючої нації, замість бути й далі суб’єктом власної волі, — тоді така нація скоро загибає, перетворюючись в Прованс, бо вона вже відцуралась свого власно-підметного духового єства.

Такий епохальний “момент” в історії Великої Української Нації — це був Акт Відновлення Української Державности 30-го червня, 1941 року. Українська Нація стояла тоді якраз на історичному перехресті: “бути чи не бути”. Знайшовшись в самому ядрі страшної пожежі II-ої Світової Війни, український народ збирав сили, щоб вигнати з своїх земель жорстокого московсько-большевицького наїзника. Це з одної сто-

рони, а з другої, сунула тоді на Україну загарбницька навала гітлерівської Німеччини. В таких загрозливих умовах, нація-плебей скоро піддалася: б наїздникові, або, в кращому випадку, щонайменше пішла б на уступки, на компроміси, шляхом применшування власних вимог боротьби, а може й навіть її підставових засад. Українська Нація не пішла на поступки; це сталося завдяки Організації Українських Націоналістів /ОУН/ під проводом Степана Бандери. Це залізний орден, дійсний контингент із поза-часового світу "живих, мертвих, і ненароджених", що був покликаний Вітчизною до боротьби за честь і славу Української Нації, до боротьби за Українську Самостійну Соборну Державу. І не зважаючи на те, що революційна ОУН була ініціатором Акту 30 червня, сам цей акт виник для добра всього українського народу та був здійснюваний цілою Українською Нацією. Коротко, це був історичний чин Нації, конкретний вияв її блаженного тяготіння до державно-підметної влади, що й було віддзеркалене в ідейних основах та чинній боротьбі ОУН! Цей Акт став мобілізуючим стимулом для всіх прошарків в поневоленого українського народу стати разом, стати одверто й зривати з себе пригноблюючі пута московського і всякого іншого імперіялізму, бо сам цей акт виник з патосу боротьби, ініціатором та авангардним подвижником якої була революційна ОУН. Цей переломовий, історіотворчий "момент" в житті Української Нації становив ідейно-принципове підложжя для створення Української Повстанської Армії /УПА/, Армії Безсмертних, яка організувала всенароднє повстання під час і довго після II-ої Світової Війни.

Але, як звичайно, кожна Велика Ідея має своїх противників. До тих, що ставлять перед собою до здійснення великі ідеали, знайдуться люди з плиткими, безхребетними характерами, які бояться Великого, бо засліплені буденним. Вони не бачуть палаючого світла візії, бо їхня душа засліплена катарактом, що зветься "реалістичний погляд" або інакше, ганебний песимізм. В протизвагу до тих лицарів-героїв Нації, аскетичної етики подвижників та динамічних надхненників національної Волі, що готові завоювати навіть увесь світ в захисті власної Правди, в обороні національної честі, ці волеві кастрати, немов той німий струсь що перед найменшою небезпечкою ганебно ховає голову в тісок, ніколи не ризикуватимуть власним добром, /а й мови немає про власне життя/, коли прийде час до Великого Чину. Вони не вміють творити правдивої політики, бо занадто піклуються власним "політиканством". Такі люди не спроможні викарбовувати нові історичні процеси, згідні з власною, а не накиненою Правдою, а шукають, заради спокою та вигод, змоги причепитися до існуючих процесів, хочби кермованих чужими поругами. Таких осіб, історія вже не раз засудила бути лише мізерними задніми замітайками на дорозі історії, а не її керманічами. В цьому суть трагедії 1917-го та 18-гої. років, а рівнож, і навпаки, велич Акту 30 червня, бо в 41-ому році ОУН була керманачем змагань Української Нації, а не були ними наші плиткі "замітайки" типу кліки Винниченка в Центральній Раді минулої доби.

Але, на жаль, навіть в 41-ому році знайшлися такі політичні сердовища, що по-суті були чужі українській дійсності, які з самого початку протиставилися цьому актові. Самі маскуючи свою безхребетність, свій брак твердої принциповості та нахил до угодовства за фальшивим ярликом "реалістичної політики" ці принципово половинчасті шашелі мали досить відваги назвати ініціаторів цього акту "лицарями абсурду", "дитячими романтиками", які не числилися з конкретними обставинами, а лише йшли з "мотикою на сонце". Ці по-суті опортуністичні угодовці "реалітетники" дуже скоро забувають, що власне гасла цих молодих "лицарів абсурду" змобілізували широкі кола всіх прошарків українського народу до боротьби проти всіх окупантів України коли вони самі, з своїм звироднілим вантажем, мовляв, "старшого поміркованого досвіду" простягали привітальні руки німецьким "визволятелям", так само як простягали руки большевикам наші "реалісти" в 1917 році, не було б причини мати Акт Відновлення Державности в 1941-ому році, бо стяг самостійности, який далеко запізно замаяв в Києві 22-го січня, 1918-го року, ніколи не був би знятий большевицькою червоною навалою. Отже, той, хто виступає проти цього Акту, тим самим виступає проти національно-визвольної боротьби українського народу.

Кожна боротьба, зокрема: тотальна боротьба, що ведеться за саме духове єство нації, знаменується певним чітким та ясним принципом. Цей принцип визначає рамки й хід процесу боротьби. Акт 30 червня яскраво проголосив світові, що таким визначуючим, боево-творчим принципом визвольної боротьби українського народу це державність; не автономія, чи федерація, а Самостійна Соборна Українська Держава. І не було іншого вибору. Для віками закріпаченої нації, це одинока альтернатива. Немає такого історіополітичного варіанту, що сягав би до п р и б л и з н о ї самостійности. Свободою не вільно торгуватись! В цьому колосальна, епохальна вага питання: "бути чи не бути"; це питання життя і смерті. Не можна примирити життя з смертю. В світі не існує такого стану де людина на-пів мертва, чи на-пів жива. Це непримиримі полюси: життя й смерть, "бути чи не бути". Між цими світовими полюсами немає середини. Власне, ті нації, що шукали за цією химерною серединою, що не хотіли повірити в непримиримість цих двох діаметально-протиставлених полюсів, бо були поморочені такими фальшивими "теоріями середини", вивідені різними асимільаторами, чи русифікаторами, — такі нації скоро знайшлися в полюсі "небуття". Переважно, провідники такої духовно-неродючої, морально-безплідної нації наполегливо будуть намагатися доказати реальність такого фіктивного стану "середини". Такі лже-пророки потраплять збудувати надто-сконфіковані лабіринти із їхнього гнилого матеріялу логіки, щоби загарантувати, що їхня нація поволі "еволюціонує" до повно-цінного завершення, і, в додатку, що такий процес "еволюції" це єдиний раціональний вихід для поневоленого народу. В такому лабіринті

логіки, поневолений народ скоро загубиться. Лише прямий захист власної правди, лише логіка національно-революційної боротьби, що обминає викручену логіку “еволюційного лабіринту”, зможе повести націю до державної власно-підметності. Якщо дійсно така еволюція одинока раціональна можливість визволення, тоді нам треба стати найбільшими ірраціоналістами! Не вірмо тільки теоріям. Нам необхідно сампері до повірити нашій здоровій національній інтуїції, здоровому інстинктові, що Валентин Мороз, тут вже на волі, назвав “інстинктом самозбереження”. Так як життя і смерть це непримиримі явища, що себе взаємно виключають, так і національно-державна самостійність і колоніальний імперіялізм, в усіх його рафінованих формах і замаскованих видах, чи червоної, чи білої, чи гуманно-рожевої краски, це непримиримі світові полюси, між якими немає “раціональної середини”. До речі, нам потрібно повірити тій непримиримій рушійно-захисній силі визвольної боротьби українського народу, його залізного ордену, а це революційній ОУН. Власне, тільки революційна ОУН узмислювала цю рацію непримиримості в житті, доказом чого є Акт 30 червня, 1941 року.

Для поневоленого народу, для століттями уярмленої нації, яка ще не забула своїх могутніх державницьких традицій, як княжа Русь, та Запорізька Січ, мета самостійності до здійснення тільки шляхом революції, орієнтуючись на власні сили поневоленого народу. Згідно з вимогами державного будівництва, всі категорії революційного мислення ясно вказують на те, що головний орієнтир визвольної концепції мусить бути власні сили того народу, а не плиткі умовини міжнародної кон'юнктури. Якщо основний унапрямуючий принцип української визвольної боротьби — це державна самостійність, тоді треба сягати до мети самостійними шляхами, а не узалежнювати саму боротьбу до непередбачених бажань, вигод і примх чужих сил. Завданням провідного заgonу боротьби, її рушійно-захисної сили, це будувати власний ідеал при всіх можливих нагодах, щобто, творити основи для майбутньої державності скрізь, коли лише можливо, незалежно від існуючого стану міжнародної кон'юнктури. Ставка на міжнародню кон'юнктуру носить в собі небезпеку, що вона в кожній хвилі може завести поневолених в сліпий кут, як буде вигідно чужим силам. Натомість, покладаючись на власні сили, які завжди можна точно визначити і які ніколи не підведуть, ніколи не можна помилитись. Вони завжди будуть тим залізним бастіоном боротьби, якщо будуть певні, що ними веде залізний провід. Власне Акт 30 червня був виявом залізної твердості українського нескореного народу. Це був З а л і з н и й А к т !

Залізо ніколи не вгнеться, якщо воно є добре викуте та гартоване, якщо немає в ньому жодних дефектів. Це вже залежить від якості та обайливості коваля. Якщо б цим ковалем мала бути гітлерівська Німеччина, чи будь-яка інша чужа сила, тоді ясно ж, залізо української державності було б повне таких дефектів. Воно скоро було б нагнуте, а

й навіть по-колоніальному спаяне до імперських шовіністичних цілей нацизму. Однак, як ознака незганьбленої величі Української Нації, так не сталося в 41-ому році. Тоді, ковалем України була революційна ОУН! Залізо державности, викуте в гарячій кузні Акту 30 червня, в кузні ідей самостійности й державности із сирій руди любови до свого та ненависти до ворога, хоч коротко-тривале, ніколи не зламалося. Це залізо понурилося в духовну спадкоємність українського народу, стало незламним, безкомпромісовим хребтом нескоренности Української Нації в її боротьбі на шляху до визволення.

Дотримуючись повищих засад, революційна ОУН стала головним промотором проголошення спершу Самостійної Карпатської України в 39-ому році, а опісля Відновлення Української Державности у Львові в 41-ому році. Провідники ОУН добре розуміли, що ставити орієнтир на можливості виграти "щось" у висліді загадкової загри міжнародньої кон'юнктури лише доведе до затемнення, чи навіть оплюгавлення яскравої принциповости української національно-визвольної боротьби. Тому зокрема, в умовах світової війни, коли перед очима валився старий світ з його імперськими підмурівками, Україні було потрібно рішучо доказати своє ХОЧУ, без страху задекларувати своє негасиме вольове тяготіння до державної власно-підметности. Наперекір існуючому, Україні була потрібна ідея, яка б поставила основи до побудови нового, помимо примхливих інших велетенських потуг. Великий ідеолог українського націоналізму Дмитро Донцов, так пише: "Захоплююча сила всякої ідеї — в її непримиримості з ворожою ідеєю. Всі великі ідеї, які руйнували одну форму життя, натомість творили нову, — були непримиримі. Всі вони були викликом існуючому. Запалюючи своїх визнавців фанатичною любов'ю своєї ідеї, вірою в неї, що виключала сумнів, така ідея будила непереможну енергію в душах адептів, скорше чи пізніше забезпечуючи тій ідеї тріумф". Такою була ідея державности України, конкретно втілена в Акті Проголошення Української Державности 30 червня, 1941 року.

Чому ми завжди маємо себе трактувати причіпкою на периферіях решти світу? Чи вже ж ми забули значення могутнього слова — СЛАВА, що в давніших часах голосно лунало на полі бою, коли княжі дружинки здобували й будували Україну? Будуймо УКРАЇНСЬКУ СЛАВУ! Узмисловлюймо це слово нині в нашій твердій, ЗАЛІЗНІЙ поставі в змагу за Українську Державність. Плекаймо культ української слави в могутній традиції 30 червня!

Чому ж ми завжди маємо бути підлабузнювачами до випадкових, примхливих бажань інших, мовляв, більших світових потуг? Зрозуміймо нарешті, що потугу творять ті, які носять потужність в собі! Це ті залізні лицарі, носії великих ідей, героїчні апостоли, віра котрих, це перш за все, віра в себе самих. Для України, таким залізним орденом лицарів — це Організація Українських Націоналістів — ОУН. Легенда

цих трьох літер — О У Н — становить дійсну УКРАЇНСЬКУ СИЛУ, українську потужність, бо її надхненники вміли носити потужність в собі самих, на кожному кроці викарбовували в діючих процесах історії слова — СЛАВА УКРАЇНІ! ГЕРОЯМ СЛАВА! Ці три літери вже також стали нестерпно закарбовані не тільки в українській історії, але і в українській духовості. Власне, Акт 30 червня став тим ножем до викарбовування Української Слави, слави ОУН.

Недавно звільнений лицар-апостол сучасної Воюючо-Нескореної України, Валентин Мороз, так говорить про ОУН: “Я не дуже дослухаюсь до тих, яким подобаються ті чи інші партії. Я знаю, що ОУН — це не-партійне багатство, це українське багатство. Це сила, яка реально боролась за Україну і має реальну силу далі боротись за Україну; сила, яка не здригнула, сила, яка мислить національними категоріями, а не партійними“. Так ОУН не здригнула! І в 41-ому році вона не здригнула, бо таки вміла мислити національно-державницькими категоріями, а не партійними.

Помимо різних авантюрих наклепів з сторони по-суті опортуністичних українських партійних чинників та помимо загрози німецької загарбницької політики в Україні, Актом 30 червня ОУН дала ясну незаперечну відповідь і Берлінові, і Москві, і рівнож цілому світові на питання: “бути чи не бути“. Поміняючи конкретну короткотривалість створеного Уряду Державного Правління, на чолі з дост. Ярославом Стецьком, ОУН, будучи авангардним речником визвольної боротьби українського народу, доказала, в імені Воюючої України, українське ХОЧУ! Сама короткотривалість Акту має несуттєве значення. Колосальне значення Акту 30 червня лежить у вищій, моральній площині, там де виникло питання — “бути чи не бути“. Наша відповідь в той час залишила наслідки і по сьогоднішній день, як запорака, що наша відповідь у майбутньому, коли лише знову виникне це питання, буде точно та сама. Коротко, ця відповідь була і буде така:

Бути...! Бути...! і ще раз БУТИ... !!!

“Сторонні сили та міжнародна політична кон'юнктура можуть мати значення допоміжних, але не вирішальних сприятливих чинників. Беремо їх до уваги в такому розумінні і використовуємо їх, але відкидаємо всякі орієнтації на сторонні сили“.

Степан Бандера

РЕЗОЛЮЦІЇ, ПРИВІТИ І ПОСТАНОВИ ХІ СВІТОВОГО КОНГРЕСУ СУМ

РЕЗОЛЮЦІЇ: Ми, делегати на XI-ий Конгрес Співки Української Молоді, умандатовані представники членства СУМ з Австралії, Аргентини, Бельгії, Велико-Британії, ЗСА, Канади, Німеччини і Франції, зібралися в Елленвїд, Нью-Йорк, в днях 17-19 листопада 1978 р., у 60-річчя проголошення Української Незалежної і Соборної Держави, 40-річчя трагічної смерті провідника УВО-ОУН полк. Є. Коновальця, у 45-річчя голодової облоги України, 35 річчя АБН, 100-ліття народження великого українського педагога, проф. Г. Ващенко, клонимо голови перед нашим геройським народом і його незліченними жертвами, перед його стражданням, і прирікаємо залишитися вірними йому, захищати його волю і права аж до остаточної перемоги і закріплення Української Самостійної і Незалежної Держави.

Учасники XI Конгресу СУМ зокрема віддають пошану вісім борцям-героям України, які в боротьбі проти комуністсько-московських окупантів віддали своє життя на протязі останнього 60-річчя.

XI Конгрес СУМ висловлює свій подив і пошану борцям руху опору в Україні, зокрема активній українській молоді, яка послідовно протиставилася ворогові і у важких умовах змагається за збереження і розвиток української культури, української мови, відстоюючи права нашого народу бути господарем на власній землі.

ПРИВІТИ: XI Конгрес СУМ вітає і пересилає вислови незмірної пошани Ісповідникові Віри Блаженнішому Патріархові Йосифові Сліпому, і заявляє свою підтримку очолюваній ним Українській Помісній Католицькій Церкві.

— Вітає Ієрархів і духовенство Української Помісної Католицької Церкви.

— Вітає Блаженнішого Митрополита Мстислава, Ієрархію і Духовенство Української Православної Церкви.

— Заявляє підтримку єкуменічним починам Українських Християнських Церков.

— Вітає Провід ОУН на чолі з Достойним Ярославом Стецьком і всі Організації Українського Визвольного Фронту.

— Вітає Світовий Конгрес Вільних Українців і всі українські громадські, наукові, молодечі, комбатантські, жіночі, студентські, станові організації, това-

риства й установи, які стоять на засадах визвольної боротьби за державну незалежність України.

ІДЕЙНО-ПРОГРАМОВІ ЗАЛОЖЕННЯ СУМ

ХІ-ий Світовий Конгрес СУМ заявляє, що Спілка Української Молоді.:

а/ — залишається вірною ідеалам, які були перейняті від перших творців СУМ, членів підпільних гуртків на Наддніпрянщині і на Західніх Українських Землях, вояків українських армій Визвольних Змагань, героїв Крут, членів УВО-ОУН та неустрашимих воїнів УПА. За ці самі ідеали загинули творці СУМ на чолі з Миколою Павлушковым і тисячі їхніх послідовників у пізніших роках. За ці самі ідеали під гаслом “Богі Україна” змагаються і будуть змагатися в майбутньому сумівці на поселеннях в країнах Західнього світу.

б/ — боронитиме ідейно-програмові заложення СУМ і взиває всю Українську молодь в діаспорі відстоювати ці позиції проти яких виступають сьогодні комуно-московські імперіялісти.

в/ — рекомендує управам усіх сумівських клітин та всьому членству рішуче протиставитися розкладовим ідеям нігілізму і всім іншим облудним концепціям, що їх посередньо або безпосередньо поширюють вороги України у пов’язанні з широкорозгорнутим наступальним фронтом Москви проти українства, і зокрема проти ідей Спілки Української Молоді.

г/ — стверджує, що ворог і його агентура посилили підступний наступ на організоване українське життя в діаспорі, а зокрема на нашу Спілку.

Конгрес протестує і засуджує перекидання історичних фактів в Енциклопедії Українознавства, які мають пряме відношення до СУМ і висловлює жаль, що деякі науковці дають себе використовувати у підступній тактиці ворога.

ОКРЕМІ ПОСТАНОВИ

1. — ХІ-ий Світовий Конгрес стверджує, що для виховної праці СУМ дуже важливим фактором є українська школа, тому доручає всім управам сумівських клітин та Булавам Юнацьких Відділів зобов’язувати все членство бути учнями шкіл українознавства. СУМ повинен тісно співпрацювати з українськими школами, а де таких немає, організувати їх.

2. — ХІ-ий Світовий Конгрес СУМ рекомендує творення гуртожитків та інтернатів на зразок діючого в Мюнхені Інтернату.

ХІ-ий Світовий Конгрес вважає корисним і кінцевим організувати на чужині принаймні одну гімназію з українською мовою навчання і закликає Центральну Управу підтримувати активні заходи, що націлені до її здійснення. Українська гімназія, , одинока, дає повні можливості вичерпно передати предмети українознавства, конечно потрібні молодій українській свідомій і людині. Без української людини тяжко нам буде виплекати письменників, поетів, чи публіцистів, які писали б українською мовою.

3. — XI-ий Світовий Конгрес СУМ має особливу шану і честь признати найвище почесне відзначення Спільки Української Молоді Українській Малій Семінарії в Римі у 25-річчя її існування та довгорічної відданої педагогічної й освітньої діяльності серед української молоді на добро і славу Богові і Україні.

Українська Мала Семінарія в Римі виховала не тільки ревних священиків, але й відданих та національно-свідомих молодих провідників.

Конгресовий бенкет СУМ. Промовляє Представниця АБН — пані Слава Стецько. Зліва до права сидять: о. Роман Мірчук, голова КУ СУМ Америки — д. М. Шмігель, уступ. Голова ЦУ СУМ — мгр. О. Коваль, Представник Проводу ОУН — дир. Ю. Заблоцький.

які працюють на українській громадській, молодечій і науковій нивах. Багато колишніх учнів УПМС займають відповідальні пости в нашій молодечій організації, що є свідомством корисної праці цієї виховної інституції на еміграції. Цим відзначенням бажаємо підкреслити неочінені заслуги УПМС як кузні середньошкільної молоді в діаспорі і заохотити заснування подібних конечно потрібних інституцій в країнах нашого поселення. Бажаємо УПМС ще довгі роки працювати на великій і відповідальній ниві виховання майбутніх поколінь України.

4. — XI-ий Світовий Конгрес СУМ закликає все своє членство студентського віку вписуватись і відвідувати високошкільні курси Українського Вільного Університету та інших високошкільних українських центрів для поглиблення своїх знань з українознавчих дисциплін поруч студій на інших високих школах чи учбових заведеннях.

5. — XI-ий Світовий Конгрес СУМ заохочує зацікавлених студентів суміщів належати до Товариства Української Студіюючої Молоді ім. М. Міхновського /ТУСМ/, що є ідеологічно-спорідненою нашій спільці студентською Організацією.

6. — XI-ий Світовий Конгрес поручає Центральній Управі СУМ поробити відповідні заходи, щоб СУМ, як активна одиниця Визвольного Фронту, був відповідно зарепрезентований також і у Світовому Визвольному Українському фронті.

7. — Роком 1978-им започатковуємо декаду приготування до 1.000-річчя Хрищення України. Конгрес доручає всім клітинам СУМ гідно приготувитися до тих святкувань, включити тему воюючого українського християнства в програми виховання. Християнське світло Києва хай окріпить щераз землю прадідів наших і столицю самостійної Української Держави із знам'ям золотого Тризуба.

8. — XI-ий Світовий Конгрес СУМ, на пропозицію попередньої Центральної Управи СУМ, за довголітню діяльність у СУМ або за особливі заслуги для СУМ відзначив наступних осіб: 1/ почесними членами СУМ — п-і Наталію Павлушкову, проф. Семена Вожаківського і п-а Олексу Калиника; 2/ званням четвертого ступеня виховника — д-ра Петра Мірчука, д. Корнеля Василика, д. Івана Кобасу, д. Мирона Лушчака, д. Володимира Кусика, д. Володимира Окіпнюка, полк.Євгена Рена, д. Степана Костюка, ред. Іллю Дмитріва. 3/ — званням четвертого ступеня суспільника — ред. Володимира Левенця, д. Богдана Гірника; 4/ четвертим ступенем культурника — д. Олега Гензу і д. Теодора Кузьміва; 5/ четвертим ступенем Господрика — д. Петра Микуляка і д. Володимира Костика.

Окремим рішенням Конгресу відзначено найвищим сумівським відзначенням — званням ВОЇНА-ЛИЦАРЯ — мігра Омеляна Коваля — дотеперішнього голову Центральної Управи СУМ.

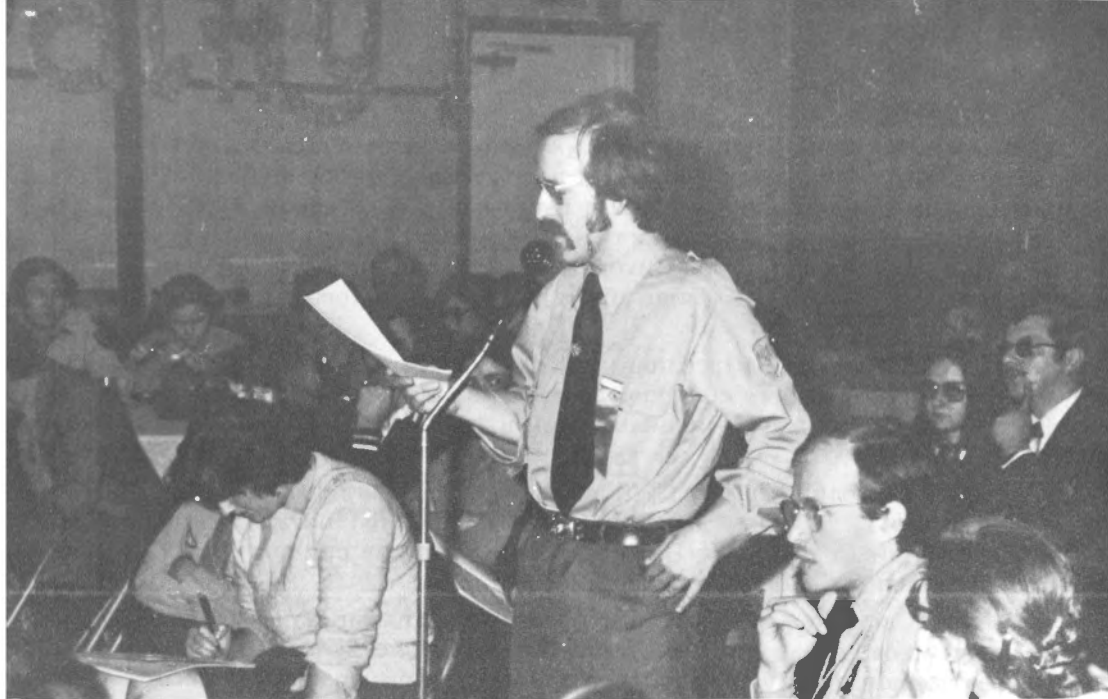
9. — XI-ий Світовий Конгрес СУМ стверджує важливість постанов всіх дотеперішніх Конгресів СУМ, якщо черговий Конгрес не виніс іншого рішення в цій самій справі.

10. — XI-ий Світовий Конгрес рекомендує нововибраній Центральній Управі, щоб матеріяли XI-го Світового Конгресу СУМ були видрукувані і розіслані Крайовим Управам до шести місяців після Конгресу.

ПОСТАНОВИ ЮНАЦЬКОЇ КОМІСІЇ

1. — XI-ий Світовий Конгрес Спілки Української Молоді стверджує, що як в минулому, так і в майбутній каденції справі виховання юнацтва — кандидатам в члени Спілки Української Молоді мусить бути присвячувано якнайбільше уваги на всіх щаблях нашої Спілки. На цей відтинок праці мусять бути відряджені найкращі людські сили, якими розпоряджає наша Спілка та всі потрібні для цього засоби. Посилена праця на цьому відтинку є вимогою часу і є запорукою дальшого росту нашої Спілки.

2. — XI-ий Світовий Конгрес Спілки Української Молоді стверджує, що ідейні заложення, на яких спирається ціла виховна програма Юнацтва СУМ — виложена в Правильнику Юнацтва СУМ в розділах “Світоглядovo-виховні заложення Ю СУМ”, Закони Юнацтва СУМ”, і “Особовість Юнацтва СУМ” є одиноко правильні і надаліше актуальні і не потребують ніяких уточнень, змін, чи доповнень.

Виступ в дискусії на Конгресі: Голова КУ СУМ Німеччини — д. В. Панчук. З права д. Р. Зварич — теперішній редактор "Авангарду".

3. — XI-ий Світовий Конгрес рівно ж стверджує, що наші досяги у виховній праці в минулому не є вповні задовільні через брак належних засобів — брак розпрацьованих належно матеріалів — стосування недосконалих методів та через ряд інших об'єктивних причин, як тиск невідповідного оточення, брак співдії виховних чинників як родина, школа, Церква, тощо.

4. — XI-ий Світовий Конгрес СУМ доручає відновити виховно-організаційну структуру юнацтва СУМ на місцях, де вона була занедбана, бо через належне її застосування юнацтво має змогу приготуватися до самоуправи, суспільно-громадських і провідницьких завдань.

5. — XI-ий Світовий Конгрес СУМ ще раз пригадає керівникам і виховникам юнацтва, що вся виховна праця мусить проходити згідно наперед опрацьованого виховного плану і програми, яка має бути базована на вимогах підготовки юнацтва до іспитів в основному, та включати цікавіші актуальні теми і моменти.

7. — XI Світовий Конгрес, познайомившись в загальному з нарисом програми, що її опрацювала підготовча Комісія Канади, доручає Центральній Виховній Раді простудіювати її основніше, поновити її бібліографію /літературу/ і методичними вказівками тощо, відтак поручити її всім виховним клітинам. Це значно допоможе в плануванні виховної програми на всіх щаблях нашої Спільки, а особливо у Відділах Юнацтва.

8. — XI-ий Світовий Конгрес СУМ, заслухавши напрямних праці з юнацтвом, що їх виготовила Підготовча Комісія Велико-Британії поручає Центральній Виховній Раді використати його як основу для унаправлення виховної праці в наступній каденції.

9. — XI-ий Світовий Конгрес доручає керівним чинникам нашої Спільки подбати особливо в цій каденції про підвищення кваліфікацій і рівня виховників, влаштовуючи для цього вишкільні табори, курси і семінари на всіх теренах діяльності згідно одностайної програми, яку має опрацювати Центральна Виховна Рада. Потрібний постійний перевишкіл виховників. Особливо дбати про вишкіл виховників там, де слабі КУ.

10. — XI-ий Світовий Конгрес поручає Крайовим Виховним Радам і Булавним Юнацтва строго контролювати надавання виховних ступенів. Не можуть бути поминені ані одна з вимог, що їх ставить Правильник Ю СУМ.

11. — XI-ий Світовий Конгрес СУМ доручає Центральній Виховній Раді опрацювати і видати матеріяли для першого і другого іспиту старшого юнацтва згідно з вимогами Правильника Юнацтва в рамках можливостей здійснення тих вимог.

12. — XI-ий Світовий Конгрес СУМ зобов'язує Центральну Управу і Центральну Виховну Раду підготувати і видати всі ті конечні посібники, які не зреалізовано в минулій каденції, а особливо твори українських письменників з сумівською тематикою.

13. — XI-ий Світовий Конгрес поручає Центральній Управі розглянути можливість zorganizувати і перевести зустріч виховників на світовій базі.

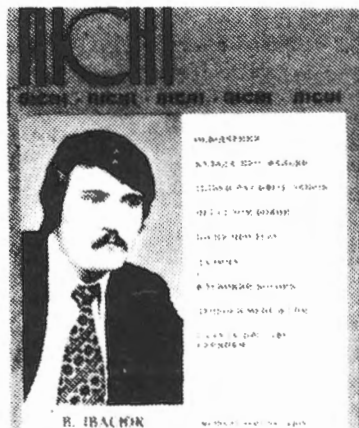
14. — XI-ий Світовий Конгрес СУМ поручає Центральній Управі СУМ покликати окрему комісію для підготовки проєкту і поправок Правильника СУМ, особливо в його організаційнім і іспитовім аспектах.

15. — XI-ий Світовий Конгрес СУМ зобов'язує все юнацтво СУМ передплачувати і читати журнал "Крилаті". В своїй виховній роботі виховники зобов'язані користуватися "Крилатими" як підручною лектурою для юнацтва та журналом "Авангард" для старших груп юнацтва.

16. — XI-ий Світовий Конгрес СУМ поручає Крайовим Управам та Управам Осередків СУМ мати на обліку всіх тих членів юнацтва які живуть у віддалених місцевостях одинцем, вдержувати з ними постійний контакт, заохочувати і допомагати їм засвоювати матеріял до юнацьких іспитів та в часі літніх таборів, чи спеціально влаштованих зустрічах, їх складати.

17. — Конгрес звертається до батьківських Комітетів, а посередньо до всіх батьків Юнацтва СУМ, усвідомити собі обов'язок і потребу батьків постійно цікавитися працею Відділу Юнацтва й співпрацювати з виховниками. Шкільний вік їхньої дитини та приналежність до Юнацтва СУМ не звільняє батьків від співвідповідальности за виховання їхньої дитини.

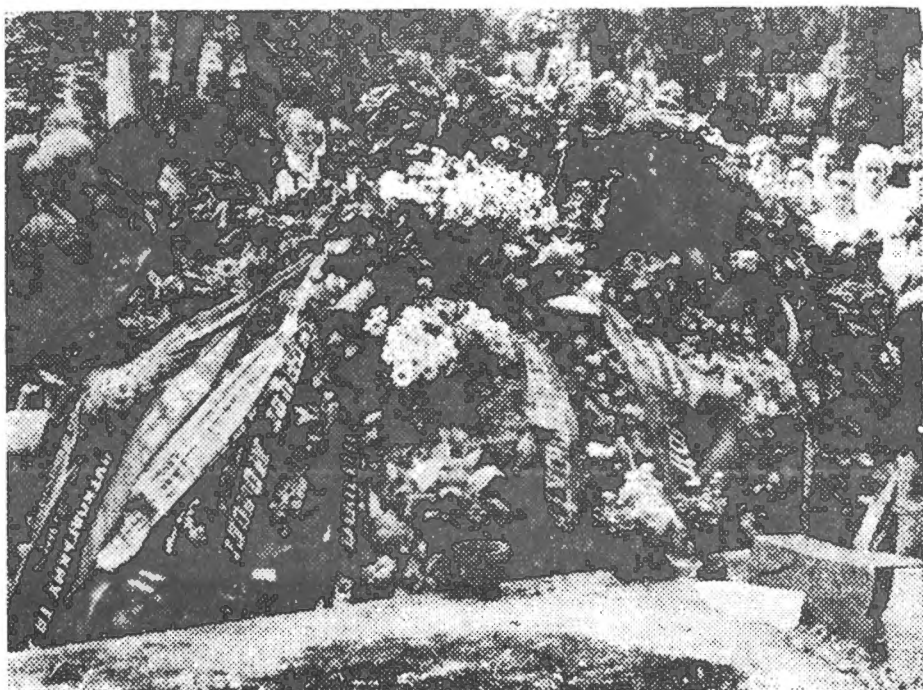
КОМПОЗИТОРА ІВАСЮКА ЗАМОРДУВАЛО КГБ

Обкладинка пісенника
В. Івасюка, виданого в 1977 році

У лісах біля Львова знайдено 18 травня, ц.р. закатоване на смерть тіло відомого молодого українського композитора Володимира Івасюка. Народньо-побутові пісні й твори вже покійного В. Івасюка /“Червона Рута”, “Водограй”, “Два Перстені”, та інші/ набули широкої популярності серед молоді в Україні та за кордоном. Вістки з України, що продісталися тут на Захід, вказують на те, що 23 квітня, ц.р. В. Івасюка підхопила машина КГБ на вулиці Львова і це останній раз, коли його будь-хто бачив живим. 18 травня повішене тіло Володимира Івасюка знайшли солдати в забороненій зоні, в лісі біля Брюховичів. Ціле його тіло було покрите синцями і шрамами, які залишилися від катування. Зараз після цього, КГБ почало розповсюджувати буйду, що, мовляв, В. Івасюк вчинив самогубство, повісивши себе на дереві. Ці очорнюючі чутки зокрема кружляли в студентських колах, де вбитий композитор користувався надзвичайно великою популярністю і пошаною.

Друзі і знайомі покійного переконані, що Івасюка закатували, а згодом перевезли тіло мертвого в ліс, в заборонену зону, куди він перед тим ніколи не ходив і там його повісили. В районі Брюховичів є санаторія для працівників КГБ. Біля покійного лежали гроші під деревом, що саме свідчить про те, що це не могла бути робота злочинних грабіжників. Саме тіло покійного композитора було брутально побите, з виколеними очима, положеними пальцями, з глибокими ранами на грудях, у які були встромлені гілки калини. Хоч можна припускати, що брутальність цього вбивства було подумане КГБ на те, щоби залякати національно-свідому частину населення, цей підлий злочин викликав зворотний ефект. Вістка про замордування В. Івасюка блискавкою облетіла цілу Україну. У Львові про цей злочин говорять цілком відкрито. Сам похорон покійного композитора, що відбувся 22 травня, у символічний день перевезення тіла Тараса Шевченка

На личанівському цвинтарі у Львові. Гори вінків і квітів на могилі вбитого і повішеного Володимира Івасюка – лікаря і композитора та співака. Побіч стоїть молодь що свідчить про любов і пошану до автора улюблених пісень. Коли міліціонери викинули вінки та квіти, наступного дня появлялося їх ще більше і більше.

на Україну, перетворився у масову демонстрацію, в якій взяло участь понад 10 тисяч людей. В той день студенти Львівського Університету, на знак протесту, не пішли на виклади. Серед чисельно заступлених письменників, композиторів і співаків, були В. Гнатюк і А. Кондратюк, які прибули з Києва, а також співучий ансамбль Мареничів.

Після похорону ще довго продовжувались демонстрації та відкриті протести. Недавно прибула дружина колишнього політв'язня Валентина Мороза, Раїса, розповідала на зустрічі з редакцією "Авангарду", що навіть тиждень після похорону було трудно добитися до могили покійного. Такі демонстрації продовжувались ще три тижні після похорону. Між населенням почали поширюватися вірші, присвячені цій трагічній події. Ці вірші читають публічно, розліплюють на стінах і деревах. Основне motto цих писань і протестів є: "Всіх нас не перевишаєте, всіх нас не переб'єте! За свої вчинки ще заплатите!"

Сл. п. Володимир Івасюк був відомий зі своєї принциповості й зі своїх виразних національних позицій. Він постійно відмовлявся писати музику до неукраїнських пісень або подавати свої власні на конкурси неукраїнської пісні. Перед смертю він працював над оперою з козацької доби.

ІНТЕРВ'Ю З ВАЛЕНТИНОМ МОРОЗОМ

»Авангард« – Друже Валентине! Ви вже висловлювалися перед українською і чужинецькою пресою до різних питань української і світової політики, а нас цікавить ще таке питання: – Яке Ваше відношення і як Ви оцінюєте діяльність революційної ОУН під керівництвом, раніше Степана Бандери, а тепер Ярослава Стецька? Чи Ви мали вже нагоду з Головою Проводу ОУН, д. Ярославом Стецьком обмінятися думками і яка Ваша оцінка його концепцій?

В. Мороз:– Я вже мав нагоду висловитись на ту тему. – В церкві час від часу приходить до стабілізації і багатства, так би мовити, матеріального життя; церква заповнюється малюнками і стає фактично музеєм, а духовне життя переходить на більш холодний ступень, недостатній для духовної інституції, для церкви і тоді в церкві наступає Реформація. Приходить нова течія, яка висуває ідею реформації церкви і запалює більшим горінням духовне життя. Я привів це як приклад і сказав, що остання реформація в українстві була в 29-ому році коли виникла ОУН. Я гадаю, тим сказано все, що я думаю про роль ОУН в українському житті, зокрема в українському політичному житті. Так – я побачив, що ОУН–революціонери це найбільш жива течія в українському політичному житті, яка зберегла найбільш вогню, найбільший тонус горіння. Я багато разів розмовляв із Ярославом Стецьком, Головою Проводу Організації Українських Націоналістів, і я гадаю, що той, хто читав мої виступи, і давніші і новіші речі, той бачить, що мої концепції найближче стоять до концепцій ОУН–революціонерів.

»Авангард«:– Чи Ви ознайомлені з міжнародньо-політичною діяльністю АБН і Світової Анти-комуністичної Ліги і яка оцінка цієї діяльності Ваша і наших політичних в'язнів в концтаборах і тюрмах? Чи взагалі Вам було відомо про цю діяльність крім інформацій з советської преси, яка її атакувала?

В. Мороз: – Я, давно, ще навіть до ув'язнення в СРСР, знав про діяльність АБН. Знав також, пізніше вже, коли вона утворилась, про діяльність Світової Анти-Комуністичної Ліги. Стосунок нас дисидентів українських в СРСР, політ-в'язнів, був особливий і специфічний. Справа в тому, що на Заході є багато наївних лібералів, які вважають, що бути анти-комуністом, антимарксистом – це щось неприємне, щось таке, що немає місця в сучасності. Ми там в СРСР бачили живий комунізм і знали добре, що таке комунізм, тому наш стосунок був тверезий і діловий до таких інституцій як АБН або Світова Анти-Комуністична Ліга. Ми завжди знали, що то найпотрібніші інституції в сучасному світі. Комунізм, як теорія, звичайно має право на існування так як всяка інша теорія. Але комунізм на практиці, всяка спроба реалізувати комунізм в житті, завжди приводила до творення анти-світу, до творення пекла. Ми були в тому пеклі і ми добре знали, що кожна людина з почуттям відповідальності за світ і за долю людства мусить в сучасності бути анти-комуністом, мусить беззаперечно і скрізь поборювати комунізм. Тому ми вітали створення таких організацій і я вважаю, що в сучасності якраз вони мабуть найпотрібніші. Звичайно потрібний спектр політичної, громадської, наукової думки. Але ті організації мабуть найпотрібніші, бо вони твердо і тверезо дивляться на проблему і на потребу боротьби з ним.

«Авангард»: – Чи Вам відома дуже голосна акція Голови Проводу ОУН, д. Ярослава Стецька, під час відвідин Хрущова у Штокгольмі та реакція на неї Хрущова і якщо так, то як її оцінили українські патріоти?

В. Мороз: – Ми всі – я маю на увазі українську еліту – помітили дуже розумний і дуже вдалий крок Голови Проводу Організації Українських Націоналістів, Ярослава Стецька, під час відвідин Хрущова в Швеції і якраз тоді серед тих, хто ще так дуже не орієнтувався в політичному житті українському на Заході, якраз для таких людей – це був перший штрих до портрету. Тоді були в нас розмови на цю тему і говорилося просто, що це дуже розумний крок і що серед українських політиків у вільному світі Ярослав Стецько виділяється своїми якостями. Нам була відома також реакція Хрущова. Вона нас смішила, як взагалі вся та дивацька поведінка Хрущова викликала більше сміху аніж страху. Сталінські часи вже пройшли. Ми були дуже задоволені тим, що Голова Проводу ОУН, Ярослав Стецько, поклав квіти на могилу Карла XII, підкресливши тим тяглість традиції в боротьбі проти Москви і єдність в тій боротьбі західних сил і України.

«Авангард»: – Революційна ОУН була ініціатором і головним сподвижником та організатором акцій в обороні і за звільнення українських політичних в'язнів, при довгому спротиві інших політичних груп і різномірної української преси в діаспорі, які противились концепції масових і радикальних акцій в обороні України, як, мовляв, шкідливих для наших в'язнів. Чи Ви поділяєте ту думку?

В. Мороз:– Я добре знаю, що революційна ОУН була завжди, не дивлячись на конюнктуру, прихильником твердої боротьби проти комуністичної диктатури, проти російського імперіялізму і в боротьбі за звільнення українських політичних в'язнів, ще тоді, коли серед інших груп ця боротьба була непопулярною. Я вважаю, що революційній ОУН належить щире і велике признание за цю роль піонера в цій справі. І власне тут навіть трудно назвати піонером, бо позиція революційної ОУН ніколи не змінювалась і не залежала від конюнктури.

»Авангард«: – О Україні і поза нею в імперії є дуже популярний термін «бандерівці», яким большевики намагаються окреслити наш визвольний рух. Чи це не є вже бумерангом для них, бо тим чином символ самостійності стає всенароднім, як це було з мазепинцями?

В. Мороз:– Я гадаю, що самим цим терміном «бандерівці» є відповідь на питання, відповідь на ту довгу суперечку, хто має більші заслуги в українському визвольному русі, хто має вести перед, хто має числитися авангардом українського визвольного руху. На це відповіло саме життя не тільки серед українців, але серед москалів і інших народів Світового Союзу. І в Східній Європі поза межами Світового Союзу термін «бандерівець» є синонімом борця проти Світового Союзу. Так, ми українці можемо цим терміном пишатися. Кримінальний злочинець, чи простий москаль у Московщині, коли каже «бандерівець», то він має на увазі під тим не тільки українця, який боровся в Західній Україні. Він має на увазі литовця, латиша, естонця – всі це в його розумінні є «бандерівці». Так, це велика честь для нас, що наш рух, наше слово стало синонімом для всіх борців проти комуністичної диктатури в Східній Європі і в Світовому Союзі. Я знаю випадок у Мінську, в Білорусії, коли кримінальний у тюрмі дізнався, що цей чоловік є політичним, то він сказав – «я думав, що ти простий, а ти «бандеровець».

»Авангард«: – Чи Ви згодні з концепцією ОУН–АБН–ВАКЛ, що суттєва ставка поневолених москалями націй мусить бути на координовані і синхронізовані національно–визвольні революції, які з середини розвалить імперію і комуністичну систему, чим уникнеться атомової війни? ОУН заперечує можливість визволення за поміччю демократизації імперії, чи гуманізації і лібералізації комуністичної системи. Її ставка на збройну боротьбу, як завершення революційного процесу, який є дуже многогранний. Яка Ваша думка на це важливе для української політики питання?

В. Мороз:– Ми українці вже кілька разів програли бій, історичні бої тому, що якраз покладали занадто великі надії на демократизацію російського суспільства. Так було в 17–ому році, коли вважали, що нова демократична, як вважали, Росія не є жодним нашим ворогом і можна скласти зброю. Виявилось, що нова демократична Росія збудувала ще кращу імперію і стала ще більш тоталітарною, ніж стара царська. Тому я гадаю, що найбільшим здобутком української націо-

нальної державницької думки є саме теза ОУН про те, що ніяка демократизація в Росії не приведе до створення самостійності України. Звичайно, ті всі процеси лібералізації, які відбуваються в Східному Союзі треба використати і то негайно; це наш великий резерв. Але при всій політичній, дипломатичній, і культурницькій грі ми повинні пам'ятати, що жодна влада не впаде, доки її не скинуть, як казав Ленін. Тут ми можемо вчитися в Леніна, він це добре розумів. І врешті-решт, скільки не велась якась політична, чи культурницька боротьба, мусить бути переворот, збройний, насильницький переворот. Тут без зброї ніяк не відбудеться. Тому, я завжди повторював і буду повторювати тезу, що нація, що має попереду боротьбу за самостійність повинна завжди мати пістет до зброї, а не до роззброєння. Така нація не повинна себе демобілізувати і покладати всі надії на якусь-там демократизацію в російській імперії. Якщо перед москалем поставити питання – імперія чи демократія? – то він вибере імперію.

«Аванґард»:- Ваш виступ на маніфестації української молоді в Нью Йорку зрозуміли деякі журналісти, наче б Ви уважали можливою самостійну українську комуністичну державу. Ми добачуємо в такій інтерпретації суперечність з усією Вашою творчістю, яку ми основно проаналізували. З нашого погляду українська комуністична держава в принципі неможлива, бо комунізм по своїй природі українській нації не відповідає і може бути накинений і втриманий в Україні лише і виключно російськими, чи іншими чужинецькими багнетами. Яка Ваша дійсно думка про це?

В. Мороз:- Я ніколи не говорив, в тому числі на виступі 12-го травня, про українську комуністичну державу. Це деякі групи сказали те, що їм вигідно сказати. Там була наведена польська приказка про те, що хай яка небудь Польща буде, аби була. Я навів просто її як приклад, що на першому місці має бути національна проблема, національний принцип. Але про Україну комуністичну, там не було жодного слова в моєму виступі. Досить глянути на магнітофонний запис цього виступу, щоби в цьому переконатися. Так, я гадаю, що українська нація належить до таких націй, в яких самочинно, спонтанно комуністичний лад ніколи не зуміє перемогти. В таких націях як Україна, Чехія, Фінляндія, Німеччина, я не бачу можливість перемоги власними силами, так би мовити, комуністів. Це тільки його може принести якась зовнішня сила. Українська ментальність дійсно є протилежна до комунізму, є індивідуалістична, глибоко власницька. І я ще раз повторюю – це непорозуміння, якщо хтось вважає, що я говорив про комуністичну українську державу 12-го травня.

далі буде

ДРУЖНЄ ПОСЛАННЯ

Революційні урагани потрясають Плянету. Земля вагітна таємничим плодом. Духовна, соціальна та національно-визвольна боротьба має стати повитухою і виведе планетарне життя, а, насамперед, Людину, на новий рівень буття.

Героїчний ентузіазм народів не заспокоюється статистичними формами навіть забезпеченого і ситого існування. Він шукає динамічних шляхів для невідомого розвою духу, розуму й чуття шляху Любови, Пізнання і Краси.

Ми, українські ентузіясти духовних пошуків, прийшли до висновку, що настала пора Україні та іншим братерським народам опанувати таку нову площину буття. Ці прагнення привели нас до братерського об'єднання однодумців, котре ми назвали Святою Україною..

9 травня 1974 року була проголошена, а 30 квітня 1978 року заснована і стверджена Українська Духовна Республіка — перша в світі духовна держава, котра не має кордонів, армії, судочинства, апарату насильства, адміністрації, котра виводить громадян Святої України у вічність діяння, мислення, краси, любови і радості.

Яка необхідність у створенні Української Духовної Республіки або Духовних Республік інших народів, які, безумовно, виникнуть найближчим часом?

Нам можуть зауважити, що таке рішення, по-перше, нереалістичне, казкове; по-друге, що є уряд конкретної держави — УРСР, котрий має спеціальні органи для прояву духовного і культурного життя.

Ми відповідаємо, що по-перше: всяка нова ступінь здається казковою і навіть нежиттєвою; по-друге: культурні і духовні органи сучасних держав виникли в умовах розділеного, антагоністичного життя взаємовиключних груп, партій, індивідів тощо. Бажаної світової спільноти годі, досягнути з допомогою суспільних інструментів, породжених психікою роз'єднання.

Наводимо приклади.

Перше людство розпочало космічну Еру, міжпланетні кораблі сягнули інших світів. Людина побувала на інших планетах. На часі — зустріч з іншими Розумами, з мислячими істотами інших сфер та цивілізацій.

Чи є у Людей Землі єдине представництво перед галактичними сусідами? Чи є у них духовне право широко і чесно глянути в очі Розумові далеких світів?

Земля розтерзана і роз'єднана ворожнечою та ненавистю. Вона схожа на духовну клоаку у променистому зоряному саду Галактики. Жодна — країна, жодна держава, не висунула, не знайшла критерію Єдності. Лише безупину росте гора підозріння, антагонізму і марнотлюбних замірів переваги..

Другий приклад.

Ядерні арсенали великих держав (США, СРСР, Китаю, Англії, Франції) вирости і продовжують рости над всяку міру і загрожують самому існуванню Біосфери. Теж саме і з т.зв. "звичайними озброєннями" сотень держав — тієї зброї досить для знищення і самознищення мільярдів людей...

Джерело ненависти, що породило процес протиборства й озброєнь, тече з Психосфери Людства. В об'єктивному світі Природи нема причини для братовбивства і ворожнечі. Отже, причина — егоїстичний суб'єктивізм ідеологічна **НЕСУМІСНІСТЬ**, якою вона не була б смішною, нікчемною при уважному погляді. Чи можна досягти серйозних результатів у розброєнні, не знайшовши спільної основи в сфері ідей, не змінивши свідомості?

А якщо це неможливо, то чому керівники держав і партій не шукають прийнятого для ВСІХ критерію єдності?

І третє — найголовніше: Людство давно потрапило в полон до т.зв. "Закону". Вважається, що "Закон" є регулюючою системою стосунків між людьми і державами. А, насправді, це тиранічний психоколапс, з якого нема виходу, який реґляментує і нівелює творчі сили народів і породжує злочини.

В природі нема злочинів. Вони є тільки в хворій психіці мислячої істоти, котра розірвала єдність Світу, віддавши свою духовну безмірність мізерному наборові юридичних фраз і сентенцій.

Порочність "Закону" найяскравіше підтверджується фактами безупинних державних переворотів, при яких до влади приходять з допомогою грубої сили насильники і вбивці, і "Закон" освячує їх, а Об'єднані Нації стверджують їхню "законність".

Цей страшний всесвітній цинізм показує, на яке дно безвихідного рабства у своїх власних психічних стереотипів ми потрапили! Чи можна при такій ситуації будувати об'єднаний світ справедливості?!

Ось чому виникає настійна потреба створити нові ще, небувалі органи для об'єднання Землі, її народів на спільній духовній основі. Одним з таких органів (і найголовнішим) будуть Духовні Республіки, а згодом — їхнє Всепланетне Братерство, а ще далі — Зоряна Спільна Цивілізацій.

Це — не утопія, не фантастичні марення. Це — воля народного духу, котрий відмовляється далі крутити рабське колесо марнолюбних замірів диктаторів тих чи інших країн, апологетів імперіялізму та шовінізму.

Епоха духовних Республік наступає, як альтернатива тому безумству, що отруїло Плянету, як єдина можливість врятувати Світове Життя.

Які практичні можливості для існування осередків Духовних Республік серед мілітарного та насильницького грому держав?.

Ми визнаємо, що ситуація для нас тяжка. Примат економіки, енергетики та мілітаризму зводить духовне життя на рівень якогось смішного релікту, анахронізму. Древній дух народів нещадно нищиться, фольклорні скарби стають музейними експонатами, мова нівелюється, збіднюється і перестає бути Творчою Першоосновою. Досить лише того факту, що мі-

льйони українців за межами України не мають жодної школи рідною мовою та інших культурних закладів, щоб збагнути: психічна деградація неминує як для окремих народів так і для всієї П'янетети, бо Людство — єдине і нероздільне.

Ідея Святих Народів, Духовних Республік зустрінє лютий опір. Причина у вражаючому консерватизмі мислення і розумінні еволюційних процесів. Звертаємо увагу уряду УРСР на те, як на відомому процесі Руденка-Тихого було визначено суть ідеї Духовних Республік, викладеної в праці "Свята Україна". Донецький обласний суд визначив, а Верховний Суд УРСР згодився з тим визначенням, що ідея побудови Духовних Республік є заклик до збройного повалення влади Рад.

Ясна річ, що можна було б посміятися з такої печерної оцінки ідеалів, котрі передбачають Братерство всіх народів Землі. Проте, смішного в цій ситуації мало, вона показує, як далеко зайшов процес антагонізму, цинізму і байдужности.

Ще і ще раз закликаємо до пошуку духовної єдності, на площині якої можна звести антагоністичні чинники Світу до синтезу, до братерства. Найближчим часом слід скликати Всесвітню Раду творчих, духовних представників всіх народів і племен, щоб знайти, утвердити критерій спільного еволюційного шляху в умовах Космічної Ери і екологічної катастрофи.

Намічаємо пункти критерію Єдності:

- Всі мислячі істоти — рівноцінні.
- Всі племена і народи рівноцінні
- Всі мови і культури — рівноцінні
- Всі народи — віття на Єдиному Древі Буття. Покликання кожного з них — дати достойний плід для себе і для своїх братів — інших народів.

Прийнявши бодай такий (основний) критерій на рівні П'янетарного Форуму, ми одразу зметаємо з лиця Землі армії, війни, в'язниці, дискримінацію тощо.

Земля — спільна для всіх колиска, і злочинно нищити одні народи заради прославлення або добробуту інших народів, бо така дія неминує приготує нищівний бумеранг Космічної Єдності насильникам.

Історичні прецеденти загибелі навіть наймогутніших імперій та деспотій хай будуть пересторогою!

Ми звертаємося до народів Радянського Союзу та інших народів — творити в надрах своїх Духовних Республік для пошуку нових форм творчого життя — життя без примусу, без злочинів, життя духовної імпровізації та радости.

Слід повірити в могутність еволюційного духу народів! Людство тримає в своєму серці дивовижні самоцвіти Розуму й Краси. Сама Єдність Космосу прийде нам на поміч, якщо ми прислухаємося до голосу Любо-ви!

Проте, ми реалісти, і розуміємо, що реакція може бути не однозначною. Уряди і народи з маніпульованою свідомістю можуть не прийняти

ративної альтернативи і навіть переслідувати її носіїв.

Тоді катастрофа неминуча. В такому випадку рішення буде лише духовне. На такий випадок ми висуваємо критерій Смерти, як Друга і Соратника. Саме так. Смерть повинна бути не страховиськом, не ворогом, а еволюційною межею, за якою розкривається Нова Ступінь Буття. Хто збагне цю тайну — той стане правдивим громадянином Духовної Республіки.

Українська Духовна Республіка простягає руки дружби і відкриває серце любови всім людям Землі: сотворімо давно суджений вінок Братерства. І Мати Всесвіту — Свята Софія благословить цей День Радости!

Рада Української Духовної Республіки

Олесь Бердник — письменник

Василь Стрільців — учитель

Петро Січко — інженер

Василь Січко — студент-журналіст

В 100-ліття від народження Симона Петлюри

Потреба відгуків!

Існують іноді політичні ситуації, у яких українська політична думка не може мовчати. Це зокрема тоді, коли в чужинецькій пресі появиться якась вістка, чи стаття про Україну — у прихильному, чи зокрема, у неприхильному тоні до українських справ узагалі.

Саме недавно, бо у грудневому числі французького історичного журналу, "Міруар де ль'Істуар",* появилася велика стаття української авторки /Софії Наумович/ у відповідь на наклепницьку статтю у цьому ж журналі про "банди і погроми Петлюри".

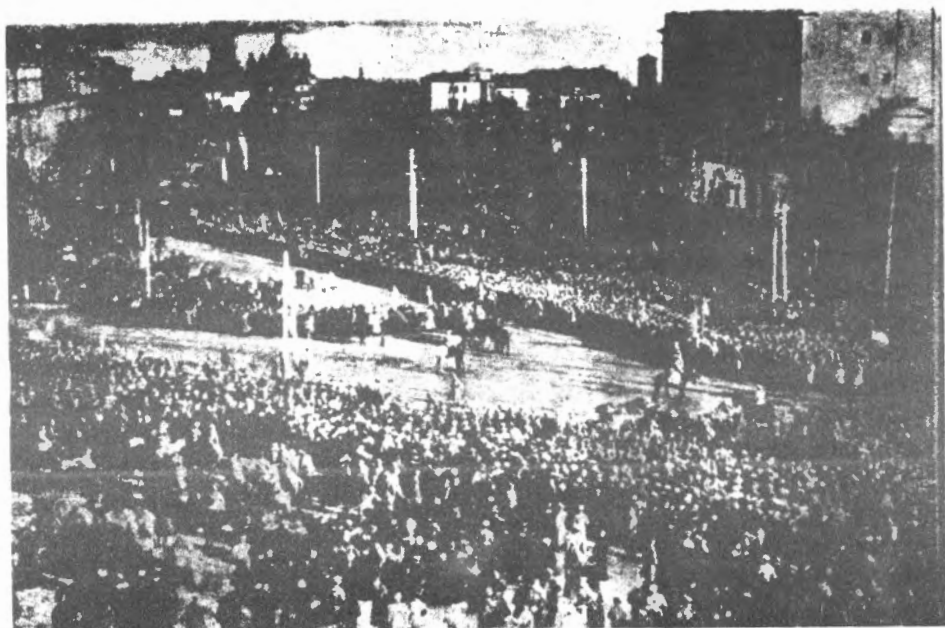
На жаль, Редакція, мимо заходів авторки, змінила її статтю в багатьох місцях, зокрема ж вмістила власний вступ про Керенського, Леніна і Распутіна, щоне мало ніякого зв'язку з діяльністю та трагічним вбивством Головного Отамана Симона Петлюти. Статтю назвала Редакція "Симон Петлюра — невідомий революціонер" і відгородила свій вступ від оригінальної статті тільки підзаголовком "На обрії — світанок незалежності".

Все ж таки ця, хай і перероблена, стаття має свою вартість: вона уперше за 50 років від смерті С. Петлюри, — заговорила до французів про його діяльність, участь у творенні вільної Української Держави, та підле вбивство його московським агентом Шварцбартом, і врешті про сміховинний "суд", і звільнення і вбивника від кари у французькому трибуналі.

Українська молодь, яка володіє французькою мовою, могла б спробувати своїх сил в інформативно-політичній діяльності, коли б написала декілька листів до редакції цього журналу ** та, у чемній, дипломатичній формі, — схвалила б позитивні факти, подані у статті, й скритикувала непотрібні, чи помилкові речі, що увійшли у цю статтю.

* Miroir de L'Histoire, novembre-décembre 1978 N° 307, Paris

** M. Jean Fontagne, rédacteur en chef, Miroir de L'Histoire, 17 rue Remy-Dumoncel, 75014 Paris, France.

Софійський майдан у Києві під час проголошення акту соборности 22 січня 1919 року

До 50-ліття ОУН

О У Н

Вірний ковалю свободи,
Що по напаснику б'є. —
Над Україною зроду
Сонце не згасне твоє!

Бачиш заобрійні бурі?
Ті із небесних долонь
Сяє Мазепи й Петлюри
І Коновальця вогонь.

Гинуть ворожі химери
Там, де ударить рука
Армій Чупринки й Бандери,
Подруг і Друзів Стецька.

Бачиш далекі заграви?
То на погибіль комун
Йде для Твоєї Держави
Вірна, народна ОУН!

Леонід Полтава
1979 р.

ВЧИМСЯ З ІСТОРІЇ

“Кого історія не навчила, той готов повторити ті самі помилки”

Сактаяна

В 1979 -ому році минає 61 літ від дати проголошення Акту Державности й Самостійности 22-го січня, 1918 року, та 60-ліття проголошення Акту Соборности 22-го січня, 1919 року. Ці два величаві акти під нинішню пору мають велике політичне, історичне і соціальне значення. Їхнє далекосягле значення служило як мобілізуючий імпульс до постанов та дальшої героїчної боротьби ОУН і УПА; їхня безсмертна міць є тим важливим моральним підкладом сучасної боротьби українського народу за його основні національні й людські права. Нинішні т.зв. шести- й семи-десятники є невід’ємними носіями тих самих ідей, які були так яскраво та рішучо проголошені в цих двох історичних актах, що фактично заманіфестували світові відродження нової, козацько-панівної, безкомпромісової духовости серед українського народу.

Проаналізувавши події, які довели до проголошення Актів Державности й Соборности, можна прийти до висновку, що події 1918-го та 1919-го років, на тлі тодішнього загрожуючого світового катаклізму, були кульмінаційною точкою розвитку природних та органічних аспірацій поневоленого українського народу. Однак, слід відмітити, що в цьому розвитку були певні моменти, які зовсім не служили кристалізації політичної думки, але лише її даліше узалежнювали по-суті від чужих чинників, затемнювали її потенційно блискучу яскравість. Це зокрема видно, коли візьмемо під увагу факт, що сама Центральна Рада, законодатне тіло українського народу в тому часі, вагалася майже цілий рік, поки набрала досить відваги проголосити вже легендарний Четвертий Універсал, хоч майже весь народ нетерпеливо очікував такого рішення з їхньої сторони. Це можна частинно пояснити тим, що тодішній наш провід волів вести т.зв. політику мінімалізму, щоби не загострювати відносини з “старшим братом” українського народу — Росією, а це як наслідок соціалізму, космополітизму, та “братерства” панівної тоді “драгоманівщини”. Лідери Центральної Ради, вповні просякнені цією компромітуючою та боязливою духовістю, орієнтували своє політичне мислення на можливості автономії з великодержавною Росією, коли натомість ширші прошарки українського народу своєю боротьбою прямували до вищої політично-державної підметности. Ідея автономії, чи точніше, ідея пан-славистичної федерації, попередньо видвинута українським соціалістом — Михайлом Драгомановим, набрала тоді більшої ваги серед деякої частини нашої інтелігенції, зокрема як наслідок упадку царату в 1917-му році. Вважалося, що можна, мовляв, “мирно розв’язати” ситуацію колоніального визиску та культурного винищення українського народу. В критично-конструктивній площині, слід представити причини, які довели до такої продажної політики мінімалізму.

му та орієнтації на автономію.

Мабуть основною причиною були значно помітні соціалістичні тенденції в розвитку української суспільно-політичної думки на перехресті століть, віддзеркалюючи тоді популярні соціалістичні догми в решті країн Європи. В Україні, в той же час, існували три головні соціалістичні партії, які були під безпосереднім впливом теорій Драгоманова, який в своїх писаннях наполегливо виступав проти ідей державної незалежності. Соціал-федералісти очолені проф. Єфремовим, соціал-демократи під проводом Винниченка і Петлюри, і соціал-революціонери з проф. Грушевським на чолі разом стояли на становищі потреби федерації України з Росією, задовольняючись територіальною автономією в системі російської, чи евентуально славянської федеративної республіки. Цю тенденцію вже можемо зустріти в I-ому Універсалі Центральної Ради: "Хай буде Україна вільною. Не oddіляючись від усієї Росії, не розриваючи з державою російською..." Але, вже в I-ому Універсалі можна помітити щонайменше зародкові початки духу самостійності, який, на жаль розпливався в морі загального соціального питання, що, згідно на тодішні умовини життя, стояло на першому плані в цілій російській імперії: "Хай порядок і лад на Україні дають вибрані вселюдним, рівним, прямим і тайним голосуванням Всенародні Українські Збори /Сойм/. Всі закони, що повинні дати той лад тут у нас, на Україні, мають право видавати тільки наші Українські Збори." Не зважаючи на ряд недотягнень в I-ому Універсалі, в нім ми знаходимо хоч натяк на зняття українського народу до політично-державної підметності, головню тим, що Центральна Рада змагає бути голосом цілого народу, а не самовизначеною владою; що в розбудові його будучности, цілий український народ повинен мати рішавчий голос.

Однак, виявляються певні розходження між словами та ділами Центральної Ради, зокрема коли ходить про політичну плятформу цього уряду та невироблені аспірації народу. Народ був готовий на боротьбу за здійснення своїх прав, хоч не мав яскравої уяви в чому власне полягають ці права. Натомість, Рада була готова лише на уступки та компроміс. Це можна найкраще помітити в II-ому Універсалі який був виданий наслідком інтервенції російського тимчасового уряду Керенського, де мова про права українського народу, навіть лише на автономію, була значно менше гостра коли порівняти до мови I-го Універсалу. Можливо, це було частинно спричинене постоем поважної сили російських військ на українських землях, які, правдоподібно, мали директиви слідити за самостійницькими тенденціями серед українського народу, щоби зразу змісця їх викоринити. Рівню ж, український народ, через довгі роки неволі, не мав власних вироблених самостійно-думаючих політичних партій. Українські партії, здебільша формувалися як свого-роду відділи російських соціалістичних партій, які тільки шукали за покращанням соціального стану цілого, мовляв, "російського народу", а національне питання в них зовсім не стояло на порядку дня. При цьому, вартувало б зазначити великий вплив Миколи Міхновського, його просто ґеніяльний вклад в процесі кристалізації дійсної української політичної думки та духовости, бо власне це був

його невпинний голос, що був найбільш рішачим в постанові руху проти російського імперіялізму, шовінізму, та колоніального визиску. Він ясно визначив у своїй політичній платформі історичну основу для відновлення самостійності й державності України.

Міхновський був тієї думки, що визволення українського народу прийде щойно при всебічному вирощенню його власних, революційно-настроєних самостійних сил, тому як провідник військового товариства імени Полуботка, він організує в 1917-му році Військовий з'їзд, на який прибули представники майже трьох мільйонів умундурованих українських військовиків. Метою цього З'їзду було створити самостійне народнє українське військо, яке мало оборонити права українського народу. У цьому відношенні, лідери Центральної Ради стояли на майже діаметрально протилежному становищі, і їхній головний представник на цьому З'їзді, Винниченко, гостро виступив проти творення такого народнього війська. Поминаючи поодинокі виїмкові виступи, загально-керуюче ядро політичного мислення Центральної Ради тоді було орієнтоване на можливості розв'язання українського питання мирним способом в договорах з новим російським урядом, бо бракувало в них віри у власні сили українського народу, мимо того, що сам народ не раз виявив свою запальну завзятість стати в боротьбі проти окупанта. Це типічно "рабське думання", як це окреслив політику Центральної Ради один з найбільших ідеологів модерного українського націоналізму — Дмитро Донцов, видно було причиною висилки делегації до Петербургу з наміром добитися стану "легальної автономії" для українського народу.

Після большевицького перевороту в жовтні 1917 р., Центральна Рада проголосила III-ий Універсал. Замітне явище в цьому Універсалі було проголошення, хоч спізнене, Української Народної Республіки. Вчислено землі, які належали до території нової республіки, проголошено громадські свободи на основі загально-прийнятих демократичних засад. Але, бачимо даліше видвигнення соціалістичної течії в цьому Універсалі, зокрема в окремих клявзулях, де пишеться про скасування власності на поміщицькі та інші землі нетрудових господарств, визнаючи їх власністю всього народу і заповідаючи державну контролю над індустріальним виробництвом України. У відповідь на III-ий Універсал большевики пішли на Україну — війною; це була війна за саме життя молодої української держави, за саме духовне єство нації. Постанови української держави витворело нову ситуацію в Східній Європі. Важливе геополітичне положення України та її багатоплідні багатства примусили до винесення української проблематики на міжнародний форум. Уряди Німеччини, Австро-Угорщини, Туреччини і Болгарії відразу визнали Українську Народню Республіку, строго відкидаючи намагання большевиків бути представниками цілої "російської імперії". Це був великий дипломатичний здобуток для українського народу, що має своє історично-політичне значення навіть під сучасну пору, бо це є прецеденс на право української нації на незалежність і державність. Рівно ж, в переговорах Центральної Ради з т.зв. Центральними Державами, наші представники домагалися прилучення до УНР землі Галичини, Закарпаття, Буковини, Холмщини й Підляшша, маніфестуючи свою здетер-

міновану рішучість з'єднати всі етнографічні українські землі.

Однак, помічається дальший брак правильного розуміння дійсних потреб українського народу в політиці Центральної Ради, зокрема відносно нової большевицької влади в Петербурзі. Наші лідери, навіть тоді, ще не зуміли піднятися до вищого рівня політичного мислення, бо дальше бракувало в них розуміння необхідності боротьби за державно-політичну підметність української нації. В їхньому космополітичному панславистичному світогляді, якесь аморфне добро усіх славянських народів, що вважалося як одна цілість, ставилося понад загальне національне добро українського народу. Що-більше, деякі важливіші чинники, що стояли при кермі ново-створеної республіки, не визнавали потреби вирощування динамічного культу зброї й боротьби в рамцях самостійного народнього війська, навіть коли большевицька Червона Армія великою навалою просувалася на саму столицю молодій держави /після проголошення Акту Самостійності, IV-го Універсалу, 22-го січня, 1918 року/. Одиною обороною, що Київ спромігся вислати на боєву зустріч наступаючим російським військам — це було 300 зовсім не вишколених студентів, які всі героїчною смертю загинули під Крутами. Героїчний чин цих студентів показує нам, що народ таки розумів потребу боротьби, щоби досягнути свого, і, в додатку, це тільки дальший доказ відчуженості певної частини Центральної Ради від дійсної духовості українського народу.

Нарешті, під тиском обставин та за волею цілого українського народу, Центральна Рада проголосила IV-ий Універсал, 22-го січня, 1918 року, де було ясно задекларовано право української нації на самостійність і державність. Виходить, що безпосередня небезпека большевицької навали та окупації сїюнула Центральну Раду боронити свої власні інтереси, як законодавча влада українського народу, та при тому національні інтереси цілої української нації, поминаючи те, що сам цей відважний крок на тлі "великого історичного моменту", був зроблений на рік запізно. Однак, проголошення самостійної незалежної української Держави, в розвитку дальшої історії України, відігравало колосальну роль. В наслідок Акту Державности була оформлена нова "визвольна політична ідеологія". Це фактично була ідеологія "Самостійної України" Микола Міхновського, де проповідувалося кличі як — "Україна для українців", "Самостійна Соборна Українська Держава від Сяну по Каказ". Це було політичне мислення, що ясно помічується в творах Тараса Шевченка: "Борітеся, побороте", "Розкүйтеся, братайтеся", "вражою, злою кровю волю окропіте", "Встане Україна, і розвіє тьму неволі!" Коротко, це ідеологія й духовість героїчного українського націоналізму. За ті самі ідеї пізніше підняла завзяту боротьбу Організація Українських Націоналістів /ОУН/ та Українська Повстанська Армія /УПА/, а завершенням цієї боротьби став Акт Відновлення Державности 30 червня, 1941 року. Отже, центральною орієнтацією українського революційного руху стала концепція самостійної держави. На тлі кристалізації української політичної думки, Центральна Рада була змушена зревідувати свою концепцію боротьби, чи радше псевдоборотьби: не тільки боротьба проти царату, не тільки проти експлуатації україн-

його невпинний голос, що був найбільш рішачим в постанові руху проти російського імперіялізму, шовінізму, та колоніального визиску. Він ясно визначив у своїй політичній платформі історичну основу для відновлення самостійности й державности України.

Міхновський був тієї думки, що визволення українського народу прийде щойно при всебічному вирощенню його власних, революційно-настроєних самостійних сил, тому як провідник військового товариства імени Полуботка, він організує в 1917-му році Військовий з'їзд, на який прибули представники майже трьох мільйонів умундурованих українських військовиків. Метою цього З'їзду було створити самостійне народнє українське військо, яке мало оборонити права українського народу. У цьому відношенні, лідери Центральної Ради стояли на майже діаметрально протилежному становищі, і їхній головний представник на цьому З'їзді, Винниченко, гостро виступив проти творення такого народнього війська. Поминаючи поодинокі виїмкові виступи, загально-керуюче ядро політичного мислення Центральної Ради тоді було орієнтоване на можливості розв'язання українського питання мирним способом в договорах з новим російським урядом, бо бракувало в них віри у власні сили українського народу, мимо того, що сам народ не раз виявив свою запальну завзятість стати в боротьбі проти окупанта. Це типічно "рабське думання", як це окреслив політику Центральної Ради один з найбільших ідеологів модерного українського націоналізму — Дмитро Донцов, видно було причиною висилки делегації до Петербургу з наміром добитися стану "легальної автономії" для українського народу.

Після большевицького перевороту в жовтні 1917 р., Центральна Рада проголосила III-ий Універсал. Замітне явище в цьому Універсалі було проголошення, хоч спізнене, Української Народної Республіки. Вчислено землі, які належали до території нової республіки, проголошено громадські свободи на основі загально-прийнятих демократичних засад. Але, бачимо дальше видвигнення соціалістичної течії в цьому Універсалі, зокрема в окремих клявузях, де пишеться про скасування власности на поміщицькі та інші землі нетрудових господарств, визнаючи їх власністю всього народу і заповідаючи державну контролю над індустріальним виробництвом України. У відповідь на III-ий Універсал большевики пішли на Україну — війною; це була війна за саме життя молодій українській державі, за саме духове єство нації. Постанови української держави витворело нову ситуацію в Східній Європі. Важливе геополітичне положення України та її багатоплідні багатства примусили до винесення української проблематики на міжнародний форум. Уряди Німеччини, Австро-Угорщини, Туреччини і Болгарії відразу визнали Українську Народню Республіку, строго відкидаючи намагання большевиків бути представниками цілої "російської імперії". Це був великий дипломатичний здобуток для українського народу, що має своє історично-політичне значення навіть під сучасну пору, бо це є прецеденс на право української нації на незалежність і державність. Рівно ж, в переговорах Центральної Ради з т.зв. Центральними Державами, наші представники домагалися прилучення до УНР землі Галичини, Закарпаття, Буковини, Холмщини й Підляшша, маніфестуючи свою здетер-

міновану рішучість з'єднати всі етнографічні українські землі.

Однак, помічається дальший брак правильного розуміння дійсних потреб українського народу в політиці Центральної Ради, зокрема відносно нової большевицької влади в Петербурзі. Наші лідери, навіть тоді, ще не зуміли піднятися до вищого рівня політичного мислення, бо дальше бракувало в них розуміння необхідності боротьби за державно-політичну підметність української нації. В їхньому космополітичному панславистичному світогляді, якесь аморфне добро усіх славянських народів, що вважалося як одна цілість, ставилося понад загальне національне добро українського народу. Що-більше, деякі важливіші чинники, що стояли при кермі ново-створеної республіки, не визнавали потреби вирощування динамічного культу зброї й боротьби в рамках самостійного народнього війська, навіть коли большевицька Червона Армія великою навалою просуvalася на саму столицю молодого держави /після проголошення Акту Самостійності, IV-го Універсалу, 22-го січня, 1918 року/. Одиною оброною, що Київ спромігся вислати на боеву зустріч наступаючим російським військам — це було 300 зовсім не вишколених студентів, які всі героїчною смертю загинули під Крутами. Героїчний чин цих студентів показує нам, що народ таки розумів потребу боротьби, щоби досягнути свого, і, в додатку, це тільки дальший доказ відчуженості певної частини Центральної Ради від дійсної духовості українського народу.

Нарешті, під тиском обставин та за волею цілого українського народу, Центральна Рада проголосила IV-ий Універсал, 22-го січня, 1918 року, де було ясно задекларовано право української нації на самостійність і державність. Виходить, що безпосередня небезпека большевицької навали та окупації сїйнулакала Центральну Раду боронити свої власні інтереси, як законодавча влада українського народу, та при тому національні інтереси цілої української нації, поминаючи те, що сам цей відважний крок на тлі "великого історичного моменту", був зроблений на рік запізно. Однак, проголошення самостійної незалежної української Держави, в розвитку дальшої історії України, відігравало колосальну роль. В наслідок Акту Державности була оформлена нова "визвольна політична ідеологія". Це фактично була ідеологія "Самостійної України" Микола Міхновського, де проповідувалося кличі як — "Україна для українців", "Самостійна Соборна Українська Держава від Сяну по Каказ". Це було політичне мислення, що ясно помічується в творах Тараса Шевченка: "Борітеся, побороте", "Розкуйтеся, братайтеся", "вражаю, злою кровю волю окропіте", "Встане Україна, і розвіє тьму неволі!" Коротко, це ідеологія й духовість героїчного українського націоналізму. За ті самі ідеї пізніше підняла завзяту боротьбу Організація Українських Націоналістів /ОУН/ та Українська Повстанська Армія /УПА/, а завершенням цієї боротьби став Акт Відновлення Державности 30 червня, 1941 року. Отже, центральною орієнтацією українського революційного руху стала концепція самостійної держави. На тлі кристалізації української політичної думки, Центральна Рада була змушена зревідувати свою концепцію боротьби, чи радше псевдоборотьби: не тільки боротьба проти царату, не тільки проти експлуатації україн-

ського народу, чи проти капіталістичної буржуазії, а головно боротьба за самостійність та державність. Врешті-решт, соціялісти при Центральній Раді пізнали, що шовіністично наставлена диктатура царату нічого не різниться від “диктатури пролетаряту” Леніна та новопосталої большевицької влади, за якими маскувалися ті самі імперіялістичні течії велико-державної Росії. Властиво, Актом Державности й Самостійности 22-ого січня, 1918 року Центральна Рада, в імені цілої української нації, заманіфестувала свою непохитну рішучість та завзятість стати до боротьби в обороні основних національних та людських прав українського народу. В цьому IV-ому Універсалі помічаємо фактично остаточну кристалізацію української політичної думки та відновлення ідейних течій та культу боротьби нашого великого генія й Пророка — Тараса Шевченка. Центральна Рада, зокрема, закликала народ цілево протиставитися новій шовіністичній навалі дикої Росії, що тепер представлялася в формі остаточного большевизму: “До так званих большевиків та інших, що нищать та руйнують наш Край... /закликаємо, І.З./ твердо й рішуче взятися до боротьби з ними, а всіх громадян нашої Республіки закликаємо, не жалуючи життя, боронити добробут і свободу нашого народу.”

З перспектив сучасної міжнародньої ситуації та української визвольної проблематики, Акт Державности й супровідні Визвольні Змагання того періоду, це дійсний історичний доказ, що концепція революційного, визвольного націоналізму себе ясно виправдала; а це значить, що не орієнтація в боротьбі на чужі політичні чинники, а лише орієнтація на власні сили українського народу, на можливості розвинути динамічну боротьбу за власну Правду та за волю самої Нації, може служити дійсною, найбільш реальною концепцією визволення.

“Часи вишиваних сорочок, свити та горілки минули і ніколи вже не вернуться. Третя українська інтелігенція стає до боротьби за свій народ, до боротьби кривавої і безпощадної. Вона вірить у сили свої і національні, і вона виповнить свій обов’язок. Вона випишує на своєму прапорі ці слова:

“Одна, єдина, нероздільна, вільна, самостійна Україна від Карпатів аж по Кавказ”

Вона віддає себе на служення цьому великому ідеалові і доки хоч на однім кланті української території пануватиме чужинець, доти українська інтелігенція не покладе оружжя, доти всі покоління українців йтимуть на війну. Війна провадитиметься усіма засобами, і боротьба культурна вважається також відповідною, як і боротьба фізичною силою. Потреба боротьби впливає з факту нашого національного існування. Нехай наша історія сумна й невідрадна, нехай ми некультурні, нехай наші маси темні, подурені, ми все ж існуємо і хочемо далі існувати. І не тільки існувати як живі істоти, ми хочемо жити як люди, як громадяни, як члени сильної нації.”

Микола Міхновський ; “Самостійна Україна”

Ідеологічні Теми

Проф. д-р Григорій Васькович

Частина доповіді виголошена на Конгресі СУМ

ЧОМУ ПОТРІБНА ПОЛІТИЧНА ОСВІТА

XI Конгрес СУМ відбувся в такий час, коли велика кількість сумівської молоді переступила юнацький вік і стала дорілою. Вона є зорганізована в гуртках Дружинників, які об'єднують членів Спілки з однаковими зацікавленнями. Але розкинена серед чужих народів, вона часто розгублюється і підпадає під вплив оточення. Її захоплюють або пригноблюють щоденні події цих народів, серед яких вона живе. Спортові осяги, політичні успіхи, культурні здобутки, які втішають її чужо-національних ровесників, є також радісними для неї. Різні пригноблюючі події викликають у неї жаль і пригноблення. Це свідчить, що молода людина дедалі чимраз більше полонена оточенням. Відомості, винесені з хати й здобуті в доповняючих школах, перестають бути актуальними, відходять на задній план. Щобільше, створене старшим поколінням організоване життя українців на чужині, не завжди зацікавлює доростаючу молодь. Вона байдужіє до тих справ, якими захоплювалися й яким ціле життя служили їхні батьки.

Цей жалюгідний стан заіснував не лише через розсіяння нашої еміграції на чужині. Причина малої національної свідомості нашої молоді в тому, що вона вчилася в чужих школах. Батьки оселившись на сталий побут у різних країнах світу, не створили на нових місцях цілоденних українських шкіл для своїх дітей. І це є найбільше занедбання, що його переживає нова еміграція по Другій Світовій Війні. Велика боротьба за національну освіту й рідну школу в Україні перед Першою Світовою Війною й така ж боротьба між двома світовими війнами закінчилася на еміграції повною самичинною капітуляцією українців на шкільній ниві. Вислід такий, що наша молодь залишилася без доброї національної освіти. Життя показало, що суботніми школами повних гімназій з українською мовою навчання, річ ясна, заступити на можна.

З політичною освітою справа стоїть ще гірше. Ця найважливіша діяльність знання кожного державного народу в українських школах ніколи не була виучувана. Школи в Україні завжди були під чужою контролею. На чужині, у свою чергу, не було шкіл, в яких можна було б викладати політичну освіту. Доповняючі школи залишилися школами українознавства з поширенням найконечніших відомостей з історії, літератури, географії та мови. Їх відвідувала дітвора у віці від 7 до 16 років, у деяких осередках до 18 років, тобто в такому віці, де про політичну освіту не можна ще взагалі грунтовніше говорити. Не було підготовлених також учителів до того предмету.

Політичну освіту українці вивчали тільки в політичних організаціях і партіях, досить однобічно, під кутом партійних потреб, при чому такі вишколи відбувалися лише зі старшими, бо до молоді і політичні середовища майже не підходили. Щоправда, виховні організації, зокрема СУМ, дещо в тому напрямі робили, але також не дуже багато й не завжди систематично. Саме тому, дружинники СУМ стоять перед необхідним завданням доповнити своє знання українознавства, отримане в родині й здобуте в доповнюючих школах та на сумівських курсах, сходах і гутірках — українською політичною освітою.

Без політичного розуміння національних проблем не може бути зацікавлення брати участь у політичній праці, яку українцям на чужині необхідно організовано провадити. Щойно коли людина, зокрема молода, за допомогою знання усвідомить собі реальну дійсність, в якій знаходиться її нарід, вивчить відношення історичних подій, що впродовж століть склалися на існуючий стан, і зрозуміє свою роль в житті спільноти, лише тоді може виступити на творчий шлях політичної праці, даючи свій особистий вклад у всенароднє змагання. Тому вивчення політичних проблем свого народу кінечне.

При тому, треба мати завжди на увазі той факт, що політичні інтереси недержавних народів є інші від інтересів державних народів, і як хтось навіть здобув загальне політичне знання, наприклад у чужій державній службі, з чужих підручників чи в чужих школах, його треба необхідно доповнити українським політичним знанням, яке вкаже нам на українське національне завдання із становища потреб нашої спільноти.

ІДЕОЛОГІЯ ЯК СОЦІАЛЬНА ФУНКЦІЯ

Ціллю політичної освіти має бути вироблення самостійного мислення й діяльності людини в державі, або в її змаганні за здобуття держави. Це можна досягнути за допомогою студій джерельних матеріалів. Хоч український нарід не мав змоги закладати в себе політичних шкіл і самостійно вести державні справи на своїй території, все ж таки, в новішій історії з половини 19 сторіччя починаючи, українські історики, поети, письменники, журналісти й політичні діячі залишили нам значну кількість вартісних політичних творів, партійно-політичних програм і довершили багато державних політичних актів, які є добрим матеріалом для здобуття політичної освіти і розуміння завдань, що в політичній площині стоять перед нашим народом.

Проте, ці твори лишаються для більшості суспільства невідомими. Їх майже в наш час ніхто не читає й не вивчає. В Україні вони всеціло забронені, а на чужині панує загальна байдужність, зокрема останнім часом, серед старшого громадянства, а молодь не маючи прикладу, ні поради від старшого громадянства, такимі творами взагалі не цікавиться. Звичайно святкові реферати, про великі діла визначних людей, на поминальних академіях в їх честь, систематичного політичного знання не можуть дати, а без знання джерельних творів фактично годі корисно й успішно займатися українськими політичними справами.

Загально беручи, в системі політичних наук можна визначити три головні ділянки. Ними є: наука про конституцію, про уряд держави й адміністрацію; наука про зовнішні стосунки між державами й про міжнародні організації; і наука про політичні ідеї й теорії, що є носіями всякої політичної дії. Крім того, політичні науки пов'язані з низкою інших наук, таких, як філософія, право, економія, соціологія та інші. З цих ділянок у програмі курсу української політичної освіти на початку повинні увійти українські політичні ідеї й теорії, які стали рушійними силами у відношенні українського народу та в його визвольній боротьбі.

Маємо на увазі кілька таких ідей: ідею визнання духовости, ідею національної свободи, ідею державницької політики, ідею соціальної справедливості й ідею визвольної боротьби. Названі ідеї є основними частинами в системі української національної ідеології, яка, як об'єктивна ознака нації, є реально існуючою соціальною функцією суспільства /Лемберг/, що її ґрунтовніше опрацьовано й оформлено щойно після Першої Світової Війни. Перед тим, ці ідеї були висловлені поетичною формою ще тому 130 роїв у політичних поемах Шевченка, потім частково в "Книгах битія" Костоморова і творах Драгоманова, сильно заступлені в Міхновського та повністю виявлені в творців IV-го Універсалу і зокрема в збройній боротьбі та політичній діяльності від Першої Світової Війни до нинішніх днів.

Таку оформлену ідеологію можна назвати також нашою українською Правдою у розумінні слова "правда" уживаного в політичних творах Шевченка. В тому зміслі можемо сказати так: основою української національної ідеології є кілька головних правд-ідей, за перемогу яких іде боротьба нашого народу проти російсько-більшевицького панування в Україні.

Перша правда стверджує той факт, що українці є християнською нацією й тому всеціло відкидають голошену большевицьку філософію матеріалізму, як спекулятивну й незгідну з дійсністю.

Друга правда проголошує, що нація, а не кляса є основною формуючою силою історичного процесу і як найвища людська спільнота, зі своїми об'єктивними і суб'єктивними прикметами має право на суверенне життя серед інших націй світу.

Третя правда вважає начальним постулятом української нації створення української суверенної держави, на етнографічних українських землях, побудову демократичного ладу в тій державі та створення в ній можливостей всебічного розвитку українському народові. Ця настанова виразно протиставлена Советському Союзові, в якому москалі всеціло верховодять і під кожним поглядом застосовують колоніальну політику, супроти інших національностей СССР.

Четверта правда приймає принцип соціальної справедливості, спертій на демократичному ладі, духовій свободі, приватній власності і свободі політичних та громадських організацій. Ця правда гостро виступає проти постійного, безпощадного визиску кожної працюючої людини в СССР.

Врешті, п'ята правда з системи української національної ІДЕОЛОГІЇ говорить, що за здобуття незалежності української нації треба боротися за всяких умов . Вона виразно протиставиться намаганням москалів звести на манівці українську визвольну концепцію під заслоною мирної співпраці, культурних зв'язків і т.п.

Ідеї, що входять у систему ідеології, як суспільної функції, повинні бути критеріями оцінки всіх думок і тверджень для тих, що студіюють політичні твори, і що займають становище до теоретичних міркувань і біжучих подій у політичному житті. Вони мають бути критеріями оцінки передусім у стосунку до протилежних і ворожих ідеологій. При їх докладнішому окресленні і вивченні є змога оцінювати всякі твори, що стосуються національно-державних економічних і політичних питань. Таким чином політична освіта починається від усвідомлення і вивчення національних проблем, тобто від усвідомлення того, що ми розуміємо під ідеологією, або нашою правдою та розуміємо під ідеями, які входять у систему нашої ідеології, а саме під духовною основою буття, під поняттям національної свободи, демократичного устрою, соціальною справедливістю і визвольною боротьбою. До того треба нам знати як розуміє ці справи в стосунку до нас наш ворог із становища своєї ідеології. Вивчати ці ідеї можна на творах видатних наших науковців, політиків і журналістів, які працюють над тими питаннями.

ПРАКТИЧНЕ ПРОВЕДЕННЯ НАВЧАННЯ

У зв'язку з порушеними тут питаннями для поліпшення представлені ситуації, з ініціативи Центральної Управи і Виховної Ради Спілки Української молоді створено в 1975 році Інститут Суспільно-Політичної Освіти /ІСПО/, з рамени якого були видані 3 підручники першого курсу політичної освіти з оригінальними політичними творами другої половини 19-го століття й першої половини 20-го століття. Вслід за тим Центральна Управа СУМ і Крайові Управи проводили з рамени ІСПО в кількох країнах систематичні курси семінарійним способом під керівництвом запрошуваних на виклади професорів УВУ та інших викладачів та політичних діячів. Центральна Управа старалася поширити цей курс на всі клітини Спілки Української Молоді в діаспорі. Крім того в лютому 1976 року головні проводили СУМ-у і Пласту винесли постанову "започаткувати дискусійні вечори для молоді студентського віку організацій СУМ і Пласт для порушування актуальних проблем української суспільно-політичної думки та вкласти в програму праці для молоді студентського віку знання українських національних проблем..., використовуючи для того вишкільні курси Інституту Суспільно-Політичної Освіти..."

Цим зроблено перші кроки, якщо буде підтримка цієї ініціативи всіми керівними осередками СУМ і нашими політичними та громадськими організаціями, то треба надіятися, що частина молоді, щонайменше тієї, що є організована в СУМ, зможе здобути основи української політичної освіти і настільки буде ознайомлена з політичними проблемами українського народу, що згодом зможе включитися також у політичну працю. В курсі ІСПО вивчається насамперед українські політичні теорії, що впливали зі становища українського народу. Інші ділянки політичної освіти прийдуть пізніше.

Успішне навчання молоді в ділянці політичної освіти можна досягнути лише шляхом особистої праці самої молоді. Передумовами такого навчання є відповідальне організаційне об'єднання молоді у студійні групи /3-10 осіб/ і устійнення змістовної частини курсу, тобто програми. Основою навчання має бути особиста праця кожного члена студійної групи, а підсумками спільне обговорення опрацьованого матеріалу, передусім на форумі самих студійних груп, а згодом на відповідних спеціально для цього організованих конференціях з участю кількох студійних груп, врешті на прилюдних конференціях, на яких доповідачами були б члени гуртків.

Для політичного навчання треба приймати молодь, яка має рівень середньої освіти, та яка володіє в слові й письмі українською мовою. Кожна студійна група /3-10 осіб/ повинна мати свого керівника — людину освічену й політично вироблену по-можливості з педагогічним хистом. Керівники груп розподіляють теми членам, при чому кожний член групи отримує іншу тему. Завданням керівників груп дати членам вказівки, як вони мають опрацювати отриману тему й допомогти їм розшукати необхідну літературу. Кандидати політичного навчання читають вибрану до своєї теми літературу й пишуть семінарійну працю величиною приблизно 1С сторінок машинопису. Ця праця має бути виготовлена впродовж 3-6 місяців. Під час опрацьовування теми повинен бути втримуваний контакт з керівником групи для отримання необхідних вказівок.

Написані семінарійні праці мають бути обов'язково читані на форумі студійної групи й обговорювані спільно цілою групою з участю керівника групи й запрошених гостей. Автор семінарійної праці повинен узяти до уваги думки, висловлені в дискусії над його темою, і остаточно опрацювати її так, щоб зі згодою керівника групи можна було б публікувати в пресі. Дуже важливо, щоб добре опрацьовані теми були прийняті в програму ширших конференцій, скликуваних в більших осередках, на яких автори семінарійних праць могли б прилюдно обороняти свої тези й обстоювати висловлені в праці думки. Це потрібно для більшого успіху навчання. Також дуже важливим моментом для навчання є те, щоб добре опрацьовані реферати були публіковані під повним прізвищем в українській пресі. Це заохочувало б молодих людей працювати в обраній ділянці.

Кожний кандидат політичного навчання повинен працювати накресленим тут способом, яких 3-4 роки й виготовити щонайменше вісім семінарійних праць з політичної проблематики, тобто із засягу ідейних залогень української визвольної політики й у засязі практичних заходів у політичній праці на теперішній час. Щоб мати закінчений курс, треба скласти також іспит з тих ділянок, з яких не виготовлено рефератів. Перед іспитом курсанти повинні отримати іспитові запитання й на цій підставі підготуватися до іспиту. Іспити проводить у писемній і усній формі іспитова комісія, яку покликає Управа осередку в порозумінні з керівниками груп та інструкторами.

Само собою, кожний дружинник може вчитися також самочинно з підручників ІСПО та з інших літературних творів. Таким кандидатам даємо наступні наші поради: читати треба поволі, уважно й терпеливо, користу-

МИКОЛА МІХНОВСЬКИЙ — ВЕЛИКИЙ УЧЕНЬ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

цитування

В 1902 р. Микола Міхновський заснував Українську Народню Партію, /УНП/ до якої, між іншим, належали В. і Г. Шевченки, на основі чого можна міркувати, що далекі свояки генія вважали Міхновського гідним і послідовним учнем ідей великого Тараса.

Міхновський розвиває політично-національні, соціальні та культурні ідеї Шевченка в двох брошурах: "Робітницька справа в програмі УНП" /1902/, і "Справа української інтелігенції в програмі УНП" /1904/. В першій автор обговорює потребу визволення українських робітників не лише з пут експлуатації підприємців, але й з пут російської імперії, бо, перефразовує відому тезу Шевченка словами: "тільки в своїй державі можна поводитися і лаштуватися по своїй уподобі." Він доводить до висновку, що всюди, по всій Європі "робітники поневолених націй борються уже за право політичної незалежності на своїй власній території, добре розуміючи, що без цієї умови не можна здобути ні матеріальних інтересів, ні свободного духового розвитку." Тоді Міхновський формулює націоналістичну програму для українських робітників: Єдиним рятунком є "здійснення великого національного ідеалу: єдиної нероздільної самостійної демократичної України освічених робочих мас, засновання тієї великої держави національної, у яку увійдуть усі частини українського народу". Друга брошура віддзеркалює протилежний полюс до автономістично-федералістичних ідей, тобто тієї частини української інтелігенції, яка пішла за ідеями Михайла Драгоманова. Міхновський дає проєкцію української культурної політики, яку можна здійснити лише при умові державного визволення: "треба бути державно незалежною нацією, треба не бути рабом, треба бути паном себе і своєї долі, щоб лаштуватися в своїй державі, на своїй території по своїй уподобі." Це типово Шевченковий підхід.

◀ ючися словником, виписуючи головніші факти, прізвища та роки, подані у творах. На кінець прочитаного тексту зробити своїми словами огляд проробленого матеріалу. Трудний матеріал треба читати частинами, не нараз. Найкраще було б щодня хоч півгодини присвятити цій справі. Систематична праця дає добрі наслідки. Після задовільного засвоєння матеріалу необхідно обговорити його з товаришами, або з кимось знайомим, що тими речами цікавиться, або їх знає. Після того буде дуже корисно прочитати пророблений матеріал ще раз, щоб виробити собі дійсну картину з вивченого, і шойно тоді приступати до опрацювання чергового матеріалу. Іноді читання таких українських текстів: знеохочує дружинників і вони відкладають це завдання на пізніше. Так робити не можна. Перші труднощі треба побороти завзяттям і рішучою постановою, а тоді кожний побачить, що його праця приносить йому внутрішнє задоволення й необхідне знання, здобуте твердою працею.

Микола Міхновський основоположник українського націоналізму, загинув у Києві 3 травня 1924 року

В 1903 р. Міхновський опрацював т.зв. “Десять заповідей УНП”, в котрих теж можна помітити вплив Шевченкової мислі, чи то в однаковому трактуванні всіх українців незалежно від їхнього класово-станового рівня, чи в підході до чужинців та дорожінні українськими культурними цінностями.

В 1905 р. він написав свій єдиний здається твір з жанру політичної сатири під заголовком “Спіріллєм патріціанум українофіліку” або “Дисертація на доктора Патріотизму”. Автор висміює т.зв. українофілів, що політично й культурно були зросійщеними людьми, хоч признавалися до українського побуту та прикривалися позначками патріотизму. В цьому творі помітна непримиренна настанова до малоросів та бажання сформувати тип українського націоналіста. Цю ідею Міхновський так представляє в сатиричній формі: для поширення бакцилів “патентованих українофілів” потрібна жива кров, в якій ці бакцили множилися б. Але такої крові не дістати, “бо в патентових ‘щирих’ її нема. Замість крові сама сукровиця, як завважив іще Шевченко, або цвіла, змертвіла кров.” Згодом, “винахідник” цієї бакцили змінив думку, набираючи переконання, що для плекання бакцилів “патентованих патріотів” не треба живої крові: “У чому власне, питаю тебе — викиляється ‘шире українофільство’? В ділах чи словах? Адже в словах! А на язиком та й то в замкненій хаті дбають вони про інтереси нації. Адже ціль їхнього життя — балачка при чарці горілки... Отже, я чую інстинктом, що бактерії треба шукати не в крові, а в ... слині ‘щирих’. Під кінець фейлетону, Міхновський міркує: “Ти ж сам гаразд тямиш, що ніколи один українець не визнає талановитости другого. Охоче він слухатиме ав-

торитету чужинця, але з диною насолодою потопче й понизить особу свого компатріота. Така вже українська вдача і це мабуть причина загального поневолення нашого народу. Аж ось коли я зрозумів Шевченків сарказм на Богдана. У мене самого зародився жаль на його, що занадто мало повідрубував нездатних до культури українських голів! Аж ось коли я зрозумів помилку Івана Мазепи, що не схотів з коріннями винищити клятий рід Кочубеїв, Галаганів, Пушкарів тощо, а заходився політикувати. "Коли ж нібито царський міністер внутрішніх справ довідався про винахід бакцилів малоросійства, то він "приобіцяв, що зробить 'циркулярно' припис прищеплювати" всім українцям спіріллюм українофілікум до закону 18-го мая, 1876 року 'раз'ясненіє", як додатковий пункт. Особливо мають піклуватися земські начальники про щіплення спіріллюм селянам. Тоді на думку міністра, цілком будуть неможливі такі розрухи черні, як от полтавсько-харківські або галицький селянський страйк... Ти розумієш — як зумів Тарадієнко взяти міністра, як зумів погодити вимоги патріота з вимогами державного урядовства!"

У 1912 р. Микола Міхновський опублікував у тижневику "Сніп" серію цінних статей. Між ними є стаття п.н. "Композитор Микола Лисенко", що розпочинається словами: "Наша пісня, наша дума не вмере не загине — от де люди наша слава, слава України — се сказав Тарас Шевченко." Міхновський бажав покликатися на авторитет ґенія для підсилення важливості української національної музики. Він знав, що цей вірш є фальсифікатом, зробленим Пантелеймоном Кулішем, бо правдиві слова Шевченка звучали: "Наш завзятий Головатий не вмере, не загине, от де люди наша слава, слава України."

Під датою 26 лютого / 10 березня за новим стилем/, 1912 року Міхновський пише статтю п.н. "Шевченкові роковини", що найкраще виявляє безмежну любов до національного ґенія і звеличує його історичну роль. Стаття розпочинається картиною історичних подій в Україні ще в 17-ому столітті: "Були се великі часи героїчної боротьби за визволення". З приходом 19-го століття "верхи вихололи швидко й уявляли з себе кору теплого попелу, але низи — це ще був огонь, правда малосилий, щоб прорватися крізь кору попелу, але досить міцний, щоб заховати в собі живу енергію." І далі Міхновський пише: "І от саме тоді українська нація породила двох ґеніяльних синів, щоб у світову скарбницю духової культури вони вложили ті перли, які утворив і вистраждав в глибинах свого духа нарід... Обох їх післав нарід, але тільки один дійшов туди, куди був післаний. Один народився в панській будинку з теплого попелу, другий — у мужицькій хаті з гарячої криці. Той, кого післали верхи, зробився найдорожчою перлиною в тріумфальнім поході чужого народу, той же, кого породили низи, став окрасою й обороною своєї нації. Один був Гоголь, другий — Шевченко."

Метода Міхновського — чітке розрізнення між націо-служителем Шевченком і націо-відступником Гоголем. В цьому розрізненні Міхновський добачує основу національного етичного принципу — примат своєї нації попереду всіх інших людських міркувань. І власне Тарас Шевченко був для нього правзором національного ідеалу.

Суть цього ідеалу Міхновський додає в слідуючій вислові:

Возвеличу
малих отих рабів німих
І на сторожі коло їх
Поставлю слово."

Цілий нарід — зокрема кожна українська знедолена, закріпачена, експлуатована, анонімна людина, — був об'єктом визволення для Шевченка, якому метове унапрявлення має давати завжди оце "слово" — ідея — візія —, що для Миколи Міхновського було необхідним ядром національної ідеології чи пак націоналістичної.

Міхновський визначає історичну роль Шевченка, що вповні прийнята націоналістичним рухом по сьогодні: "На межі двох історичних епох в житті нашого народу він стоїть. Обидві епохи доторкаються його і одна епоха, вміраючи наділена його тим давнім блиском та чаром нашого історичного життя, що від них і досі палає душа наша. Друга епоха, сама народжуючись від нього, як і свого джерела, понесла в будуччину ідеалів наших предків, перекуті та перероблені на новітні форми в горнилі поетової душі. Неначе двобічне дзеркало відбив він у своїй душі тіні минулого й мрії будучого, що злилися й з'єдналися в ньому, як дві течії в одному морі, і був він Бояном минулого й Тіртеєм будуччини." /Боян, поет XII ст. звеличував головню чернігівських князів Мстислава, Святослава, Олега, Романа Святославича і їх походи проти половців. Згадуваний в "Слові о Полку Ігоревім". Тіртеї — грецький поет VII ст. перед Христом, жив у Спарті, нібито запрошений на основі Дельфійського віщування для допомоги спартанцям виграти Месенську війну./

Микола Міхновський вважав Шевченка досконалим представником української нації як спільноти, що духово живе на протязі століть: "Коли правда, що психічну складню кожної нації утворює не тільки синтеза усіх живих істот, які складають певну націю, але головним чином синтаза усіх предків, які сприяли витворенню нації; коли правда, що не живі тільки, але й мерці грають визначну роль в сучасному житті кожної нації; коли правда, що власне мерці суть творцями моральности кожної нації й несвідомими рушіями її способу поведження, то безперечна правда, що з усіх умерлих предків наших найбільшу вагу, відбиту в сучасній національній психіці української нації, як новітнього організму, має Тарас Шевченко. Але разом з тим він сам був носителем традицій кількох поколінь предків наших, був плотьтю від плоті їхньої, був висловом їх ідеалів. І може найкраще, найвлучніше схарактеризував Шевченка той, хто сказав: це останній кобзар і перший поет свого народу."

далі буде

Поезія · Проза

Валентин Мороз

ДЕВ'ЯТЬ ГОДИН У МЕРТВОМУ ЧАСІ

В цю ніч нічого не снилося. . .

Я завше маю сон, як щось має бути; давно переконався, що таким снам треба вірити.

Але те, що мало статися, було в іншій площині, — навіть в іншому світі, — сон туди “не сягнув”.

Я поснідав, і ліг як завше на підлогу, постеливши бушлат. Полежати десять хвилин після їжі, то я мушу; то важливіше ніж їсти. /По тому я довго молився — теж багатолітня звичка. Тут вона заламалася в Америці, довго молитись нема часу/. Але мусів завше дрімати “одним оком”; на день моя койка примикалася до стіни, і лежати я не мав права, навіть на підлозі. Лежати вільно вісім годин, з десяти до шостої. Тому я зірвався жваво, ніби й не лежав, як у дверях заскреготів ключ. Доки відчинили замка, а потім двері, / а потім ще й ґрати перед дверима — три замки!/ я вже устиг повісити бушлата, і забрати з підлоги рукавиці, що були під головою. Я думав, що то прогулянка, і здивувався, чому так рано, але молодий наглядач, що чергував того дня, одразу сказав: “Собирай вещи. Етап.” Куди? Середа — то до Саранська; табірний кагебіст, що з'явився негайно, так і сказав: до Саранська. З'явилося їх кілька. Одного, що розмовляв українською, я не знав. Виявилося, що це новий кагебіст з України, прикріплений до українських в'язнів у Мордовії / є така посада; старий саме тоді відбув своє “заслання” і вернувся на Україну/. Цей одразу приступив до моїх паперів. Заглянув ще один — підполковник Романов, начальник відділу. Але потім прийшов ще один у цивільному, дав кілька наказів, і стало ясно, що командує він. Двері постійно і відчинялись і зачинялись, і всі хто заглядав, вимагали: “быстро, быстро!”

Напруження було більше, ніж при мандрівці до Саранська. Начальник табору питає розміри моєї одежі і взуття — будуть давати нове в дорогу. Дуже сердились, що в мене багато паперів, і радили залишити книги. Торг був майже за кожну одиницю. “Ну, навіщо вам це?” Гортали, дочитувались, — але похапцем. Я вже тоді міг би здогадатися, куди їду, якби мав час для аналізу. Той, що з України, хотів мати в дарунок мою повість “І бачив я звіра. . .”, аргументуючи, що я маю два примірники рукопису. Я сказав: “а для чого? По приїзді з Саранська прочитаєте.” Він розгубився з

відповіддю; сказати, що я більш не вернуся, — не міг, а вигадати щось інше — не встиг. Я тоді не помітив, здогадався аж тепер. Після довгого торгу дозволили усе взяти з собою. Стодвадцять два зошити і 60 книг; листи крім того, малюнки сина й інших. . . Напакували валізу і великий наплечник; і ще в одній торбі були речі. Одразу відчув, що нести колосально важко. У коридорі незвична тиша — ані душі, і навіть обслугу загнали до камер. Вийшли на двір теж нікого. На ґанку стоїть тип, що служив у німецькій поліції, і в таборі теж виконував ролю поліції. Навіть йому махнули рукою: геть, до камери! У дворі коло цеху нікого нема, і на дверях стоїть наглядач, щоб не вийшли. Я ще встиг крикнути в коридорі: "Панове, щасливо!"

То були мої останні табірні слова. Перейшли на вахту*; сказали поставити речі й роздягатись. Тотальний обшук! Мої кімнатні мешти, узяті раніше, вже тут, з наполовину відірваними підшвами. Черевики дають нові. Одежу замість смугастої — чорну /хоч теж тюремну/. Уже все лежить готове. Витягають з кишені папірці. Каґебіст каже начальникові табору: "Це візьми собі на пам'ять".

На пам'ять. . . І ставлення до мене уже якесь збуджено-незвичайне. А що було на пам'ять тоді, у 1961-ому? Вісімнадцять років перед тим, той самий Некрасов, і в тому ж таборі, /але за іншими дротами/ проваджував на волю Йосипа Сліпого. . . Але був він тоді молодим фельдшером. В таборах офіцери-медики часто переходять у тюремну службу. Мене він уже відсилав до Америки як майор, і начальник табору/.

Мушу розписатися, що отримав нову одежу. У списку крім мене. . . Гінсбург і Кузнєцов! І тут я нарешті сказав собі: е-е, не туди стежка в г о р о х . . . Така трійка не випадково, кудись. І там, у тісному коридорі, вперше повіяло ві т р о м В о л і .

Чи я мав надію до того? Чи думав про кінець Голгофи? Думав! Тих, що без надії, в тюрмі нема. Що тримає в'язня довгі роки? — Віра в ч у д о . Віра /наперекір усьому/, що завтра станеться щось, і тюремні двері відчиняться. І це не заважає тверезому реалізові. Так, кожний знає /і кримінал, і політичний/, що сидіти лишилося стільки-то і тверезо розраховує сили, щоб подолати цей шлях. Ц е т ю р е м н а а р и ф м е т и к а . Але є ще й інша площина, інший поверх, нема там твердої матерії, тільки суцільний д р о ж : чи скоро? . . . чи скоро? . . . Літають на цьому поверсі золоті пави, і обторкують кольоровим пір'ям довголітню надію. Т о т ю р е м н а м і с т и к а .

Хто не вірив у чудо — повірить в тюрмі. Так, я знав, що маю сидіти дев'ять літ, і був готовий до найтяжчого; а все ж був кожен день готовий до того моменту, коли скажуть: з б и р а й с я . К і н е ц ь н е в о л і . Кожен готовий на це — лиш ніхто нікому не признається.

Моя золота зозуля обізвалась аж на дев'ятому році . . .

. . . Поїзд їде до станції Потьма. В купе я сам. Ані Гінсбург'а, ні Кузнєцова не бачу. Усі три один від одного старанно відізольовані. То ще т ю р е м н а з а л і з н и ц я — гілка від Потьми до Барашева, і там кінець у глухо-

* Будинок, що є входом до табору.

му лісі, а вздовж колії — табори, табори — всього дев'ятнадцять. Зі мною с п е ц к о н о й — люди, що мають мене доставити аж на місце. Коло купе постійно солдат. Як проводять по коридору інших в'язнів — в моєму купе опускають залізну ширму, і стає зовсім темно.

На Потьмі перед тюрмою — затримка. Стою на сходах; по обидва боки два солдати з автоматами під рукою. Затвори відведені назад готові стріляти. Коло одного — собака, на ремінці, тепер готовий кожної миті до скоку. Але то вже ніяк не сприймається після довголітньої звички. Дивлюсь перший раз на відкритий світ після довгих місяців карцеру.

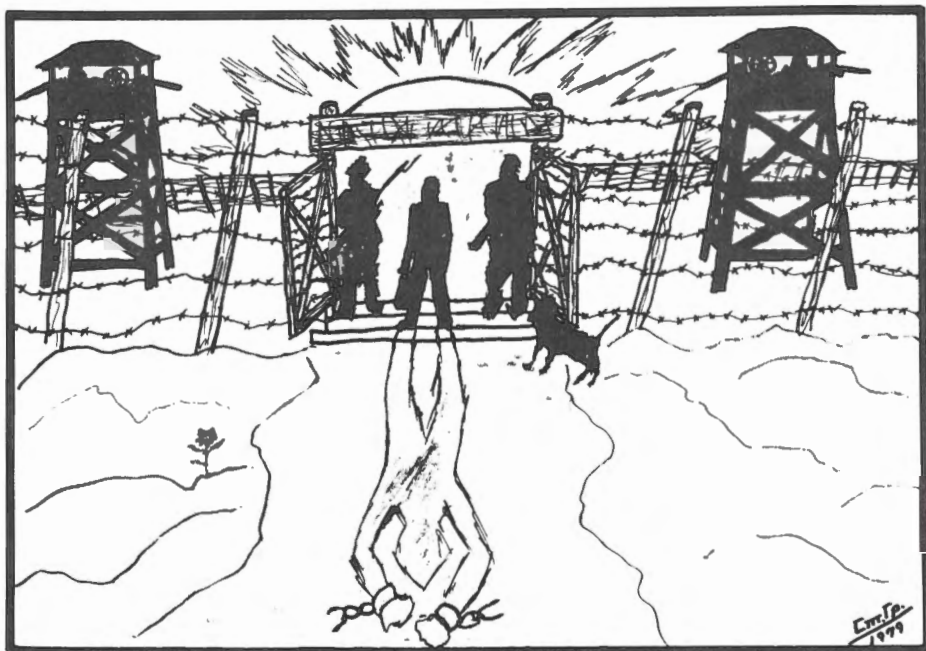
У розгоні весна, яскраве сонце на небі. На очах дівається сніг, і в низинах повно води. Через дорогу — дитячий садок; там тримають для дітей різних звіряток. Дивлюсь на вовка у клітці, за густою сіткою. На Кавказі зобачити вовка — добрий знак; Чеченець, як хоче когось похвалити каже: т и в о в к . Що ж, я вже не раз бачив смаленого вовка; тепер живого бачу — добрий знак у добру дорогу.

На Потьмі ще раз відчув, як нестерпно тяжко нести таку масу паперу: 122 зошити, 60 книг. Там довго йти до пересильної тюрми довкруг табору — метрів з триста. Червоні і чорні кружки перед очима, несучи останніх сил.

На пересилці сидів усього кілька годин; встиг розікласти речі — і знов збиратися.

Ще раз несучи свою камінну ношу; всі солдати і наглядачі мають мене за дивака: для чого йому ті папери? Довго, довго сидимо у воронку*, з чотирьох годин. І вже з цього бачу тут Саранськом не пахне. Поїзд на Саранськ давно пішов. Сиджу в боксі розміром 1 м х 1 м; стати на повний зріст не можна. Змерз до кісток, а походити нема місця: можу тільки тупати ногами й хитатися з боку в бік. Але не кажу нічого; давно звик, і добре знаю, що протести не допоможуть. Хіба що поб'ють, як буду надокучати. Солдати говорять зі мною тоді, як нікого нема. Їм наказано суворо не розмовляти зі мною; це їх інтригує. Розпитують про все, але як близько офіцер — замовкають. У пересильній тюрмі теж кілька разів чути було наказ на коридорі: не розмовляти! Кримінальний в'язень, що розносить їжу і прибирає в коридорі, хотів заговорити через двері, як звичайно: хто, звідки? на нього закричали і вигнали геть. Таке враження, що й солдати до останнього моменту не знали, куди ведуть мене; аж як рушив поїзд — бачили, що на Москву. Я ще не знав цього; допитувався кілька раз — мовчать. Поспав зо три години — а далі вся увага за вікно: куди їду? Намагаюся схопити очима назви станцій. Усе густіше високі платформи на перонах: все більше переконаюся: то Підмосков'я! а коли прочитав на перон Б и к о в о — уже не мусів здогадуватись: то коло Москви.

... Довго штовхають тюремний вагон по запасних коліях на станції Москва-сортувальна. А вже настав другий день моєї дороги, четвер. Знову тюремне авто, і знову роздум. Куди? Кво вадіс? До П р е с н і, де пересильна тюрма? у Б у т р к у, де був у 76-ому році? Чи в Лефортово, тюрму КГБ? Той, у цивільному, був і на станції в Москві, як я виходив з вагона. Востаннє я бачив його перед дверима тюрми. То був відповідальний

«... Стою на сходах; по обідній доки два солдати. З автоматами під рукою. Звіроти відведени нязд - готові стріляти. Кало одного - госяка на ряменці готовий кожної миті го схику. Але таже ніяк не стрийняється тісяа довгалітньої занчки. Дивалось першич раз на відкритий світ після довгих місяців карцеру!... »
Ілюстр. Стефа Грицьовіч

за моє перевезення; а прізвиська і рангу буду знати нескоро лиш тоді, як відкриють архіви КГБ у післябрєжнєвській Москові.

Над тюрмами нема вивісок; у Львові, тюрма. КГБ на Лонського замаскована під відділ міліції. Але мають візитну картку: блакитні смуги на кашкетах. Побачив першого наглядча в дверях, і вже було ясно: Л е ф о р т о в о. Обшукують все ретельно і записують речі в квитанцію. Два немолодих наглядча: високий, худий, і товстун невисокого зросту. Обидва не сердиті, до мене ставляться без антипатії. Високий диктує, але надто швидко; товстий не встигає писати. Ліниво, без злості сердиться: "Что я тебе, метеор, что ли?"

У камері — несподіванка: будуть тримати мене не самого! Якийсь молодий москаль, валютник** А мені не треба жодних валютчиків у камері, бо маю щ о х о в а т и! Я давно був на старті, знав, що можуть винести на 1-го червня, коли скінчиться термін, а раніш, і подбав, а дещо, переписане дуже дрібенько, було завжди зі мною. /То коштувало багато здоров'я і зробити і зберегти, бо при такій роботі кожний нерв буває в напруженні днями; і кожний стук за дверима — як доторк голим електричним проводом до голого тіла. Але моя нервова система реагувала дуже щасливо на такі напруження: не безсонням а міцним сном. Відразу в дверях кажу: сидіти сам, інакше відразу ж оголошую голодівку.

Питав новий сусід, куди везуть. Що казати? Знаю давно, що домагаються мого звільнення; бачу, що діється навколо мене щось надто напру-

жене й незвичне, але... Я навчився жити в панцирі. Знаю, якими болючими бувають рани, коли його скинути. Мене вже везли раптово до Москви у 1976 р. Мені вже бачилась Воля — а опинився я в інституті Сербського...

Ні, панциря я не скину... Мрію треба тримати на прив'язі, ніби мисливського беркута, хоч як би рвалася в небо...

Кажу йому: може на Україну? Бо перед звільненням часто возять на Україну. Може... Може... про все кажу, лиш не про Волю.

Голодівку відклав на завтра — з середини дня її ніхто не починає і ліг спати. Але доспати цю ніч у Москві вже не прийшлося. Спочатку серед ночі зайшов наглядач і спитав моє прізвище, Я не люблю як будять; відповів йому різко — в тому сенсі, щоб відчепився. Але він ніяк не zareагував на те; просто хотів переконатись, що я на місці. Потім, годині о п'ятій /ще тюрма спала/, прийшли знову сказали одягнутись, і... поголитись! Значить кудись поїду. Після того принесли сніданок, приготований ще з вечора. Я сказав, що оголошую голодівку, і відмовився.

Через півгодини кличуть знов. Ідемо сходами нагору, відчиняються двері — сидить полковник і два в цивільному на бічних кріслах. Я відразу зорієнтувався. "Ви начальник тюрми?" — питаю — "Так, я полковник Доварьонков, начальник тюрми. Я почав про те, що сидіти буду сам — інакше оголошую голодівку.

Але мене перебив той, що сидів з боку.

"За враждебную деятельность вы выдворяетесь за пределы Советского Союза". *

Вони чекали, мабуть, що я впаду на місці від несподіванки. Та слова ці вразили мене менше, ніж я сам сподівався. Надто довго я на них чекав! А крім того був... не сам, був зі мною ще один в'язень, про якого я турбувався більше ніж за себе: м о ї т в о р и. Не знаю, як для інших; а для мене в тому, що я пишу, більше мого я, ніж у мені самому, і доля моїх писань дорожча мені, за власну долю. Кажу щиро, без перебільшення, що коли б хто сказав мені: візьмеш свої записи з собою, але відсидь ще три роки — я без вагання згодився б, хоч то три роки в пеклі.

Отже: я запитав спочатку, з ким честь розмовляти. "Гаврилов из прокуратуры СССР" — "Чи можу я сісти?" — "Нет, Вы будете стоять." То було сказане з люттю: випускали того, кого хотіли б з'їсти живим. Я заявив стоячи, що без своїх паперів нікуди не піду. Полковник сказав, що папери будуть передані моїй родині. Це мене не вдовольнило.

Про голодівку вже не було мови, бо до камери я не вернувся. Повели у якусь кімнату; там був костюм, туфлі і все інше. На внутрішній кишені прочитав *Vistula*, і подумав: їду на захід з польським паспортом. І туфлі були не з Москви /чеські!/, московським було лиш х а м с т в о.

Нічого з речей нам не дали в дорогу — /навіть зубної щітки! / за винятком електробритви.

* За ворожу діяльність ви будете вигнані за межі Советського Союзу"

Петро Кізко

ПЕТРО КІЗКО уродженець Харківщини, помер у Мюнхені, Німеччина 28.2.1976 р. залишивши по собі чималу поетичну й письменницьку спадщину. Сумівський діяч і редактор "Авангарду" /1946-48 рр./ та "Крилатих" /1972-73/, залишив для "Авангарду" свої Спогади, які поміщуємо на добру згадку про його вклад у розбудову сумівської преси. Досі було поміщено в двох попередніх числах "Авангарду" про його перше арештування в рр. 1938-39 та повторне в 1940 р.

МОЇ СПОГАДИ з

НА КАТОРЗИ

ЕШЕЛОНОМ НА ПІВНІЧ

Листопадового ранку 1940 року російські солдати з військ НКВД вели колони в'язнів до станції Харків-Сортувальня. Тут лаштувався величезний ешелон, що мав відійти на північ. Він складався переважно з в'язнів з горезвісної харківської пересильної тюрми на Червоноармійській.

В'язні йшли чвірками, побравши за руки. Довкола чвалали мовчазні конвоїри, тримаючи рушниці напоготові. Спереду і ззаду колон, побіч конвоїрів, бігли пси. За таких обставин тікати було цілковито неможливо. Але ніхто з нас, мабуть, про це й не думав. Для втечі є більше сприятливі моменти...

Хоч ішли ми глухими закутинами передмістя, все ж по дорозі зустрічали чимало цивільних людей. Дивне почуття огортає, коли після майже річного перебування в чорній камері тюрми бачиш рожеві й сині сукні дівчат, білі сорочки і бурштинові краватки хлопців, нарешті, бачиш землю, небо, сонце... Все це так близько, дуже близько до тебе, а здається таким далеким, ніби ти прийшов сюди з іншого світу, і нікому ти тут непотрібний, зайвий, чужий. Твій світ — тюрма. Твоє місце — камера...

Зранку до вечора набивали червоні товарні вагони людьми. Наша група, що майже першою ввійшла до вагону, розмістилась на поспіх збитих нарах. При цьому вже з першої хвилини нашої посадки у вагоні вибухла запекла сварка і гризня між в'язнями. У наглухо запертому вагоні було лише єдине маленьке віконце завішене залізною сіткою. Тому кожний в'язень прагнув примоститися саме біля того віконця, на другому поверсі нар, у кутку вагона. Але несподівано для багатьох нас, що вперше попали в це видовище, у вагоні знайшлися незаперечні господарі і нар, і місць, і віконця, і, фактично цілого вагона. Це були так звані "свої" люди, тобто кримінальні злочинці, злодії, або, як у нас їх називають "блатними". Їх було лише кілька осіб, але вони зуміли підкорити собі якихось півсотні осіб, що тіснилися на нарах і на підлозі.

Військова охорона ешелону зажадала від нас визначити старшого вагона, який би в дорозі брав харч і розділяв між нами. Тим старшим став, зви-

чайно, один із "своїх", середніх літ людина. Я добре запам'ятав його образ, що, мабуть, залишиться в мене на ціле життя. Низький, але товстелезний і широкий у плечах, він мав невеличку, здавалося, з кулак завбільшки голову. Лице його було опукле, підборіддя маленьке й плюскувате, підняте догори, так, що аж нижню губу діставало і голова зверху була теж ніби приплюснена. Складалося враження, що хтось його знизу і згори довгий час перішив праником, аж доки виробив ось таку потворну форму. Але він тим, начебто, гордився, бо часто гладив себе рукою по обличчі й задоволено крестав. Назвався він у вагоні "Сідим". Його товариші, "свої", виголошували це назви-сько російською мовою: "Седой". Чому його так прозвали — не знаю, бо на голові в нього не було жадної сивої волосини, знаю лише, що той "Седой" став за старшого в нашому вагоні і що від нього ми чимало зазнали горя.

Справа в тому, що зформований у Харкові ешелон в'язнів складався не лише з політичних в'язнів, а й з кримінальних злочинців. Між цими обома категоріями в'язнів — кримінальними і політичними — стояла велика прірва. Так звані "блатняки" гостро ненавиділи тих, які сиділи в тюрмах за будь-які політичні справи. Вони вважали їх, за свого роду, "унтерменшів", які нездатні навіть украсти. Це люди чесні, лагідні і тихі, переважно інтелігенти. За цю їхню лагідність і смирність криміналісти називали їх "рогачами" або ще — "чортами". Коли такого "рогача" вводили було до камери, "свої" відразу нападали і забирали в нього геть чисто все — харч, куриво, гарний одяг тощо. Одне поїдали, інше прогнали в карти. Навпаки, "свій" "свого" зустрічає з приємністю і навіть радістю.

Отож, з приходом до "влади" старости вагона, "Седой" заходився правити нами так, як йому хотілося.

— Ей ти, рогач! — кричав він на одного з політичних, що вмовстився був на верхніх нарах, — махай на низ, тут і без тебе тесно!..

"Рогач" мусив злазити і в одній сорочці, без кашкета (його забрано прямо з вулиці ще в липні) вмощувався аж під нижніми нарами, на голій вогкій вагонній підлозі. Не послухатися "Седого", значить стати перед небезпекою бійки.

Три дні і три ночі наш ешелон стояв на станції Харків-Сортувальня, а четвертого дня, нарешті рушив. Серце застукало частіше, в унісон стукотові вагонних коліс.

— Прощай, шумливий Харкове.

Мимоволі спалахнули Сосюрині слова:

*"Кали потяг у даль загуркоче,
Пригадуються знову мені,
Дзвін гітари у місячні ночі,
Поцілунки й жоржини сумні".*

В'язні лежали мовчки. Кожний думав про своє, бо мав того "свого" багато. "Рогач", якого зігнав "Седой" із нар, лежав близько мене й важко зідхав, зрідка щось бурмотів про себе. Я розумів його — йому було холодно. Я запропонував йому єдиний свій "зайвий" светер, що вцілів у мене ще з весни. В'язень розчулено подякував мені й натяг на себе светер. Як виявилось, це був тракторист із

Чернігівської області (до харківської пересильної тюрми попадали в'язні майже з усіх областей України). Його засудили на два роки за "вредительство" у весняній оранці. Чернігівець залишив дома дружину і троєдітей. Тепер він за ними дуже тужить. Навіть "Седой" задумався, схилившись на залізну сітку вагонного віконця.

Було вже пізно, і ми почали засипати. Раптом над головами почувся сильний стукіт, що переходив з одного кінця вагона в другий. Гуркіт чимраз дужчав, здавалося, що над самісіньким дахом вагона стугонить гроза. Чернігівець хутко підвівся, відшукав у пітьмі мою руку й тремтливо стиснув.

Що це таке? Наш вагон летить у провалля...

Я посміхнувся і розважив тракториста:

— Ні, друже, йому нема чого летіти в провалля, бо ми й так не на горі... Коли хочеш знати — це такий ідіотський звичай охоронників, що нас провадять. Вони ходять по дахах вагонів і б'ють здоровенними дерев'яними молотками. Отак, брате, гупатимуть до ранку, заснути не дадуть.

— А навіщо ж вони стукають?

— Щоб ніхто вночі не втік. Коли стукати об вагон дерев'яним молотком, можна легко встановити, чи не прорізано у вагоні дірку.

Чернігівець заспокоївся і знову ліг, але не спав до ранку. Все він про себе щось шепотів, іноді чути було, як тихо схлипував. Він плакав певно за дітьми.

Рнком наш вагон прокинувся і заворушився, мов комашина купа. Двері відчинилися й знадвору почувся голос конвоїра:

— Старшіє вагонів, беріть хліб і рибу!

"Седой" із спритністю кота швидко зіскочив з другого поверху і по головах і ногах інших просунувся до дверей. Незабаром розпочався "розподіл" харчів, те найстрашніше, що може бути серед в'язнів, де змішані "свої" і "рогачі". "Седой", залізши на верхні нари з хлібом та висохлими оселедцями, разом з кількома своїми товаришами почав ділити. При цьому він брав під увагу три категорії мешканців вагона: перша — верхні нари, друга — нижні нари і третя — підлога. Найпривілейованіша категорія в'язнів — горішній поверх і найнижча — ті, що лежали просто на підлозі. Тому "Седой" різав пайки хліба більші і менші й роздавав їх відповідно до тих категорій. Інстинкт голодної людини примушує її захищатися від смерті і йти на спротив навіть тоді, коли вона далеко слабша супроти того, проти кого виступає. Тому "нижча" скривджена кляса в'язнів, що ворували на підлозі, зчинила галас, протестуючи проти безчинства "Седого". Я вперше побачив, як розлютувався чернігівець, цей тихий симпатичний чоловік. Він увесь тремтів, як у пропасниці, широко розкриті очі палахкотіли полум'ям гніву і образи.

— Що ж ти, товаришу, — сіпнувся він до "Седого", — кращий за всіх, чи як? Бачиш, у мене від голоду водянки на ногах? Чернігівець засукав штани й показав справді пухлі ноги. — Не сміш від пайки уривати!

— Не сміє! — загув вагон.

Але враз усі затихли. "Седой", а разом з ним ще двоє інших із "жулья" підвелися з нар, і в їхніх руках заблищали ножі. Де вони їх взяли, як пронесли їх під час обшуку до вагона, хто зна. Я догадувався, що ці ножі могли їм пере-

дати так звані "провожатіє", теж із числа в'язнів, які сиділи за легкі провини і докінчували термін відбуття своєї кари. Ці "провожаті" часто мали зв'язок з подібними до "Седого" типами. Вони подають на зупинках до вагону воду, хліб та "баланду" і, очевидно, таким способом передали ножі "Седому"

— Чого сичиш, дишло тобі в горло? — грубо вилаявся "Седой". — Хлеба захотел, контрреволюція нещасна? Власті не хочеш, а хлеба добиваєшся? Назад, рогачу, під нари! Пискнеш — завалю гада!

Чернігівець опустил руки й поліз під нари, а за ним решта.

Я сидів увесь час мовчки, не домагаючись нічого. Оселедців мені не стало і, може, на краще. Інші понаїдалися тієї солонини й цілу дорогу качалися, благаючи води. А де її візьмеш, коли за цілий день одно відро води на весь вагон?

Другої ночі у вагоні сталася пригода, яких у в'язничному житті багато — "Седой" та його друзі прорізали підлогу й хотіли були тікати. Доведений до відчаю, кинувся був утікати й чернігівець. Але конвой запримітив утікачів і в дорозі розстріляв "Седого", двох його товаришів і чернігівця. Вістка про вбивство чернігівця надзвичайно вразила й схвилювала мене. Даремно тепер чекатиме на нього дружина й троє його малих дітей...

Нас перевели до іншого вагону і встановили ще жорстокіший режим. Нам не давали їсти впродовж цілого наступного дня і аж увечері дали якоїсь дуже погані їжки без хліба. Довга дорога, голод і холод (у вагоні, правда, була пічка, але нащо вона без дров?) надзвичайно змучили і виснажили нас. Мій сусід літня людина, кашляючи й харкаючи в кут вагона, майже щохвилини питав мене:

— Куди нас везуть?

— Куди везуть...

Я не міг йому сказати, бо й ніхто того не знав. Одні казали — десь до Байкалу, інші — на Колиму, а треті — в Самару... Одно мені було ясне, нас везли в похмурі, холодні простори Росії, чимраз далі й далі від рідних земель України.

ЕШЕЛОН ПРИБУВ НА БЕЗИМ'ЯНКУ

Десь по шістьох днях дороги харківський ешелон прибув, нарешті, до місця свого призначення. Стомлені й знесилені від голоду й безсоння, перемерзлі, в'язні повільно виходили з вагонів і відразу ж ставали в довжелезні колони. Дехто не міг сам вийти з вагона, цілковито заслабши. Їх виводили під руки інші, які ще рухались. Конвоїри штовхали прикладами рушниць у спину тих, які довго вовтузились у вагонах.

— Чаво мньошся? На курорт приїхалі, чолі? — гримаючи, виштовхував із вагонів слабих в'язнів один із конвоїрів. Я глянув прямо йому в лице, і мені стало моторошно й противно. Лице його було повне й тупе, немов колода, в якій стреміли не очі, а великі заржавлені цвяхи, що не могли сприйняти людського плачу ні сміху, ні журби ні радощів. Мені здавалося, що та людина однаково може сміятися тоді, коли в його друга з грудей вийматимуть серце й тоді, коли його друг танцюватиме під веселі звуки радянського танго "Бовдовоз"...

— Чи була в нього мати? — мимохить зірвалась у мене думка и раптом спинилася.

Я побачив пса, дивного пса, спеціально вишколеного для охорони ув'язнених. Він стояв побіч конвоїра. Височенний, рижого кольору, з таким же круглим і тупим обличчям, з цвяхоподібними і ржавими очима, пес нагадував конвоїра, а конвоїр — пса. У мене несподівано виникла думка, що обох їх — пса і конвоїра — вишколював той самий учитель, той самий "батько", командир і полковолець, нарешті — вождь...

Матері в них не було.

— Прінімайте, сельодні привезлі! — засміявся конвоїр - пес, звертаючись до нового місцевого конвою, що мав нас перебрати.

Понад три тисячі ув'язнених, старих і молодих, робітників і колгоспників, інженерів, письменників, службовців лише в одному ешелоні прибуло восени 1940 року на станцію Безим'янка, що стоїть за 12 кілометрів від великого російського міста Самара, перейменованого більшовиками в Куйбишев. Тут рік тому, в 1939 році, розпочали будувати один з найбільших концтаборів советського Союзу — "Безимянський лагер Особстрой НКВД СССР", що скорочено називався "Безимлаг". Інакше ще його називали "Самарлаг". У перекладі на советську мову цей концтабір звучав надзвичайно скромно: "Ісправітельно Трудовой Лагер". Дехто, потрапивши сюди, будучи прихильником советської влади, сліпо вірив тому написові й щиро прагнув своєю працею "ісправіться" й "ікупить" свою провину перед "родіной", але гинучи від надмірно важкої, каторжної праці, замерзаючи в самарських снігах, швидко розчаровувався й ставав одвертим ворогом советської системи, якщо раніше він ним навіть не був. "Ісправленіє", таким чином, мало зворотні наслідки.

Був надзвичайно холодний осінній день. Лилися гострі пронизливі дощі. По глинястій землі йшли довгезні сірі колони в'язнів. Їх вели до землянок, що за дротами бовваніли серед рівного самарського степу. Я дивився на своїх сусідів, що йшли поруч мене, і тіло пронизувала холодна дрожь. Хто вони, ці жертви новітнього рабства і сваволі, вигнанці з рідного краю?

Ось поруч мене йде молодий, сімнадцятилітній русявий хлопчина, на прізвище Незус, родом із Балаклівського району, на Харківщині. Він був робітником ГАРОЗ'у (Государственный Артиллерийско-Оружейный Завод), заводу, що, як і багато заводів і фабрик на Україні, носив російську назву. По дорозі хлопець устиг розповісти мені, що його арештували й засудили на рік праці в далеких таборах ніби за крадіжку "государственного имущества". Ця крадіжка полягала в тому, що Незус, ідучи з заводу додому, підняв у цеху на підлозі шматок марлі й обмотав нею хлібину. На прохідній будці його затримали й спитали, де він узяв марлю. На всі його докази, що він її не вкрав, йому не повірили. Справу передали в суд, і хлопець дістав рік. За шматок брудної марлі!

Позаду нас волочився дідусь, родом десь із Херсонщини. Він стеріг колгоспний сад, який хтось однієї ночі обікрав. Старого засудили на три роки за недогляд майна. Цілу дорогу до призначених для нас землянок дідусь відставав, старечі ноги не слухалися його, до того ж було дуже грузько, після дощів дорога

розкисла й перетворилася в густе глинясте болото. Його весь час підштовхував прикладом конвоїр, дідусь спіткнувся, кашляв і хапався за груди. Він нікому не промовив ні слова, але кожний, хто глянув би на нього, міг одразу впізнати, що старий херсонець зовсім хворий.

Того ж дня його забрали до таборової лікарні, але вилікуватись йому не вдалося. Надвечір він умер...

Новоприбулих розташували по низьких дощаних бараках, що мали вигляд землянок, бо всі вони наполовину були глибоко закопані в землю. Ні медичного огляду, ні лазні ми не проходили, коців або якогось додаткового одягу не одержали. Розмістились всяк у своїй одені: хто був у легенькому плащі й літніх черевиках, хто просто в одній сорочці й без кашкета, хто в теплому піджаку, хто в шинелі... Ті перші дні і ночі Безим'янки особливо надовго залишаться в моїй пам'яті і в моєму серці. Ті дні і ночі відібрали в людей цілі роки життя, здоров'я, красу і силу.

День і ніч, як на гріх, лив тоді дощ і шуміли вітри. Нашвидко зроблена дерев'яна покрівля бараку землянки не стримувала дощу, і струмені холодної води текли на нари. Вона стікала на підлогу, і цілий барак стояв у воді. Люди, напівсонні, лізли на нари й вмощувалися спати, але там теж було мокро, і вони знову зізали наниз, шукаючи сухої, або бодай сухої місцини. Її не було, і тоді в'язні вимушені були стоячи, збившись гуртками, як вівці, спати біля стін або лягали просто в воду й так засинати. Так переживали ніч, а вдень виходили й шукали скупого самарського сонця, щоб хоч трохи просушитися й зігрітись.

Незабаром появились воші. Це ще більше знесиловало й дратувало нас. Ми були безсилі і безпомічні навіть перед вошима. Це нітрохи не комізм. Ні, це найбільший трагізм людини-раба, раба ХХ століття. Систематичне недоїдання, безсоння, вогкість, холод, воші — це те найстрашніше, що поволяє, як хробак, під'їдає й зрізує життя.

Однієї ночі я відчув нестерпний біль голови і колючки в грудях. Я лежав буквально у воді і чув, як у моєму мокрому лахмітті ворушили воші. Я спробував підвестися, й нараз мене охопив страх. Я не міг стати, ба навіть ворухнути руками. При найменшому порухові мені шпигало різким боєм у спину. Я неміг знати, що це таке але відчув, як до очей моїх підкотилися сльози і в горлі застряг якийсь клубок, що не давав дихати. Жаль і гірка образа наповнили мою стомлену свідомість. Я хотів був попросити когось покликати лікаря, але просити не було кого. Була пізня ніч. Я знову ліг, переборюючи біль і чекаючи ранку. Той ранок приходив і відходив, і знову вертався. Але я його не бачив, як не бачили багато моїх друзів-земляків, кинутих за колючі драти совєтських концтаборів. Ранок цвів десь інде і для інших. Для нас була лише ніч, чорна і холодна, як безодня.

4

далі буде

Наука · Культура · Мистецтво

ДЕРЕВ'ЯНА АРХІТЕКТУРА УКРАЇНСЬКИХ КАРПАТ

В. Попович

Гуцульська садиба – 1896 р. – с. Підліснів, Микуличин

Після появи в 1975 році, у видавництві Українського Католицького Університету в Римі, багатоілюстрованої праці проф. В. Кармазина-Жаковського "Мистецтво лемківської церкви," та дуже вартісної наукової монографії С.А.Таранушенка "Монументальна дерев'яна архітектура Лівобережної України" /Видавництво "Будівельник", Київ, 1976 р./, наша мистецтвознавча література збагатилася новою цікавою працею з ділянки архітектури "Дерев'яна архітектура українських Карпат", виданою в Нью Йорку в 1978 році фундацією дослідження Лемківщини, під редакцією Івана Гвозди.

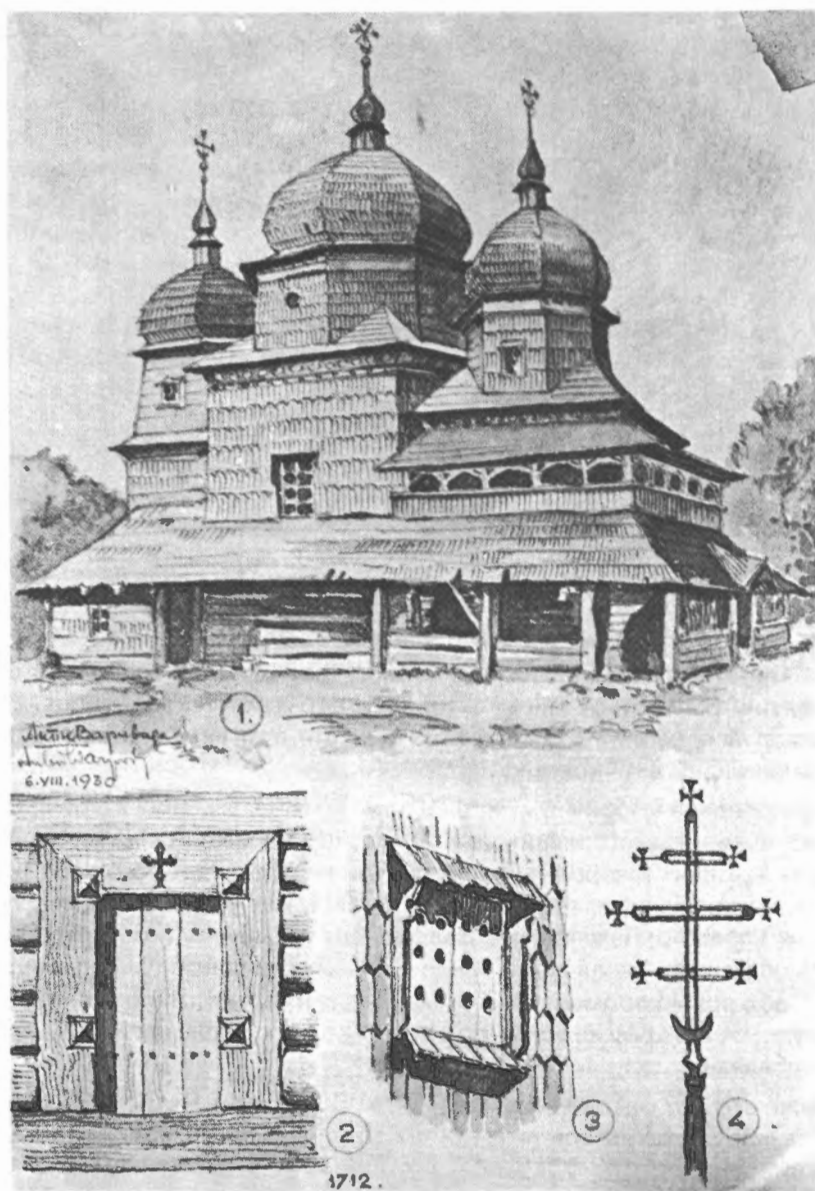
Завдяки співпраці та жертвенности організацій лемків в Америці і в Канаді можна було видати таку гарну і коштовну книжку, а редакційна колегія /М. Черешньовський, М. Дупляк, Б. Геруляк, М. Мицьо/ подбала про

те, щоб книжка вийшла бездоганно під технічним і друкарським оглядом. Книжка великого формату /28 x 21,5 см/ у твердій полотняній обкладинці, 286 сторінок.

На зміст книжки складаються статті: Ольга Чмук — Українська дерев'яна архітектура і дерев'яна архітектура українських Карпат, Антін Вариво-да — Лемківщина /расові і мовні прикмети, одяг, оселі, господарство, церковна архітектура Лемківщини/, О. Волинець — Архітектура Лемків-

Церква в Ясіню, Закарпаття — 1830

Церква в Бережанах – 1712 р.

щини, Роман Райнфус — Дерев'яні церкви на Лемківщині, Павло Стефанівський — Старі і нові хати на Лемківщині, та 178 цілосторінкових ілюстрацій — акварель і рисунків/ в тому числі 16 кольорових репродукцій/ Антона Вариводи. Крім тексту в українській мові, є вступна стаття, стаття Вариводи і резюме англійською мовою.

Хоч таке водиться, що на цю саму тему може писати в одній книжці кілька авторів, але було б, мабуть, краще, коли б видавці були знайшли

Церква в с. Біла, Чортків – 1736 р.

одного автора для написання цілого тексту твору, бо коли є кілька авторів, то завжди трапляються якісь повторення, а то часом і суперечності, якщо редактор не перевірить строго тексту. На щастя, в цій книжці нема ні багато повторень ні суперечностей.

Щоправда, в історичному нарисі про Лемківщину, який до речі, є детально поданий за історичними даними, автор, не маючи доступу до українських архівних джерел, використав майже виключно історичні праці польських дослідників і тому образ не є цілком повний, коли йде про український характер Лемківщини. Знаємо, що польські науковці не все бувають об'єктивні і інколи дають тенденційні інтерпретації і то на нашу некористь, або прямо промовчують невигідні для них факти. Гіпотеза, якої дотримуються польські історики, про волоське походження лемків не є науково доказана.

Дуже стисло і фахово є написані статті Ольги Чмұх, Романа Райнфуса і О. Волинця, а інші автори виявили теж чимало зусилля, щоб подати цікавий матеріал.

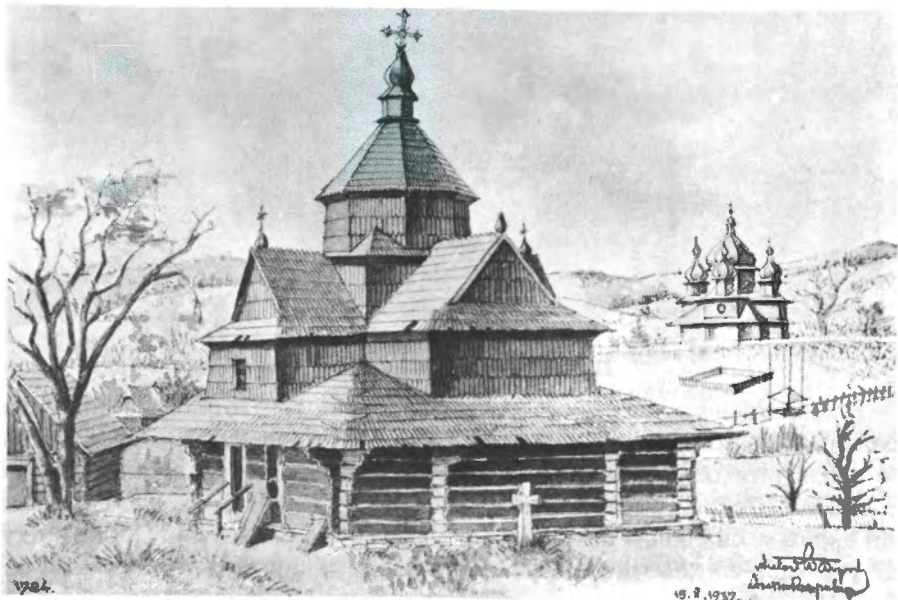
Та найбільша вартість та оригінальність книжки, це, безсумніву, її ілюстраційний матеріал Антона Вариводи /лемка. Він змалював з природи наші церкви та сільські хати на 178 акварелях та рисунках в роках 1930-1939 /дві треті ілюстрацій/ і 1943-1964 /решту/.

Малюнки та рисунки Вариводи є дуже виразні, точні, старанно нарисовані і potrафтовані прямо як мистецькі твори, а не технічні нариси, а церкви є представлені мальовничо на тлі довколишньої природи, кожний малюнок має добру композицію і делікатний кольорит, що разом справляє гарне і приємне враження. Є це велика праця, бо автор не лише відтворив дуже точно пропорції будов, але рівночасно він зарисовував і цікавіші де-

талі об'єкту — вікна, двері, різьбу царських врат, залізне окуття дверей, надбанні хрести, а на деяких рисунках є навіть подані точні обміри в метрах цілої будівлі та її окремих частин. Щоб ці малюнки зібрати, Антін Варивода перейшов понад сто сіл, почавши від найдаліше висуненого на захід лемківського села аж до подільської землі. Тому то не всі представлені в книжці церкви походять з Карпат, деякі є з Львівщини і з Поділля, але це не шкодить книжці, лише її збагачує і можна бути вдячним авторові, за те, що він намалював стільки наших церков, зберіг ці малюнки під час воєнної хуртовини і тепер переслав їх до Америки для публікації. Не одна з цих церков вже не існує і навіть не відомо, чи збереглися з них точні фотографії, отже деякі малюнки А. Вариводи можуть бути унікальними ілюстраційними пам'ятками про пропавші церкви.

Переглядаючи малюнки українських дерев'яних церков, можна переконатися, що це виключне явище в історії світового мистецтва — як це пише О. Чмук.

“Розвиток форм у дерев'яному будівництві України мав чітко виражений оригінальний характер. Традиції народньої архітектури загалом були міцнішими від впливів історичних стилів. Говорячи про стильові і конструктивні впливи, а вони існують у кожній культурі будь якого періоду, варто зауважити, що все залежить від того у що буде трансформований той чи інший вплив — або вийде більш-менш вдала репліка, або оригінальний твір. У даному випадку можна стверджувати, що творці української дерев'яної архітектури будь-яке “зичення” розглядали як відправну точку, що нею користуються у робочому порядку.”.. “Українську дерев'яну архітектуру взагалі неможливо розглядати у відриві від пейзажу, що виступає як елемент композиції і творить архітектурний образ нарівні з чистими конструктивними деталями”.

Церква в Ворохті, Гуцульщина, 1784 р.

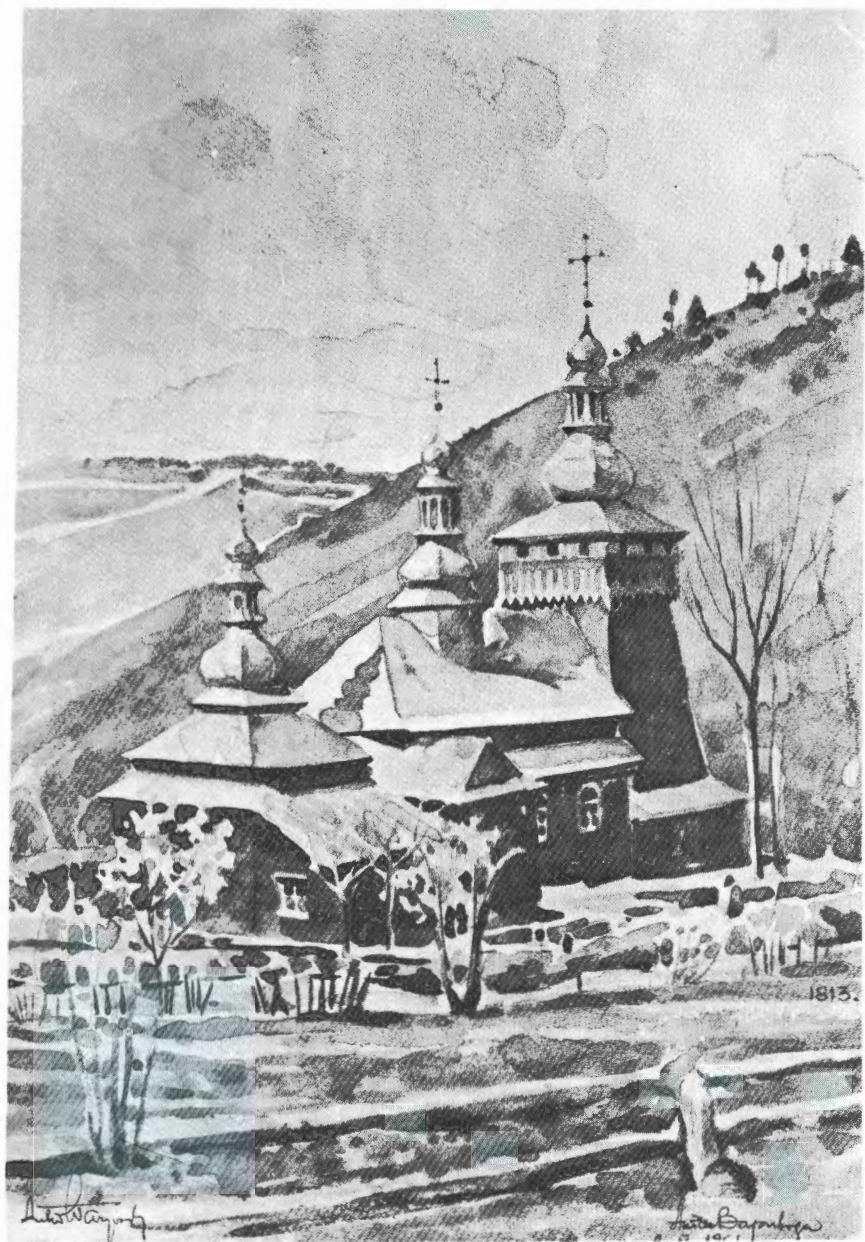
Дзвіниця в с. Задарів – 1853 р.

Роман Райнфус так описує дерев'яні церкви: "На території Карпат, заселеній українськими верховинцями, в будівництві дерев'яних церков виникли три основних стилі, що відповідали трьом групам верховинців — гуцулів, бойків і лемків. На Гуцульщині церковний стиль сформувався під виразним впливом візантійської мурованої архітектури. Дерев'яні гуцульські церкви побудовані в формі рівнораменного хреста, причому середня частина будувалася звичайно найбільша і найвища, а чотири інші — дещо менші і нижчі.

Церква в с. Маткова, Дрогобич /Бойківщина/ – 1683

На Бойківщині будинок дерев'яної церкви складається з трьох частин: вітаря, головної нави і бабинця. Кожна частина прикрита окремим дахом високої конструкції з багатьма заломами. В типовій бойківській церкві дах головної, тобто центральної нави, здіймається найвище, а інші, що прикривають вітар і бабинець, будуються дещо нижче і на одному рівні. Як в гуцульських, так і в бойківських церквах дзвіниці стоять окремо, на лівій віддалі від церкви.

Церква в с. Милик, Лемківщина – 1813 р.

Лемківська церква, подібно як і бойківська, також складається з трьох частин: бабинця, центральної нави і вітваря, побудованих у зруб. Найбільша, майже квадратова частина церкви — то центральна нава, натомість бабинць вже дещо вужчий, так само як і вітвар. Притаманною для лемківської церкви є натомість вежа /дзвіниця/, побудована над бабинцем, яка становить одну цілість з будинком церкви. Лемківська церква відзначається такою характерною прикметою, що її конструкція поступо-

Виховники

Н. Ушинський

Проблеми сімейного виховання

УВАГА І ПАМ'ЯТЬ ДІТЕЙ

Увага є ті єдині двері нашої душі, крізь які все із зовнішнього світу, що є в свідомості, неодмінно проходить; отже, цих дверей не може поминути жодне слово навчання, інакше воно не попаде в душу дитини. Зрозуміло, що привчити дитину тримати ці двері відчиненими, є справа першорядна, на успіху якої ґрунтується успіх усього навчання.

Не вдаючись у докладний психологічний аналіз уваги, я вважаю за потрібне сказати тут про два її види, або, краще, про два її вияви. Перший із цих видів я назву пасивним, другий — активним. Пасивною увагою я називаю таку, в якій сам предмет, своєю власною цікавістю для нас, тримає відчиненими ці двері душі людської, без участі нашої волі й навіть іноді проти нашого бажання. Так, наприклад, я слухаю цікаве для мене оповідання; можливо, навіть не хотів би його слухати, але слухаю мимоволі. Я хотів би не бачити предмета, який лякає мене; але не можу відірвати від нього очей, незважаючи на всі зусилля дивитися в інший бік. Це — вияв пасивної уваги в усій її різкій крайності, але та сама пасивна увага, що хоч не так різко виявляється, примушує мене читати цікаву книжку, а дитину — слухати або читати цікаву для неї казку. Зрозуміло само собою, що така пасивна увага розвивається в дитини разом із загальним розвитком її душі, з поступовим пробудженням у неї інтересів до навколишнього світу.

Всяке цікаве для дітей навчання, читання, оповідання сприяє розвитку пасивної уваги. Але самої пасивної уваги ще не досить, і навіть розвинена передчасно, надмірно й без сприяння активної уваги, про яку я кажу далі, вона може перетворитися у хворобливий стан душі, що стає якоюсь безсилою, лінивою, вимагає раз у раз подразнення цікавими оповіданнями або ціка-

во здійснюється від найнижчої частини — вітаря через багато вищу центральну наву, аж до вежі, яка домінує над усім будинком.“...

“Частково внаслідок воєнних дій, а частково — пізніших подій, деякі дерев'яні церкви Лемківщини були знищені так, що з них не залишилося найменшого сліду.“

Треба бути вдячним фундації дослідження Лемківщини за таку велику працю, якою вона створила не лише гарний пам'ятник дорогій Лемківщині, але і рівночасно внесла документаційний вклад до українського мистецтвознавства.

вим читанням, не може зачинити своїх дверей, не може з себе нічого самостійно викликати й проводить найпасивніше життя. На таку душевну хворобу хворіють ті читачі, а ще частіше читачки, які проводять усе життя в читанні романів і ковтають їх один за одним десятками. Пробуджуючи інтереси до навколишнього в душі дитини, і особливо інтереси до слухання цікавих оповідань, ми повинні остерігатися, щоб не перейти через межу розсудливості і не знесилити дитячої душі, живлячи її тільки цікавим для неї та цікавим і не збуджуючи її до самостійної діяльності, яка насамперед виявляється в активній увазі.

В активній увазі не предмет уже володіє людиною, а людина — предметом. Мені нудно, наприклад, перечитувати учнівські зошити; але я знаю, що це мій обов'язок і що від цього залежить успіх навчання, за який я відповідаю: і ось я перечиту уважно втридцять одне й те саме і помічаю кожну найменшу помилку, не пропускаючи жодної. Мене водночас дуже приваблює почата мною книга або цікава для мене бесіда, що точиться в тій самій кімнаті; але я наполегливо спрямовую свою увагу на виконання свого обов'язку. Чим більше в мене влади над самим собою і над своєю увагою, тим успішніше досягаю до мети, тобто чим більше в мені сили волі, тим більше й активної уваги. Люди неуважні — здебільшого в той же час — люди слабохарактерні, з нікчемною волею. Само собою зрозуміло, яка важлива для людини звичка володіти своєю увагою і спрямовувати її вільно, сміливо відриваючи від предметів, які її ваблять, і спрямовуючи на предмети зовсім не привабливі. В житті — це необхідна умова всякого ділового практичного характеру; в навчанні — це необхідна умова всякого ділового учня.

У дітей і воля, отже і активна увага неодмінно слабкі, тоді як пасивна іноді дуже сильна. Дитина все помічає, все чує, хоч ніхто її до цього не примушує, і безліч слів, образів, вражень, така безліч, що дорослій людині не засвоїти її і за десять років, лягає глибоко в свіжу дитячу душу, не завантажену, як наша. Але та сама дитина, яка граючись, вислухала краєм вуха всю нашу довгу розмову і помітила навіть вислови, та сама дитина, що за який-небудь рік, перенесена в чужу землю, починає говорити іноземною мовою, так, як вам, дорослій людині, не вивчитися за десять років, та сама дитина сидить цілі години над п'ятьма іншомовними словами або над десятьма рядками підручника, плаче, мучиться і не може втовкмачити їх у голову. Ось вам різка відміна в дитячій природі між пасивною увагою і активною.

Колишнє схолястичне навчання, яке примушувало учня вчитися тільки під загрозою покарання, яке анітрохи не дбало про те, щоб зробити навчання для дитини цікавим, робило багато лиха, але розвивало в дітях активну увагу й через неї силу волі. В старих схолястичних школах сотні людей гинуло під залізною ферулою; але десятки виходили, хоч із спотвореними, проте сильними характерами.

Нова німецька педагогіка вдалася була в іншу крайність і зробила була іншу помилку, від якої тепер, правда, звільняється під впливом найближчого знайомства з Англією та її вихованням. Нова німецька педагогіка хотіла зробити все навчання цікавим для дитини, вчити й розвивати її тільки за допомогою збудження в ній інтересу до того, що читається й говориться. Але таке

навчання, що цікавить, розвиваючи дитину, ніяк не вправляє її волі, отже, не тільки не сприяє, але ще перешкоджає розвитку в ній самостійного характеру.

Правдивий шлях і тут, як і в більшості випадків, лежить посередині. Треба робити навчання цікавим для дитини; але в той же час треба вимагати від дітей точного виконання й нецікавих для них завдань, не схиляючись занадто ні в той, ні в той бік, даючи поживу пасивній увазі та вправляючи активну, яка хоч слаба в дитині, але може й повинна розвиватися та зміцніти від управління. Воля наша, як і наші мускули, міцніє тільки від діяльності, що поступово посилюється: надмірними вимогами можна підірвати й мускули та спинити їх розвиток, але не даючи їм вправи, ви неодмінно матимете і слабкі мускули і слабку волю.

Ось на якій психологічній основі я і в першій частині мого підручника і в дальших скрізь подаю, поряд із цікавими для дітей казками, нецікаві, але корисні вправи, починаючи з найлегших та ускладнюючи їх потім дедалі більше. Знаю, що на мене нападуть за це захисники цікаво дитячого навчання, але стою за справедливу справу, не боючись докорів у прихильності до схолястики.

Чим сильніша увага, тим відчуття чіткіше, виразніше, а тому й слід його тим міцніше лягає в нашу пам'ять. Кожний зазнав на собі, що ми тим міцніше запам'ятовуємо який-небудь предмет або яку-небудь обставину, чим більше вони зосередили на собі нашу увагу. Невидатні, буденні предмети тисячами щохвилини проходять перед нашими очима, не зосереджуючи на собі нашої уваги і тому не лишаючи по собі ніякого сліду в нашій пам'яті, а предмет, який сильно зосередив на собі нашу увагу, запам'ятовується надовго. Можливо, якби людина здатна була до тривалої і абсолютної уваги, то для неї досить було б один раз прочитати велику книгу, щоб пам'ятати її від слова до слова. Тому абсолютну увагу мають іноді ідіоти, яких не розважає в їхньому спогляданні слів навіть зміст того, що вони читають. Приміром ідіот, якого наводить як наприклад Дробіш*, прочитавши один раз велику медичну дисертацію латинською мовою, переказував її від слова до слова, не знаючи ні медицини, ні навіть латинської мови.

Не тільки відчуття, які ми безпосередньо дістаємо від зовнішніх предметів, але також і сліди відчуттів, з яких складаються наші уявлення, стають для нас яскравішими, образнішими, коли ми зосереджуємо на них свою увагу, або коли зменшується в нас можливість відвернення уваги. У п'ятмі і в тиші ночі наші уявлення мають яскравість дійності; а коли сон позбавляє нас можливості порівнювати яскравість наших внутрішніх уявлень з яскравістю справжніх відчуттів, то наші мрії перетворюються в сновидіння до такої міри образні, що ми віримо в їх дійсність.

Зосередженість душі у сфері сердечних почуттів діє іноді згубно. Зосереджене, нічим не втішене горе, а ще більше несподівана радість іноді вбивають людину або спричиняються до такого глибокого перевороту в її нервовому організмі, що цей розладнений, зіпсований організм відбивається в душі

* ДРОБИШ МОРИЦ-ВІЛЬГЕЛЬМ (1802-1890) — німецький філософ і психолог, послідовник Гербарта.

божевільям. А зосередженість душі в акті волі часто надає цьому актові, як ми вже показали вище, подиву гідної сили і спритності.

З комбінацій слідів цих блискавичних і, як здавалося, забутих почуттів, бажань і прагнень утворюються пристрасті й сильні моральні або неморальні схильності. Ось чому зовсім не байдуже в моральному відношенні, що вивчає, що чує і що читає дитина. Звичайно, ще важливіше те, що дитина переживає, зазнає, але немає і такої науки, яка б не зачіпила хоч якоюсь мірою серця дитини, а від цих маленьких зачеплень утворюються рисочки, а з цих рисочок утворюються асціяції, а з цих асоціацій іноді складаються потім такі джерела схильностей і пристрастей, які вже неспроможна перебороти і доросла людина. Тепер уже для нас зрозумілі будуть такі знаменні слова Бенеке, які не втрачають своєї сили від того, що в них певною мірою виявляється односторонність теорії цього психолога:

«Думка, що від усього, що тільки розвивається в душі, лишається слід у її внутрішній істоті, повинна, з одного боку, дуже підбадьорювати вихователя. Він може бути впевнений, що марно працює, і якщо він тільки вміє надати справжньої міцності своїм впливам та їх продуктам і вміє поставити їх у належне положення одне до одного, то вони, в той чи інший спосіб, приносять плоди протягом усього життя людини. Але з другого боку, думка ця повинна навіяти вихователю і серйозну обережність як щодо його власних дій, так і ще в більшій мірі щодо сторонніх впливів, під які підпадає вихованець.

Багато вихователів, а особливо переважна більшість батьків, мають нещасливу властивість струся, який сховавши голову так, що він сам нічого не бачить, гадає, що і його ніхто не бачить. Не знаючи, як уберегти дитину від шкідливих впливів з боку прислуги, товаришів, гостей тощо, вони не знаходять нічого кращого, як дозволяти цим впливам діяти так, як вони діють, гадаючи, що погані наслідки не будуть занадто великі і що їм вдасться без труднощів знизити їх, тільки-но вони візьмуться за діло. Але нічого не може бути хибнішого від цієї надії».

Справді, дивлячись на здатності душевні, як дивився на них Бенеке, ми повинні надати безмежної сили вихованню. Якщо всі душевні здатності складаються із слідів відчуттів, то саме створення всього внутрішнього людини перебуває в руках виховання, якщо тільки воно зуміє оволодіти тими шляхами, якими ці сліди проходять у душу людини. Але ми, надаючи такого величезного значення вихованню як умисному, так і випадковому, бачимо, проте, що його впливу є межа у вроджених силах душі і в тих вроджених задатках схильностей, про які ми говорили в розділах про звичку. Виховання може зробити багато, дуже багато, але не все: природа людини, як ми бачили вже в багатьох місцях цієї нашої праці, має також значну частку в розвитку нутра людини.

далі буде

Міжнародники

Мігр Борис Потапенко

НАША ДОПОМОГА ВИЗВОЛЬНІЙ БОРОТЬБИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ

закінчення

Хоч в Україні та в СРСР зліквідовано т.зв. експлуататорські класи, а більшість сучасного населення народилося й виховувалося в советській системі, то в 60-ому році існування советського ідеологічного виховного тиску на населення, більшовики змушені вести далі запеклу ідеологічну боротьбу проти вперто нуртуючих патріотичних і націоналістичних тенденцій і т.зв. буржуазних ідей, проти "капіталістичних пережитків, елементів минулої буржуазної свідомості", що свідчить про безуспішність тотального тиску державної ідеології на населення. Одностайність національної політики режиму впродовж останніх шістдесят років мабуть найкраще представлена позицією Хрущова в 1964-ому році. В січні того ж року Хрущов доказував, що його політика щодо національностей не відрізняється від попередньої Сталінської політики словами: "ми мусимо притиснути українців, мусимо безнастанно переконувати їх, щоб перейшли на російську мову. Якщо це не допоможе, змусимо їх пережити 1930-ті роки". Ця замітка з ери Хрущова яскраво виявляє: незмінне становище режиму у справі національностей та підтверджує факт, що не було роздору з Сталінською ідеологією за часів Хрущова, так само як і сьогодні нема цієї розбіжності. Під Брежнєвим, більшовики продовжують традиційну імперіалістичну політику в справі національностей. Це становище базується на перед-та-по революційних творах Леніна, які можна достосувати до яких небудь переконань, чи потреб і які фактично є вміло та вдало використані не тільки чинниками, що продовжують стреміти до советсько-російського імперіалізму, але також і сучасними українськими патріотами. Власне, ці українські патріоти, змушені обставинами, ангажують та використовують уривки Ленінізму до виправдання своєї боротьби, цитуючи заяви ленінських теоретиків. Під сьогоднішню пору, українські патріоти продовжують безпереривність нашої минувшини, безкомпромісово домагаючись права волі й самостійности для своєї нації.

Олекса Тихий, член-засновник Української Публічної Групи для Сприяння Гельсінкської угоди, та отець Василь Романюк, який хоробро заявив свою лояльність Українській Автокефальній Православній Церкві в листі до митрополита Мстислава, разом видали документ, з якого цитуємо на наступне:

“Московський шовінізм виправдує проведення духового ґеноциду проти нашої нації марксизмом-ленінізмом у вигляді сталінського большевизму найжахливішою і найреакційнішою ідеєю сучасності.

Ситуація, яка склалася на Україні зобов'язує всіх українських патріотів як на батьківщині, так і поза її межами, взяти на себе відповідальність за долю нації. А тому, що кривавий терор може перекинутися на інші народи, ми несемо відповідальність і перед усім людством.” І далі пишуть — “Найвищими принципами суспільного і національного співжиття для нас є загальна Деклярація Прав Людини ООН, пакти і документи ООН про суверенність і незалежність нації і народів.

Ми відмежовуємося від політики і практики КПРС у національному питанні, від трактування понять демократії, від т.зв. теорії розвитку національних літератур, мистецтва, науки, освіти. Нам близькі і зрозумілі прагнення всіх народів до незалежності та сприяння демократичних країн і ООН таким прагненням.” Далі пишуть — “Ми вдячні всім народам, урядам, партіям і поодиноким суспільним діячам у всьому світі за підтримку боротьби за незалежність народів, зокрема українського. Ми віримо, що зусиллям українського народу, при моральній підтримці інших народів ССРСР, у тому числі й російського, народів демократичних країн і ООН, Україна незабаром здобуде незалежність і займе належне їй місце в колі великих демократичних країн світу”.

Отже, ідеологічна боротьба з Москвою полягає на протиставленні ідеї визвольного націоналізму, за суверенітет народів проти більшовицького народовбивства і злиття у монолітне більшовицько-російське твориво. Слова Олексі Тихого і о. Романюка є відзеркалені у багатьох творах українських патріотів-письменників, поетів, науковців. В них виявляється не лише рішучий спротив русифікації і колоніалізму, але й закликається до боротьби за державне визволення. Змістом своїх творів, заяв, листів, вони демаскують колоніальну політику ССРСР і показують безправне, невільне становище України, протестують проти сваволі КГБ, проти закритих сусідів і нелюдських умовин у концтаборах. Ця література, спрямована проти колоніальної окупації та російського шовінізму, змагає до скріплення українських національних сил і поглиблює визвольні процеси. Головною рисою, що відрізняє цю ідейну боротьбу в Україні від опозиційних течій в Росії, є її спрямування проти імперіялізму, за Суверенну Українську Державу, а не лиш домагання лібералізації і т.зв. демократизації режиму.

Вимовним фактом є те, що в тих матеріалах і віддзеркалено, визвольні процеси в Україні, які розгортаються під кутом наступу на імперіялізм за здійснення українських національно-державницьких, християнських і соціальних ідей. В них показано динамічну силу українського патріотизму:

“Всі історичні катаклізми, що їх пережив український народ за останні віки, породжені ідеєю державности. Воля нації прагне до невіддільності, до суверенітету, до будівництва свого, незалежного життя, а довколишні імперіялістичні хижаки роблять все від них залежне, щоб не допустити такої суверенності, а законсервувати обраний для жертви народ у вигляді сировини-харчової, духовної, енергетичної, та всякої іншої”. Так пишуть члени Київського правозахисного руху /Меморандум ч. 5/. “Ми не наївні простаки. Ми розуміємо, що тут діє той ще самий дух імперіялізму та шовінізму, про який так виразно і гнівно писав наш Кобзар:

Це той Первий,
що розпинав нашу Україну.
А Вторая доконала вдову сиротину.
Кати, кати, людоді....

Краще не скажеш! І сучасним революціонерам, комуністам, романтикам, будівникам нового світу любови та братерства слід гарненько перечитати манускрипти минулого, щоб не мандрувати в абстракціях надуманих схем, а одягнутися в нерушиму броню заповітів духу народнього:“

Отже, важливим фактом є соборницький характер спротиву і боротьби з окупантом. Сьогодні український патріотизм-націоналізм домінує в духовності і в діях українців на всіх землях України. Колоніялісти і російські шовіністи, прикриваючись ідеями інтернаціоналізму, намагаються стерти з лиця землі українську націю і створити одну советську, по-суті російську, націю на території СРСР. Вони стараються переконати світ, що Україна — це історична провінція Росії.

Отже, обов'язком українців у вільному світі є познайомити світ із нашою славною історією, з великими надбаннями нашого народу, масовими демонстраціями, протестними акціями у столицях країн нашого поселення та при ООН у Нью Йорку та в Женеві, висилати наших журналістів і експертів на різні крайові і міжнародні конференції, де справи колоніялізму та людських прав є порушені, своєю наполегливою інформаційною діяльністю на кожному місці та при всяких умовах, поборювати московську брехню.

Роля українців у вільному світі визначається не їх численністю, а їх ідейно-моральною наснагою та активністю. Обов'язок українців у вільному світі — допомагати Україні знищити тюрму народів та побудувати на її місці справедливий національно-політичний і суспільний лад. Батьківщина і діаспора себе доповнюють. Батьківщина повинна бути джерелом моральної сили для українців, розкинутих по всьому світі. Героїзм мучеників Сибіру, Воркути, Мордовії — повинен гартувати українців на чужині. Одним із завдань української спільноти у вільному світі — це зорганізувати на допомогу Україні світовий фронт проти більшовицького колоніялізму й імперіялізму. Цей другий фронт має співдіяти з першим фронтом визвольних рухів поневолених народів всередині імперії.

В країнах нашого поселення, необхідно виконувати ці національні завдання, яких не може виконувати уярмлений український народ. Це, в першу чергу, познайомити вільний світ із світом українських ідей та притаманностями української духовости, поборюванням тиранії, російського й кожного іншого шовінізму, народобивства, колективізму і комунізму, познайомити світ з нашою незламністю у відстоюванні свого ідеалістичного світогляду в обличчі переваги фізичної сили, з альтруїстичною моралю українського народу, з українським християнством, що кріпшає в умовах переслідування та мучеництва, з культурою індивідуалістичної української людини. Волелюбний український народ творить великі культурні вартості, а в тому місія діаспори: показати та передати ці вартості світові, щоб викликати прихильність чужинців до України, підносити її престиж і авторитет. Завданням українців поза межами України також передавати в Україну ці культурні здобутки вільного світу, які потрібні й корисні нашому народові. Ці різні досягнення суспільних, господарських і гуманістичних наук, які в умовах колоніальної неволі не можуть розвиватися.

З уваги на знищення українських церков в Україні й жорстоке переслідування релігії, на українській церковній ієрархії лежить обов'язок скріплення й розбудови наших національних церков, підготувати кадри жертвенного священства, проїнятого місійним духом боротьби за Христові Пrawdę і Пrawdę України, щоб запобігти винародовленню української спільноти в розсіянні.

Переважну роль в протибільшовицькому фронті на допомогу головному фронті визвольної боротьби в Україні і всередині імперії, можуть відіграти наполегливою працею українські вчені, працівники пера, українські мистці, величаючи героїку, духа та велич нашої нації, а особливо зорганізоване жіноцтво, як теж українські батьки й виховники нового покоління.

Всі головні й побічні сектори українського організованого життя у вільному світі, політичний, релігійний, громадський, науково-культурний, виховно-молодечий, станowo-професійний та інші, зобов'язані дати свій як найбільший вклад для справи визволення України і збагачення її культурної національно-духової скарбниці. Ми тут на чужині мусимо діяти з неменшим переконанням і відданістю народові як наші брати і сестри на Рідних Землях. Нескорені борці за Україну є прикладом народові і нам в діаспорі.

GA MUNDIAL JUVENIL

Ігор Зварич промовляє на Конгресі ВАЯКЛ за столом Президії

СВІТОВА КОНФЕРЕНЦІЯ АНТИ—КОМУНІСТИЧНОЇ МОЛОДІ /ВАЯКЛ/

В днях від 16-го до 20-го квітня ц.р. в Манагуї /Нікарагуа/ у центральній Америці відбулася 9-а з черги Конференція Анти-Комуністичної Молоді — ВАЯКЛ. В цій величавій конференції взяли участь 154 делегати, що представляли 68 країн та 21 міжнародних організацій. Між ними були теж делегати АБН /Анти-Большевицького Бльоку Народів і України /Українського Визвольного Руху/, яку очолював д. Ігор Зварич /ЗСА/ і до якої входив як член д. Андрій Прядка /ЗСА/. Україна й АБН вже з давна є членами цієї світової організації, в склад якої входить значна кількість урядових чинників і тому це один з преважливих форумів для української визвольної проблематики, зокрема її зовнішнього сектора. ВАЯКЛ та його матірня організація ВАКЛ /Світова Анти-Комуністична Ліга/, що в днях 23—27 квітня відбув свій 12-ий з черги Конгрес в Парагваї, це найважливіші світові форуми де Воююча Україна має всі шанси здобути собі приятелів та прихильників. Слід відмітити, що завдяки нашим зусиллям, ВАКЛ та ВАЯКЛ вже не раз були голосними форумами, де Україна, була ключевим питанням у спільній боротьбі всіх волелюбних, анти-комуністичних сил світу за розвал російсько-большевицької імперії і в боротьбі проти дальшої експансії цієї світової загрози брутального по-суті імперіялістичного комунізму на решту вільного світу. На кожній з конференцій ВАЯКЛ чужі делегати гостро засуджували жорстоку політику русифікації в СРСР, політику націо-вбивства,

а в своїх виступах, постановках та кінцевих комунікатах підтримували революційну національно-визвольну боротьбу українського поневоленого народу. Це все треба уважати як великі здобутки нашої зовнішньої політики.

Цьогорічна Конференція відбулася в країні, що під сучасну пору бореться проти сильного наступу комуністів, яких пропагандивно й мілітарно підтримують Москва і Куба. Всі наради проходили під гаслом – «Національна солідарність проти наступу марксизму». На відкриття Конференції загостив тодішній Президент Нікараґви, ген. Анастасіо Сомоза, який привітав делегатів і подякував за підтримку, яку делегати висловили своїм прибуттям на конференцію. Окрім нього виступали на відкритті віце-президент Гватемали – маріо Сандовал Аларкон, ген. Роберт Річардсон із ЗСА, Ядан Абасі з Йорданії, Явір Агілар із Мексики. Між гістьми на конгресі знаходилися: Доналд Мартін /Англія/, Могамід Салагудін, Могамед Зіан /Близький Схід/, Князь Алфред фон Ліхтенштайн, д-р Ку Ченґ Кан /Національний Китай/, і Чен Гія-Гонґ /Корея/, як рівно ж члени парламенту і цілий кабінет уряду Нікараґви.

На першій пленарній сесії делегати вислухали звіт із діяльності Секретаріату і вибрали новий склад Екзекутиви ВАЯКЛ, в яку увійшов шеф української делегації, як відповідальний за регіон поневолених народів, д. Ігор Зварич.

Друга пленарна сесія була присвячена звітам окремих делегацій. Друг Ігор Зварич представив звіт української делегації. В своєму слові він наświetлив трагічну ситуацію України, спричинену народо-вбивчою, людино-ненависною політикою Москви, політикою етно-лінгво-геноциду українського народу. Але, говорив звітодавець, помимо цього brutального наступу та жорстоких знущань, Український Визвольний Рух ще не склав зброї і далі бореться за самостійність і державність. Форми цієї боротьби бувають різні, явні і підпільні, і проявляються на всіх відтинках життя – релігійних, суспільно-громадських, економічних та політичних, а головню ця боротьба ведеться в духовій площині, бо основним наміром Кремля є духово скалічити суто-українську ідентичність, знищити духові вартості української нації, витворити з населення України народ-вислужників, «новітніх яничар».

Конференція одноголосно прийняла резолюцію української делегації, в якій засуджувалося Москву за насильну мілітарну окупацію України, неоколоніальне визискування українського народу, та за націо-вбивчу політику русифікації. Конференція також висловила підтримку українському революційному рухові, відмічуючи 50-літню героїчну боротьбу Організації Українських Націоналістів /ОУН/ та вітаючи її Провідника дост. Ярослава Стецька. У кінцевому Комунікаті Конференції стверджується, що справа національного визволення та державної самостійности поневолених народів на під-большевицьких теренах, як і рівно ж необхідність розвалу російсько-комуністичної імперії – це не лише проблема тих народів, але це справа яка повинна цікавити увесь світ.

Мігр Омелян Коваль

ПРОБЛЕМА ВКЛЮЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ В УКРАЇНСЬКЕ ГРОМАДСЬКЕ ЖИТТЯ

(Доповідь на Пленарній Сесії ІІІ-го Конгресу СКВУ)

2

Існування Українського Вільного Університету, Українського Католицького Університету в Римі і катедр Українознавства при чужинецьких Університетах вимагало б наявності кожнорічно хоч сотні молодих людей з закінченою українською повною середньою школою, веденою високоякісними педагогами і гарячими патріотами. Без того немає перспектив для вирощення дійсних українських учених, бо саме тільки знання української мови нам їх не дасть. Катедри при чужинецьких високих школах можуть нас коштувати вдесятеро стільки, як нас і коштують тепер, але проблем української науки нам не розв'яжуть, якщо ми не будемо здібні їх обсадити нашими вченими, які спрагнені шукання української правди, а не обмежені до повторювання заложений концепцій про варязьке походження нашої держави та нездібність українського народу собою керувати. А вже вершком цинізму такої науки є оплюгавлювання при допомозі гастрольних професорів нашої козацької доби, яку коли йдеться про запорозький Орден, кваліфікується як "гомосексуалістів". Це явище знецінювання нашої історії відоме вже в минулому і про нього писав Т. Шевченко у своєму "Посланні до мертвих, живих і ненароджених", отже і до нас: "Якби ви вчилися, так, як треба, То й мудрість би була своя", або "По німецькому показу як заговорили, Так, що й німець не второпа, Учитель великий". Історія, як видно повторюється, коли з наказу Москви спотворений український правопис пропонується для вжитку на еміграції. Ці симптоми наукового порядку є ніщо інше, як остоорога для нашої спільноти і постулат зміцнити в першу чергу українське високе шкільництво й українську науку, на яку повинні б взоруватися чужинецькі наукові центри, а не навпаки. Отже, заснування і ведення української цілоденної гімназії є справою бути, чи не бути українській вільній науці.

Українська вільна наука потребує також включення молодих наукових сил сформованих в українській середній, а відтак на високих школах, щоб підняти її на найвищий ступень, а при тому забезпечитись перед шкідливою інфільтрацією з ворожих джерел. Досвід з Енциклопедією Українознавства, що при всіх своїх осягах і заслугах, допустилась концепційно

шкідливих статей про “спадковість державної влади від УНР до УССР”, а тепер недавно помістила “гіпотези” про неіснування СВУ-СУМ в Україні, прийнявши ворожу версію про те, що ті заслужені історичні визвольні організації були створені в ГПУ — є більш чим повчальний. З такою “наукою” ми можемо скоро опинитися на роздоріжжі нашого буття, підірвати віру в Україну і її провідну верству, а також обеззброїти ідейно нашу молодь. Включення цієї молоді в українське організоване громадське життя буде позбавлене притягаючої сили й узаasadнення.

Ми ще не добилися такого рівня, щоб, у подібних до наведених тут випадків, громадська думка могла неутралізувати шкідливі наслідки і виправляти помилки. Деякі заяви групи фахівців не були прийняті до поміщення в українській пресі, а в інших випадках не було навіть реакції з боку компетентних науковців. Тому є необхідно впровадити в життя Закон громадської думки, якого називають законом тяжіння в політичній історії, а відомо, що в фізиці закон тяжіння є силою, що спричинює рух. Нам потрібно руху, щоб вивітрити шкідливі наноси в нашу історичну науку.

У розгляді чинників, які сприяють включенню нашої молоді в організоване життя української спільноти, не малу роль відіграє наше релігійно-церковне життя. Добрий священник-патріот, — це найкращий виховник в громаді. Він має вплив і на родини, і на молодь, і на громадське життя. З практики можу твердити, що найкращі осередки молоді були там, де була співпраця душпастиря з виховниками і батьками. Уся молодь з душпастирства була в неділю в церкві однаково як і на сходах, брала участь в таборванні і читала свою пресу й книжки. В такому осередку молодь не тільки включалася в громадське життя, але також і перебирала керівні функції. Церква — це та моральна сила, яка дає найкращу рецепту на виховання. Закон любови Бога і ближнього та пошана батьків, як також заборона робити кривду, чи поповняти злочини є формуючими чинниками, так для характеру, як і для світогляду. Поєднання національного з релігійним, що завершилося за часів св. князя Володимира і Ярослава Мудрого, залишилося й до наших днів твердим фундаментом суспільних відносин і нашої духовості. Як же ж шкідливо і деформуючо може діяти на молодь факт непошани до свого найвищого Ієрарха з боку йому підлеглих, факт підпорядкування чужим наказам за поминенням Голови своєї Помісної Церкви.

Прикро і болісно. Як же інакше поступила ієрархія сусіднього нам польського народу, коли секретаріат стану хотів понад її головами ладнати справи з польським урядом. Всі як один, ієрархи станули твердо по боці примаса і заявили, що вони не приймуть ніяких домовлень, бо для цього є провід польської Церкви на місці, який знає свої потреби. Така постава будує. Тому не дивно, що нарід, який має таких ієрархів, удостоївся найбільшої пошани в світі — вибором нового папи.

Неупорядковані відносини в лоні наших Церков не сприяють так потрібному єкуменізму в обличчі гекатомбів жертв, що їх вони понесли в боротьбі зі силами безжонницького режиму в Україні. Українська молодь хотіла б бачити наші Церкви тісно об'єднані, кожна в своєму нутрі, завер-

шені своїм ієрархічним устроєм і тісно зі собою пов'язані в молитовному єднанні. Це було б стимулом для молодих людей іти на службу Богові, поповнюючи священний і монаший чини. Для цього мусять діяти духовні семінарії, бо виховані в чужих семінаріях священники, мимо їх найкращої волі, стануть ще одним чинником асиміляції нашої спільноти при допомозі церкви. Цього асиміляційного процесу вже ніхто завернути не зможе.

З погляду молодечих організацій є також особливе побажання до церковного проводу. Наші молодечі організації в загальному мають свою девізою клич: Бог і Україна! У такому випадку немає потреби при церкві організувати ще якусь парафіяльну молодь, за винятком суто церковних Дружин. Українська молодь в діаспорі може скріпити свою ідентичність тільки при умові, що вона буде пов'язана у світовому масштабі з Україною. Тому існування гуртка молоді при парафії без пов'язання в крайовому, чи світовому засягу на базі ідеї служби Богові й Україні буде тільки переходним явищем, без довготривалих наслідків. Це торкається в великій мірі Південно-американських країн, де за винятком околиць Буенос Айреса і частинно Сао-Павльо в Бразилії, молодь є організована по парафіях. Це, очевидно, є краще якби мало взагалі не бути нічого, однак, це не розв'язує нам проблеми включення нашої молоді в цілість нашого організованого життя в системі СКВУ. Є конечно зревідувати нічим не оправдане наставлення проти існуючих у світовому масштабі організацій молоді, бо вони мають і потрібний виховний ідеал, і можливості несення потрібної допомоги та і інші середники, дії, які зможуть тільки допомогти в зміцненні і церковного, і громадського життя на місці і то надовший протяг часу. Священик повинен допомагати існуючим християнським організаціям молоді, а не творити, конкуренційні до існуючих, організації.

Існування й дія українських молодечих організацій в лоні української спільноти в діаспорі є одним з найважливіших чинників для створення можливості включення нашої молоді в організоване громадське життя. Можна сказати без перебільшення, що молодечі виховні організації є школою для підготовки громадських діячів і громадського виховання своїх членів, активних в майбутньому членів організованої спільноти. Практично, нема іншої методи, яка могла б заступити молодечі виховні організації в підготовці майбутніх активних членів нашої спільноти і її організаторів та керівників. Тому в існуванні і дії сучасних молодечих організацій ми можемо добачуватися проєкції нашого майбутнього суспільства в діаспорі. Усвідомлення цього факту приведе нас до далекоїдучих висновків і практичних рішень.

Як можна думати про включення нашої молоді генерації в організоване громадське життя, якщо наша теперішня громадська організаційна структура не відводить належного місця даним організаціям, трактує їх де-що на маргінесі цілоти. Так, наприклад, Комісія Українських Молодечих Організацій (КУМО) при Секретаріаті СКВУ не зуміла розвинути своєї праці, бо не було належної політики Секретаріату, яка сприяла б такій координованій дії. З боку ж самих організацій молоді, що творили КУМО не було віри, що знайдеться належне зрозуміння в Секретаріаті для проблем молоді. Таким чином не зреалізовано проєкту допомоги на відтинку

молоді в Південній Америці і не створено передумови для спільного розгляду питань нашого самозбереження і допомоги Україні, що з виховного погляду мало б першорядне значення. А цей аспект проблеми заторкує основну функцію СКВУ. Це є площина на поземі якої мусіло б заіснувати "включення" на найвищому щаблі. Молодь мусить бачити конкретну допомогу в розв'язці своїх проблем з боку старшого громадянства, а зокрема з боку українських інституцій, які репрезентують цілість нашого організованого життя.

Коли ми прийняли тезу, що вся наша теперішня діяльність, це проєкція нашого майбутнього, то в цій проєкції мусить бути місце для молоді, бо вона буде переємником нашої діяльності і наших надбань у майбутньому. Діяти інакше — це самообман, або прикривання вузького егоїзму під громадським плащиком. Молодечі організації мають, наприклад, проблему школення виховних кадрів, випуску вишкільних і виховних матеріалів, проведення курсів, вдержання дефіцитних молодечих журналів, вдержування мистецьких одиниць, творення культурних вартостей. Досі вони мусіли ці проблеми розв'язувати у власному засягу в більшості без допомоги інших установ, чи організацій, які в майбутньому мають користатися з виховної й культурної праці цих молодечих організацій. Кожному відомо, що виховна і культурна праця в державних обставинах, побіч шкільництва, є в державному бюджеті на одному з перших місць. У наших еміграційних умовах залишається це питання до вирішення тим, хто на тих відтинках працює. У висліді такого ставлення приходить в багатьох випадках до розчарувань і заникання діючих клітин та відхід окремих одиниць-фахівців.

Неможливість створення центрального бюджету для наведених цілей зумовляє шукання розв'язки по громадах. Поняття "включення", або інтеграція, імплікує пов'язаність різних громадських функцій і їх взаємодію. Так, наприклад, з громадського погляду не має багато вартости наша господарська установа, суспільна, чи приватна, якщо вона своїми доходами не ділиться з дефіцитними суспільними секторами. Ця система в нас функціонує тільки частинно. Наша громадська думка ще не спромоглася всюди зробити панівним погляд, що господарська розбудова є не сама для себе, а вона є необхідна як засіб для духового, культурного і політично-суспільного життя нашої спільноти. Слабкість того господарського чинника відбивається на всіх інших секторах нашої діяльності, а зокрема на виховно-молодечому. Щоб вийти з цієї недокровености нашого суспільного організму потрібно наших рішень у двох напрямках: зміцнити господарський сектор творенням нових і розбудовою існуючих фінансово-господарських і торговельних та виробничих підприємств, залучуючи сюди наших молодих фахівців, зокрема тих, що виявили вже себе на висоті в чужих подібних установах, чи підприємствах, а з другого боку — подбати про фінансування праці осіб, що повністю займаються виховною, чи культурною діяльністю в місцевому, чи крайовому засягу. Сильніші господарські установи мусіли б також взяти на себе фінансування окремих важливих проєктів та міжкрайових акцій.

Побіч розв'язки проблеми включення, цей аспект проблеми носить в собі відповідь на питання самозбереження й допомоги Україні, що є головним завданням цілої нашої спільноти і її речника СКВУ.

далі буде

ЧИ ТІЛЬКИ ДИВИТИСЯ?

В українському католицькому місячнику "СВІТЛО" з січня 1979 є передовиця пера головного редактора о. д-ра Ореста Купранця, ЧСВВ, п. н. "ЗАВМИРАЄМО ФІЗИЧНО?", в якій Шановний Автор наводить з "Папського Річника" на 1978 рік нижчеподані числа вірних і числа охрещених в українських католицьких єпископських юрисдикціях у вільному світі на основі звітів з тих єпископських канцелярій:

ЗСА:	число вірних	охрещених
Філядельфія	150.000	752
Стемфорд	87.240	314
Чікаго	29.880	317
Разом	267.120	1.383
Канада:		
Вінніпег	55.000	472
Едмонтон	41.110	749
Торонто	83.200	650
Саскатун	30.000	372
Нью Вестмінстер	25.000	77
Разом	234.310	2.320
Європа:		
Вел. Британія	25.000	76
Німеччина	29.950	32
Франція	16.000	30
Разом	70.000	138
Пол. Америка:		
Аргентина	110.000	556
Бразилія	83.350	3.356
Разом	193.350	3.912
Австралія:	30.000	218
Зіставлення за континентами:		
Північна Америка	501.430	3.703
Полуд. Америка	193.350	3.912
Європа	70.950	138
Австралія	30.000	218
Всього	794.730	7.971

Шановний автор подає відтак такі свої висновки, чому так мало охрещених у всіх вищенаведених країнах з винятком Бразилії:

1. Вживання контролю народин або аборти;
2. Фізична перестарілість наших вірних, щоб могли народжувати дітей;
3. Молодші покоління від нас відходять до інших віровизнань і мабуть там хрестять своїх дітей;

4. Наші українці перестають бути християнами й узагалі не хрестять своїх дітей, бо наша церква не задовільнила їх духовних потреб або їхня віра була чи є надто слабенька.

Між вищеподаними причинами катастрофально малого числа охрещених в усіх країнах крім Бразилії Шановний Автор пропустив причину, яка, на мою скромну думку, є найважливішою, а саме мішані вінчання. В Бразилії наші люди є переважно землеробами і живуть в українських скупченнях далеко від міст так, що вони не є так розпорошені серед чужого оточення, як в усіх інших наших поселеннях у вільному світі. Отже наші молоді люди в Бразилії одружуються переважно зі своїми і охрещують своїх дітей в українських католицьких церквах так, що Бразилія, де живе тільки около десятої частини всіх українців-католиків вільного світу, має мало що не половину всіх українських католицьких охрещень у вільному світі. Натомість у всіх інших країнах нашого поселення ляміна мішаних вінчань є головною причиною сумних чисел охрещень.

Всеч. о. д-р Купранець закінчив свою вищезгадану статтю словами покійного Отця Мітрата Олександра Малиновського: "Страшно дивитися на смерть свого народу". Але ми всі, що читаємо ці жахливі статистичні числа маємо тільки "дивитися на смерть свого народу" і, немов стадо баранів на заріз, чекати безчинно аж вищенаведені числа охрещень спадуть до зєра? Чи ми не можемо просити-благати наших Владик опубліковувати в пресі відповідні пастирські листи до вірних проти приросту мішаних вінчань, а також до священників, щоб вони у своїх проповідях і науках при сповідях та в школах "перестерігали вірних і відряджували їм мішані подружжя" згідно з Постановою ч.41 Четвертого Синоду УКЦ? Чи ми не можемо просити редакції передплачуваних нами часописів, щоб вони поступали згідно зі ЗВЕРНЕННЯМ СКВУ, опублікованим у ВІСНИКУ СКВУ, Рік I, ч-2 себто, щоб вони активно включилися в боротьбу проти приросту мішаних вінчань і поширювати ідею українських родин та щоб поміщували не лише надслані їм на цю тему матеріали, але також редакційні статті? Чи ми не повинні домагатися від вибраних нами управ наших організацій, щоб вони творили в кожній управі РЕФЕРЕНТУРИ УКРАЇНСЬКОЇ РОДИНИ по думці вищезгаданого ЗВЕРНЕННЯ СКВУ? Чи ми не можемо просити радіостанції, які надають радіопересилання в Україну, щоб вони надавали вищезгадані пастирські листи наших Владик та відповідні голоси нашої преси проти приросту мішаних вінчань, які в Україні "обчислюються мільйонами" /гл. "Демографічні дослідження" видані "Науковою Думкою" в Києві в 1975 р./ через що наш нарід тратить мільйони своїх людей "з безприкладною в історії націй швидкістю". Ми всі можемо і повинні все те робити, а не тільки "дивитися на смерть свого народу". Яки жиди були через 20 століть діаспори тільки дивилися на смерть свого народу, як їхня молодь одружувалася з чужими, то з цих сьогодні навіть сліду не було б. Але вони всі: їхні пророки, рабіни, "Шадхени" і всі жиди боролися проти приросту мішаних вінчань через 2.000 літ і урятували свій нарід від заглоди. А ми є в діаспорі тільки около 100 літ і навіть не пробуємо рятувати свого народу від заглоди через мішані подружжя?!!!

СУМ в дії

З діяльності СУМ в Бельгії

ВЕСНЯНИЙ ТАБІР ВПОРЯДНИКІВ СУМ НА ФРАНКОПОЛІ

Триденний вишкільний табір Впорядників СУМ відбувся у днях 14-16 4. 1979 р. на Франкополі, в Бельгії, Учасниками табору були юнаки й юначки, що проходять річний курс Впорядників, що його організує КУ СУМ в Бельгії.

Лекції з ділянок сумівської праці, психології, методики виховання та українознавства давали: мгр О. Коваль — голова ЦВР СУМ, інж. І. Левицький — голова КУ СУМ і мгр Зенон Коваль — член КУ СУМ

Продовження і закінчення курсу буде на протязі тритижневого літнього таборування на Франкополі в місяці липні 1979 р.

Учасники Курсу Впорядників СУМ на Франкополі слухають лекцію д-га О. Ковалья, Голови ЦВР СУМ

23-й КРАЙОВИЙ З'ЇЗД СУМ

В Народному Домі в Генку, що на Лімбурщині, відбувся 23-ий Крайовий З'їзд СУМ в Бельгії в дні 5.5. 79 р. З Німеччини прибув на З'їзд В. Панчук — голова КУ СУМ і представники українських установ з Бельгії, які вітали учасників З'їзду. З'їздом керувала президія в складі: мгр. О. Коваль — голова та В. Раделицький і Віра Коваль — секретарі.

Голова КУ СУМ інж. І. Левицький подав обширний звіт, а його доповнили інші члени уступаючої Управи. Надія Сенечак і Зенон Коваль подали також звіти з поїздки на Світовий Конгрес СУМ в Нью Йорку, а голова Контрольної Комісії мгр. О. Коваль подав звіт з проведеної контролі та поставив внесок на уділення абсолюторії.

Після вичерпної дискусії і уділення абсолюторії, З'їзд обрав нові керівні органи в складі: інж. І. Левицький — голова КУ СУМ, Зенон Коваль — заступник голови і реф. зв'язків, В. Раделицький — секретар, Марія Карпа — скарбник, Б. Качмарський — спорт і організ. референт, Надя Сенечак — реф. дружинників Ігор Хохоляк — реф. юнацтва, П. Хома — господар, Віра Коваль — преса Д. Михайлюк — заст. спортивного і П. Димид — заст. господаря.

Головою Виховної Ради обрано М. Герегу, а головою Контрольної Комісії М. Фірмана. Головою Товариського Суду став Михайло Хома. З'їзд наділив почесним Головством КУ СУМ довгорічного голову КУ і ЦУ СУМ — мгра О. Ковалья, а Виховником 3-го ступеня інж. І. Левицького. Богдан Качмарський одержав звання Виховника 2-го ступеня.

З'їзд прийняв резолюції, в яких був привіт для Валентина Мороза, як також ряд постанов щодо дальшої діяльності СУМ. На закінчення З'їзду Б. Качмарський висвітлив фільм із життя СУМ в Бельгії та частину діяпроглядок зі своєї великої збірки. Після З'їзду відбулася танцювальна забава.

XXXII ЗДВИГ СУМ В БЕЛЬГІЇ

Здвиг був присвячений 50-лтю ООН і співпадав з закінченням виховно-відпочинкового табору СУМ ім. Степана Бандери на Франкополі. Всі учасники табору пройшли вишкіл на юнацькі ступені, а крім того 8 учасників пройшли курс Впорядників, яким провадив Голова ЦВР СУМ мгр. О. Коваль при співпраці Голови КУ СУМ інж. І. Левицького. Іспити на Впорядника 1-го ступеня склали: Степан Дністрянський і Роман Флюнт з Лій, Англія, Юрко Коваль, Оксана Димид, Андрій Сенечак, Наталка Димид і Михайло Іжак. На Впорядника II-го ступеня /перший рік/ здав Михайло Трипник.

Команда Табору СУМ ім. Степана Бандери складалася з наспупних членів: Ігор Хохоляк — комендант, Михайло Димид — писар, Петро Димид — бунчужний, Петро Хома — обозний, Петро Шутак — програмовий, Оксана Димид і Андрій Сенечак — курінні. Петро Осмальський — заступав коменданта. Медсестра — Валя Хома, Інтендант — Михайло Хома. Кухня Марія Королик /також інструкторка танців/, Марія Романів, Анна Біленко, Ангелина Королик і п. Федір Димид. Учасників разом з командою — 75. Табір пройшов успішно, мимо поганої погоди, а Здвиг пройшов при великій кількості учасників та гарній погоді. Духовну опіку в часі таборування забезпечував о. ігумен А. Рижак, а на Здвигі відправили Богослуження о. мітр. І. Кіт та о. Ван Голь.

Після відкриття Здвигу і привітання учасників Головою КУ СУМ д-гом І. Левицьким, промову про значення цього річних роковин, а зокрема

320-ліття перемоги України над Москвою під Конотопом та 50-ліття ОУН виголосив м-р. О. Коваль. Культурно-мистецьку програму Здвигу виповнили виступи таборовиків народними танцями та піснями, а справжню мистецьку частину програми виконала меццосопрано Дарія Мазурик в супроводі Мирона Митровича, який віртуозно акомпаніював на піано. На Здвиг прибули також гості з сусідніх країн – Німеччини, Голляндії і Франції.

За Пресову Референтуру КУ Віра Коваль

Голова КУ СУМ інж. І. Левицький складає подяку виконавцям програми Здвигу і Команді та персоналові табору СУМ

К о м у н і к а т **Товариства “Українська Гімназія”**

Управа Т-ва “Українська Гімназія” подає до відома українській громадськості, що Треті Загальні Збори Т-ва, які відбулися в Мюнхені 27-го липня 1979 р. вирішили приступити до завершення оєганізації та відкриття гімназії з українською мовою навчання.

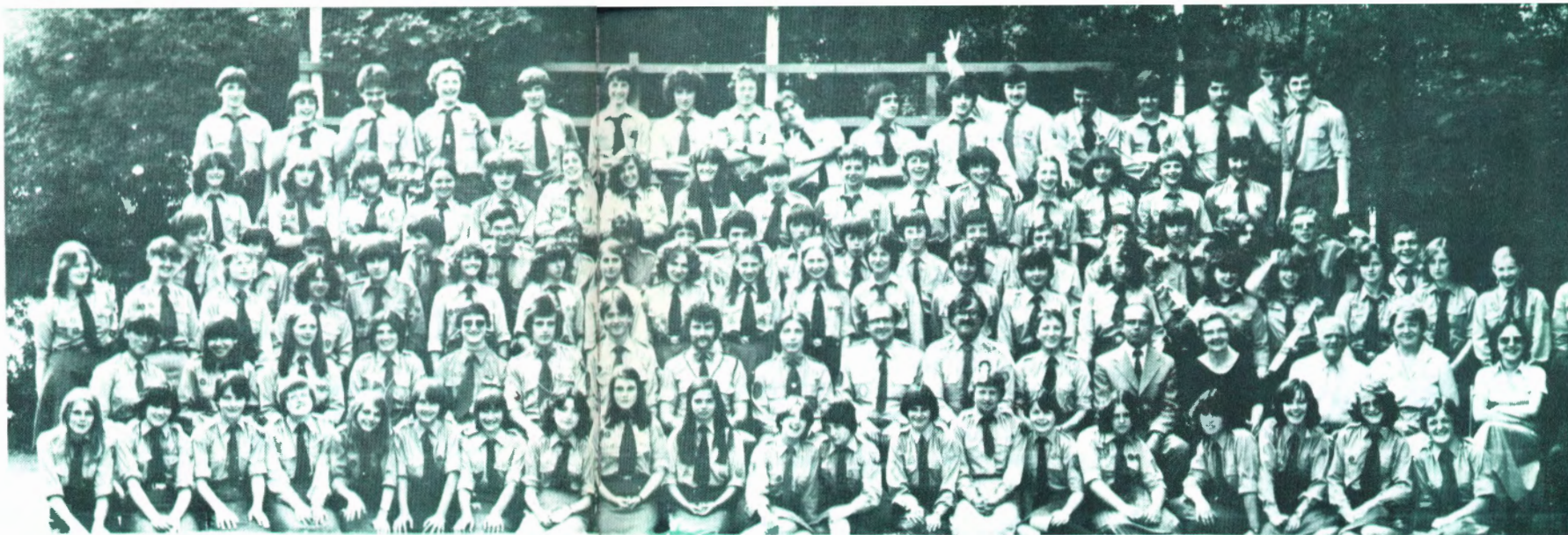
Здійснюючи це рішення, Управа Товариства розпочинає реєстрацію дітей віком до 10 років та приймає вписи до першої класи гімназії, яка при відповідній кількості зголошень могла б почати навчання у 1980/81 шкільному році /вересень 1980р./ Зголошувати до впису можна дітей /хлопців і дівчат/ віком від 10 до 12 років, які закінчать у цьому шкільному році з успіхом 4-ту або 5-ту класу народної школи.

Управа старається заангажувати найкращі учительські сили, які відповідають усім вимогам кваліфікованих гімназійних викладачів, мають відповідні державні дипломи та знання української мови.

ДИНАМІЧНА

ДІЯ СУМ

у
ВЕЛИКІЙ БРИТАНІЇ

ВИХОВНО-ВИШКІЛЬНИЙ ТАБІР СУМ

1979 НА ТАРАСІВЦІ

Весною ц.р. відбувся черговий З'їзд СУМ у Вел.Британії, на якому вибрано нову Крайову Управу, яку очолив дотеперішній генеральний секретар д. Ярослав Рутковський. Молода Крайова Управа відбула ряд засідань і намітила плян праці, який систематично реалізує. «Тарасівка» зі своїми приміщеннями та площами є справжнім центром діяльності СУМ у Великій Британії.

В цьому році «Тарасівка» збагатилася Пам'ятником в честь Поляглих за Волю України, який збудовано за ініціативою Об'єднання б. Українських Вояків. Пам'ятник з кам'яної підстави і березового хреста поставлено на земляному насипі, в якому зроблено східці що ведуть до Пам'ятника. Цілість творить собою символічну могилу, яких багато колись височило в Україні. Пам'ятник має нагадувати відвідувачам і головно молоді про боротьбу і жертви за Волю України, а тим самим викликати пошану і культ до Героїв.

До найбільших імпрез 1979 року належить безперечно XXXI Крайовий Здвиг СУМ, що відбувся в Лестері в суботу 30 червня ц. р. Як по

всіх країнах, Здвиг відбувся в 50-річницю Організації Українських Націоналістів та 20-ліття від смерті її Провідника Степана Бандери. Відмічено рівно ж 320-ліття української перемоги над Москалями під Конотопом та Рік Української Дитини. На великій сцені Де Монфорт Гол Гарденс виднів напис-клич: «Честь і Слава Борцям за Волю України!» На площі зібралося понад тисяча уніформованої сумівської молоді зі своїми десятками прапорів. Були численні почесні гості від організацій в Вел.Британії та зза кордону і біля 5000 громадянства.

Привітальне слово до Здвигу виголосив Почесний Голова КУ СУМ і Заст. Голови ЦУ СУМ д. Я. Деремента, передавши рівночасно привіт від Валентина Мороза, що не міг на Здвиг прибути, так, як це було заплановано. Присутні прийняли ці привітання довготривалими оплесками. Були відчитані численні привіти, а на першому місці від Блаженнішого Патріярха Йосифа І і Голови Проводу ОУН Я. Стецька. Від Управління УАПЦ виголосив привітання о. прот. С. Богатирець. Від Блаж. Митрополита Мстислава, УАПЦ, та від себе вітав капелян СУМ всч. о. Т. Лазієнко. Від КУ СУМ Бельгії вітав Голова інж. І. Левицький. Головну програмову доповідь з нагоди 50-ліття ОУН виголосив дир. Юліян Заблоцький, після чого відбулася дефіляда СУМ перед почесною трибуною. До дефіляди грала оркестра з осередку Дарби.

Друга частина програми Здвигу відбулася в великій залі Де Монфорт Гол Гарденс з виступами першунів окружних Здвигів СУМ в ділянках хорового, індивідуального та інструментального мистецтва як також різних категорій танцювальних груп. Перші місця здобули:

1. За зразкові уніформи – Осередок Стокпорт;
2. Мішані хори: О-к Ковентрі;
3. Хор з оркестрою – О-к Ноттінггем;
4. Оркестри: Дарби і Едінбург;
5. Танцювальні гуртки: О-к Дарби;
6. Малі вокальні ансамблі – О-к Глостер, октет юначок.

◀ Осідком української гімназії має бути м. Мюнхен. Учні з-поза Мюнхену будуть забезпечені гуртожитком в Українському Інтернаті.

Українськa гімназія буде мати право прилюдности і свідоцтва зрілості даватимуть повне право на студії в університетах європейських та заокеанських країн.

Учні німецьких країн матимуть можливість додаткового навчання мови, історії та літератури держави їхнього поселення.

Зголошення учнів та заінтересованих учителів просимо надсилати на адресу:

UKRAINSKA GYMNASIA 8000 MÜNCHEN 40
ISARRING 11 GERMANY

ВІДІЙШЛИ У ВІЧНІСТЬ

СВІТЛОЇ ПАМ'ЯТИ ІГОР ОСТАП

24.XI.1953 — 3.V.1979

Ділимося сумною вісткою з членами Спілки Української Молоді, членством ОУВФ та всією українською громадою, що 3 травня 1979 року передчасно відійшов у вічність на 26 році життя, надійний член Осередку СУМ ім. Крути в Чикаго — друг Ігор Остап.

Неблагана доля вирвала з наших рядів молоду людину, яка мала всі дані в найближчому майбутньому стати на чолі нашої громади і вести її в переможний бій за славу й велич України.

Панахиди за спокій душі Покійного були відправлені в суботу і неділю — 5 і 6 травня в по-

◀ До цікавих традицій «Тарасівки» належить кожнорічне святкування Преображення Господнього /«Спаса»/, що в цьому році припало саме на неділю 19.8. В цей день відбувається свячення овочів і це проходить при великій участі громадянства, що прибуває сюди з далеких місцевостей. В цьому році свячення овочів получено ще зі святкуванням, згідно започаткуванням святкувань 1000-ліття Хрещення України — Руси.

Велика зала «Тарасівки» заповнилася учасниками святкувань, а численні мистецькі групи виповнили програму своїми вміло підібраними точками. З промовою про тисячолітній шлях християнської України виступив о. Турконяк, таборовий капелян СУМ. Відтак чергувалися деклямації, хороводи, оркестри та хорові виступи, переважно з обрядово-релігійною тематикою. Оригінальним виступом був монолог «Зарваниця», що його дуже вдало відіграв Євген Курляк з Ноттінггему, в ролі монаха. Виступав також квінтет пластунів з Дарби. Цілістю святочної програми керував член КУ СУМ д. М. Бучок. Як учасник свята був принагідно Голова ЦВР СУМ — мгр. О. Коваль. В тому ж часі відбувся вишкільний табір старшого юнацтва, якого знімку подаємо на цій сторінці.

О. К.

хоронному заведенні Музики, що їх відслужили: о. Степан Пітка та о. митрат Маріян Бутринський.

Під час панахид з глибоким жалем і смутком прощали на вічний спочинок друга ігоря: інж. Мирон Луцан від Родини Покійного, а Григорій Дронь від Осередку СУМ ім. Крути.

Почесну стійку при гробі Покійного сповняли дружинники Осередків СУМ ім. Крути та М. Павлушкова.

Похорон бл. п. Ігоря Остапа відбувся в понеділок 7 травня з похоронного заведення до церкви св. Володимира і Ольги. Домовину несли суміці-друзі Покійного.

Поминальне Богослуження відправив о. Іван Кротець, який виголосив зворушливу проповідь.

Довжелезний ряд автомашин відпровадив Покійного на цвинтар св. Хреста в Калумет Сті, Ілліной.

Над свіжою могилою прощав дорогого друга Ігоря від Організацій Українського Визвольного Фронту Микола Білецький.

Покійний залишив у глибокому смутку дружину Ірину з дому Попович, батька Михайла, сестер Орису і Діану, брата Ярослава та ближчу і дальшу родину.

Опечаленій Родині висловлюємо наше щире співчуття.

**НАШОМУ ДРУГОВІ –
ВІЧНА ПАМ'ЯТЬ!**

управа осередку СУМ
ім. Крути в Чикаго

Ділимося сумною вісткою з членством СУМ, що по довшій недужі на 53-му році повного праці і служби українській національній ідеї, в дні 1.7.1979 року в Ст.Метеренс, Канада, помер Сеньйор СУМ,

**БЛ. ПАМ'ЯТИ
МИКОЛА КОБИЛЕЦЬКИЙ**

довголітній Голова О-ку СУМ в Ст.Метеренс, діючий Голова Окружної Ради СУМ Ніяґарської округи, секретар Відділу ЛВУ, співосновник і член Управи Чорноморського Дому, відданий українській визвольній справі та справі виховання української молоді провідний діяч ОУВФ. Покійний залишив опечалених горем Дружину, Сина і дві Доні студентки та провідні члени СУМ. Крім того дальшу і ближчу рідню в Україні і на еміґрації.

Родинам Померших суміських Діячів та Осередкам, що втратили своїх чільних Членів, висловлюємо наші глибокі співчуття.

ПОЖЕРТВИ НА ПРЕСФОНД «АВАНґАРДУ»

Бельгія

Лювен: *М. Хома, з нагоди весілля Молодої Пари Марусі Когут і Петра Се-
ника, зібрав 1.770 бфр., по половині на «Авангард» і «Крилаті».*

Вотем: *збірщик д. В. Фединак – по 1690 бфр. на «Авангард» і «Крилаті»
склали по 250 бфр. : Федько Іван, Чубик Григорій, Гдичинський
Степан, Корнійчук Мих., Никонечний П., Михайлюк Ф., Фединак
Василь; 100 бфр. – Булишин Михайло.*

Великобританія

Новентрі: *О. Красій – 2.50 ф. ст., С. Дуркалєць – 2 ф. ст.*

Лійт Дністряньський Степан – 50 бфр.

ЗСА

Джерзі Сіті: *Г. Буря – 1 дол.*

Лейк Дженева: *Каспрук Степан – 22 дол.*

Канада

Торонто: *Матуральні Курси ім. Ю. Липи по 50 дол. на «Авангард» і
«Крилаті». К. Юрійчук – 6 дол. М. Татарин – 5 д. /також на
«Крилаті» 6 дол./*

Монтреаль: *З 25-ліття Подружжя С. і М. Біликів по 15 дол. на
«Авангард» і «Крилаті».*

*Вельмишановним Збирачам і Жертводавцям наше щире Спасибі, а
Молодій Парі та Ювілятам – Многих і щасливих Літ. Матурантам – ба-
гато успіхів у дальшій науці та в житті!*

З ПОСТАНОВ ВИДАВНИЧО-ІНФОРМАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ХІ СВІТОВОГО КОНГРЕСУ СУМ

1/ Продовжувати випуск “Крилатих” і “Авангарду” в доте-
перішній періодичності та формі, дбаючи про своєчасність
випуску, покращання змісту і придбання ширшого кола
співробітників.

2/ “Крилаті” зробити одним з засобів патріотичного, мо-
рально-етичного і естетичного виховання юнацтва, як до-
поміжного чинника в руках самого юнацтва, але також
батьків і виховників. Журнал має бути постійною лекту-
рою юнацтва в родині, а також обговорюваний на сходин-
ках, а тому обов’язковий для кожного юнака і юначки.

3/ “Авангард” як пресовий орган для дійсного членства має
бути виразником сумівської думки і формуючим світогляд-
ним чинником. Кожний член зобов’язаний його передпла-
чувати і читати а також поширювати між поза-сумівською
молоддю.

ЗАГАЛЬНІ ТЕМИ

Стор.

Роман Зварич: <i>Бути чи не бути</i>	161
...: <i>Резолюції, Привіти і Постанови XI. Світового Конгресу СУМ</i>	167
...: <i>Композитора Івасюка замордувало КГБ</i>	173
...: <i>Інтерв'ю з Валентином Морозом</i>	175
...: <i>Дружнє Послання /Рада Укр. Духовної Республіки/</i>	179
С. Н.: <i>Потреба відгуків</i>	182
Л. Полтава: <i>ОУН /до 50-ліття ОУН/</i>	183
Ігор Зварич: <i>Вчімся з Історії</i>	184

ІДЕОЛОГІЧНІ ТЕМИ

Проф. Г. Васькович: <i>Чому потрібна політична освіта</i>	189
Д-р А. Бедрій: <i>Микола Міхновський – Великий учень Тараса Шевченка</i> ..	194

ПОЕЗІЯ – ПРОЗА

Валентин Мороз: <i>Дев'ять годин у мертво́му часі</i>	198
Петро Кізко: <i>Мої спогади /3/</i>	203

НАУКА–КУЛЬТУРА–МИСТЕЦТВО

Д-р В. Попович: <i>Дерев'яна Архітектура Українських Карпат</i>	209
---	-----

ВИХОВНИКИ

К. Ушинський: <i>Увага і пам'ять у дітей</i>	217
--	-----

МІЖНАРОДНИКИ

Мгр. Борис Потапенко: <i>Наша допомога визвольній боротьбі Українського Народу</i>	221
І. З.: <i>Світова Конференція ВАЯКЛ</i>	225

СУСПІЛЬНИКИ

Мгр. Омелян Коваль: <i>Проблема включення української молоді в крaїнське громадське життя /2/</i>	227
О. М. Тишовницький: <i>Чи тільки дивитися?</i>	231

СУМ В ДІЇ

Віра Коваль: <i>З діяльності СУМ в Бельгії</i>	233
О. Н.: <i>Динамічна дія СУМ у Великобританії</i>	236

ВІДІЙШЛИ У ВІЧНІСТЬ

Сл. п. Ігор Остап – <i>Осередок «Крути», Чікаго, ЗСА</i>	238
Сл. п. Микола Кобилецький, <i>Осередок Ст. Кетеренс, Канада</i>	239

ПОЖЕРТВІНА ПРЕСФОНД «АВАНГАРДУ»	240
--	-----

НА ОБКЛАДИНЦІ

<i>Афіша у 50-ліття ОУН, за В. Беднарським – адаптація Стефи Грицьков'ян.</i>	I
<i>Зустріч на волі Валентина Мороза з сином Валентином у ЗСА</i>	IV

